Carit Etlar

Madsalune

Bibliotek 1800

Carit Etlar

Madsalune

eBibliotek 1800

2023

I

En juleaften for mange år siden var præsten i Husby i færd med at skrive næste dags prædiken. Havet hylede udenfor klitterne og nordvestvinden piskede sneen sammen i store driver, hen over enhver fløj og tue, hvor der var læ at finde. Skyerne så skarpe og sønderrevne ud, og af og til kom et stykke af månen eller en enlig stjerne frem mellem dem, med et mat og svagt skær. Den skaldede kyst lignede i det ubestemte lys mere et norsk klippelandskab, end en jævn og flad hedeørken. Husby kirkeklokke havde slået tolv. Bønderne i nabogårdene var gået til sengs, fra præstens kammer vedblev lyset at skinne ud igennem de tilfrosne ruder. Den gejstlige sad med hånden under kinden og så ned i den gamle bibel, der lå opslået for ham. Han havde siddet en stund således, da han blev afbrudt ved et svagt hyl, som gårdhunden udstødte, lidt efter hørte han hurtige og faste fodtrin af en gående, der kom hen ad den frosne vej, som førte ind til gården. Præsten lagde mærke i bogen, og gik hen til vinduet; den kommende stod stille udenfor, lagde munden til ruden og spurgte, om det var her den Husby præst boede?

"Det er mig," svarede den gamle mand frygtsomt. "Gå hen til den lille låge ved porten, hvis I har noget bud til mig, så skal jeg lukke jer ind."

Manden gik, lidt efter kom de begge ind i stuen. Det var en høj, bredskuldret person, denne fremmede, hans halve ansigt var skjult af en stor pjækkert, hvis krave nåede op over kinden. Det, man så af hans træk, var barskt og strengt, de livfulde øjne

under hans tykke, nedhængende bryn dannede en skarp modsætning til de mange furer og rynker i panden. Efter at have set sig om i stuen gik manden hen til præsten og udbrød med en dæmpet og dyb stemme:

"Velærværdighed! jeg kommer her for at bede jer give os en håndsrækning i nat. Ovre på kirkegården er mine kammerater i færd med at kaste en kule; liget, den er bestemt for, holder ved siden af. Alting er for så vidt klaret, vi venter blot på Dem til at smide et par skovlfulde jord på kisten og læse en herrensbøn over den døde, før dækker ham til."

"Hvorledes?" udbrød præsten forbavset; "begrave et lig på denne tid af døgnet – det er noget, der umuligt går an."

"Ja, De kan gerne spare Deres indvendinger!" svarede den ubekendte tørt. "Hvorfor skulle det vel ikke gå an? Når vi har nået til bunds i den favn jord, han skal ned i, synes mig det værste arbejde er bestilt. Jeg plejer sjældent at gå min vej omsonst; hvis De ikke vil af sted med det gode, skal jeg bære Dem derover på mine skuldre. Er det tydeligt nok? De er en gammel mand, og jeg ville nødig volde ufred i et fremmed hus, når det kunne undgås."

"Og hvem er da den, hvis lig I således vil begrave i mulm og mørke?" spurgte præsten. "Der må ligge noget urigtigt og brødefuldt til grund for denne handling. Menneske!" vedblev han med hævet røst, "tænker du på, at der gives en, for hvis øje natten er den klareste dag, en, for hvem synd og uret ikke har noget skjulested?"

"Det ved jeg lige så vel som De," sagde manden utålmodigt. "Lad os nu bare ikke spilde tiden med snak. Jeg forlanger intet urigtigt af Dem, og her er hverken begået mord eller synd, som

De tænker; hvis Deres øje var så klart som hans, De taler om, ville De finde en skude ridende for et anker bag klitterne derude. Det er dens kaptajn, der skal begraves i nat, og vi har ikke stunder til at gøre så mange omstændigheder dermed, som folk på landjorden; vind og strøm venter ikke; den døde må fra borde, mens lejlighed falder. – Og hvem det er, herre?" tilføjede han med en pludselig heftighed, "det var derom, De spurgte. Hvis hver en måge kunne tale, som flyver over den salte sø mellem disse kyster og Englands, så ville de for længe siden have skreget jer et navn i ørene, og det var hans. Vær blot flink til at komme i munderingen; De skal ikke gøre Deres arbejde omsonst, men mine folk venter, det er nogle utålmodige krabater, de har mere ild end vand i deres årer."

Alle den gamles indvendinger nyttede ikke, den anden vedblev sin påstand; lidt efter gik præsten hen efter en hornlygte i skabet, tændte den, og iført sin gejstlige dragt fulgte han den fremmede ud af porten over til kirkegården, som kun lå et lille stykke vej borte.

"Det er just ingen rar tid at forlade Jeres kakkelovnskrog," sagde sømanden, mens de gik sammen; "især for en gammel mand, der ikke er vant til kulden. Skylden er heller ikke min, jeg kunne selv have præket den smule over ham, jeg forstår mig godt på sligt væsen; men mandskabet syntes, det havde mere fynd og klem, når en gejstlig mand gjorde det, så fandt jeg på at hente Dem. Gå forsigtigt, Deres Velbyrdighed! man knækker sin hals i en håndevending i dette nederdrægtige føre."

"Hvad var den mands navn, som I vil begrave?" spurgte præsten, uden at have hørt efter det, sømanden sagde. "Jeg må

vide det, for at indføre denne jordefærd, hvortil I tvinger mig, i kirkebogen."

"Hans navn var det, som skaffede ham mindst anseelse," svarede sømanden, "det er nu dødt og skal begraves med ham; skriv ham i bogen for hvad I vil; når den dag kommer, at han bliver kaldt til regnskab, skal han nok svare for alt det, der står på hans register. Han var den stolteste gut, der nogensinde gyngede på en planke over salt vand; han har faret med det mandskab, som nu er ilav med at rede ham den sidste køje, i mange år; jeg har set et par glukker, som ellers ikke kendte mere til tårer end landene under Linjen til sne, blive våde for hans skyld, Gud fordømme mig! jeg selv, jeg hund! som stod med tørre kinder, da min nærmeste slægt døde, græder jo over ham. Tys, stille! Jeg hører deres stemmer derinde. Velbyrdighed! her er lågen, vi skal ind af, tal nu nogle kønne ord, der kan røre vort sindelag. For Fanden! i Vorherres navn, ville jeg sige, han havde fortjent at blive rost i sin grav. Det kan I gerne fortælle, jeg har sagt."

Idet sømanden gav denne forsikring, var de kommet til kirkelågen, og præsten så i måneskinnet en del mænd stående omkring en bondevogn, fra hvilken de løftede en ligkiste, sammensat af sortmalede fyrrefjæl.

"Fik du fat i personen, Samson?" spurgte en af dem, med en grov og skingrende stemme, og nærmede sig de kommende.

"Ja vel! Alting er i orden, se nu blot til, at I skynder jer noget."

Kisten blev, båret af seks kraftige skuldre hen til den grav, som var dannet i et hjørne tæt op til kirkemuren; derpå firede de den ned, præsten trådte til og kastede jord på den, mens han fremsagde de ved en sådan lejlighed sædvanlige ord. Det var et

eget skue at lægge mærke til det sørgmodige udtryk hos disse mørke skikkelser, der stod omkring den åbne grav med blottede hoveder, tavse og bestemte. Den gamle præst følte sig sælsomt bevæget derved, hans følelser fik ord, hans stemme hævede sig, og det var om synd og syndens følger, han talte, for han mente, at der måtte ligge noget forborgent og rædselsfuldt til grund for denne natlige færd. De fremmede mænd stod tavse og hensunkne i deres sorg, uden at forandre en mine; af og til vendte de sig bort og fo'r med hånden over øjnene; deres rå natur var rystet. Månelyset kastede sit blålige skin ned over deres sænkede hoveder, fløjen oppe på kirken peb om kap med stormen, og henne i vognen, som havde kørt liget til kirkegården, sad en bonde og stirrede over på de fremmede mænd, og opremsede med høj og rystende stemme alle de bønner, han kunne hitte på.

Endelig brød en af sømændene den tavshed, som fandt sted, da præsten havde endt sin tale. "Det stiller af med vejret," udbrød han langsomt. "Vi må se at komme af sted igen. Tal først et par ord over ham, Samson Goliath, han har vel fortjent det af os; vi stikker nu fra ham for sidste gang!"

"Hvad skal jeg sige?" mumlede Samson, idet han tog sin lodne hue af hovedet, og hans stemme, som hidtil havde været rå og barsk, blev efter disse ord blødere, hans læber skælvede, idet han vedblev: "Jeg vil bede Vorherre om godt for dig, min gamle kaptajn! Du har i dine levedage været en flink og retskaffen karl, bedre end vi andre her, Gudfader velsigne dig. Så! Dæk ham nu til, mens jeg følger præsten hjem igen; der, præst! har I en halv species for jeres umage – hvad, I ryster på

hovedet. Vil I ingenting have, så kan I lade være. Kom nu med mig."

Han vinkede ad den gejstlige og fulgte ham stiltiende tilbage til hans hus.

Samme nat faldt der en stor mængde sne på egnen, så at ethvert spor af jordefærden forsvandt; da det blev forår igen, højnede der sig en lille, lav grav over det sted ved kirken, hvor den fremmedes lig var gemt. Præsten indførte det skete i kirkebogen og berettede sagen til stiftsøvrigheden; der blev anstillet undersøgelser, men de ledte ikke til noget. Den eneste kendsgerning var, at gravstedet hvert år ved løvsfaldstiden blev udbedret og pyntet, uden at man var i stand til at opdage ved hvem det skete. Præsten døde, den hele tildragelse blev efterhånden glemt. En sommeraften, mange år efter, kom en Husby fisker ind til den ny præst og bad ham følge med til et lille hus, der var opført i en *sloge* eller dal mellem klitterne. En gammel mand lå på et bord midt i stuen, med forslåede og kvæstede lemmer. Han var reddet fra vraget af en kutter, der natten i forvejen var løbet Brand Rev for nær og gået under i stormen. Det var den samme mand, som havde været anfører ved begravelsen, ham, som kammeraterne kaldte Samson Goliath. Han fortalte det selv, og bad præsten tage alle de penge, der lå i hans trøjelomme, til at lade graven på Husby kirkegård holde ved lige for. Næste morgen havde den gamle sømand opgivet ånden. Det, han før sin død betroede præsten, er grundlaget for denne fortælling.

2

Tidligt på sommeren i året 1781 stod værten i sorte kro, nogle mil sønden for Ringkøbing, i sin husdør og røg af en kort lerpibe, mens han lænede sig på halvlågen og betragtede de mørkegrå skyer foran ham. Udenfor broen, på det rækværk, der var opslået langs med muren til de rejsendes heste, sad en mand, i færd med at forevige sit navn ved at skære det ind i en af stolperne. Han var meget høj og stærkt bygget, efter klædningen at dømme enten kusk eller fragtmand. Hans ansigt var solbrændt og rynket, næsen lang og sad en smule til den ene side, hans træk havde et vist listigt, men tillige godmodigt udtryk, hans fremstående pande var gennemfuret af et dybt, blodrødt ar, som tabte sig i det venstre øjenbryn.

"Hør, Kristian Emsig!" udbrød han endelig, efter at have lukket den store foldekniv sammen, som han brugte til sit arbejde. "Med forlov at låne jeres pibe lidt; I har nu røget så længe!" Han tog med disse ord piben ud af munden på værten, uden at denne gjorde ringeste indvending mod en sådan frihed. "Find så på noget, vi kan snakke om," tilføjede han, indhyllet i tobaksdamp, "nu kan I frit tale uden at forstyrre mig, siden jeg er kommet til ende med navnet. Sikken én der går, hvor mon den hører til," vedblev han og pegede ud på vejen, hvorfra man i det samme så en sælsom skikkelse nærme sig, slingrende på en gammel udmagret hest. Det var vanskeligt at sige, til hvilket køn denne figur hørte, for den sad til hest som et mandfolk, bar benklæder og træsko, men kjolen og den øvrige dragt, på hatten nær, var som kvindernes i vesteregnen. Værten måtte ikke have

fundet noget forunderligt i dette syn, for han udbrød ganske rolig: "Der kommer et kvindfolk, som har bedraget Hans Majestæt for mangen daler i told, hun er godt kendt mellem klitterne, og har tit slået en god handel af med mig."

Den ridende nærmede sig kroen. Hendes ansigt var brunet af sol og vind, dets udtryk barskt og bestemt, hendes hår begyndte at blive gråt, og var strøget tilbage fra panden og bundet sammen i et stort, rødternet tørklæde, under hatten.

"Gudsfred! Kristen Emsig," råbte hun og løste en dunk ud af et klæde, hvori den havde hængt om hestens hals. "Her har jeg en lille tår rom til jer, sådan en, som endnu aldrig har lugtet af told, eller været indenfor døren til dette hus; hvad tykkes I om at købe den?" Og nu begyndte en handel mellem værten og hende, ved hvilken fragtmanden blev en tavs, men opmærksom tilhører. Det varede ikke længe, før kromanden betalte konen nogle penge, skænkede hende et krus øl, uden at forlange betaling for det og bar dunken ind i stuen. Kirsten Ryle steg igen til hest og sagde, at det kunne hænde sig, hun om nogle dage fik fat i nok en af samme slags. Derpå red hun bort.

Inden samtalen mellem værten og fragtmanden endnu var kommet på gled igen, tiltrak atter en kommende sig deres opmærksomhed. Det var en fattigklædt mand, som med lange, afmålte skridt gik hen ad landevejen, nedenfor krostedet. Han bar sit hoved sænket og havde foldet armene over brystet, uden at kaste et blik til nogen af siderne.

Han talte meget ivrigt med sig selv, enkelte gange bar vinden et ord over til de to mænd, der tavse betragtede ham.

"Hvem var den klør?" spurgte fragtmanden, da han blev træt af at se efter den bortgående. "Han så noget forkert ud, af et

skikkeligt menneske at være."

Værtens ansigt havde antaget et næsten højtideligt alvor, dette menneske gjorde tilsyneladende et dybt indtryk på ham, han blev ved at følge ham et langt stykke med øjnene, og svarede derpå i en langsom og sørgmodig tone: "Det var Niels Skytte, som de kalder ham her omkring; hans fader boede nede i møllen og ejede en køn slump skillinger, som drengen skulle arve; når den tid kom. Niels og vor Johanne holdt af hinanden, og vi havde ingenting imod det, men så var det, at den onde gav os den tanke at sende hende op til Aaberg, for at hun kunne komme ud imellem folk og se sig om. Aaberg har ikke været god for hende," vedblev han med et suk, "hun var en køn pige, det sagde de overalt; det sagde også kammerjunkeren på Thim, Vorherre sende ham lige så mange ulykker, som han fik os til at græde tårer. Han sagde hende vel mere end det, kan jeg tænke, for han har gjort vor datter ulykkelig og til spot for folk. Så lod vi hende skøtte sig selv og lukkede vor dør for hende, Niels Skytte gik fra sans og samling over det; han har ikke været rigtig ved det siden. Gudfader ved, på hvad måde hun nu bjerger føden for sig og en til! Vi har ikke hørt fra hende i langsommelig tid; men kom indenfor, mand, lad os ikke snakke mere om den sag, det begynder at ruske så småt."

Fragtmanden bankede asken ud af sin pibe, pustede den ud og fulgte værten ind i stuen.

Lidt efter solnedgang begyndte regnvejret, som skyerne i flere timer havde varslet. Folk søgte ind i krostedet, og det var grunden til den lystighed, som denne aften fandt sted derinde. Talrige gæster opfyldte den lille stue, der blev spillet kort, sunget, røget tobak og fortalt historier. Henne ved skorstenen

sad konen og spandt uld på en stor rok, en lille datter kartede tøjer ved hendes fødder. Længst tilbage i en krog lå en tjenestekarl med piben i munden og strikkede på en uldstrømpe. I værelset selv var alle vægge bemalede med sindrige tegninger, desuden sås en mængde skilderier og billeder, der gjorde et slående indtryk på enhver, som første gang betragtede dem.

Straks efter regnvejrets begyndelse var der kommet en mand ind i krostuen. Hans brune hudfarve, sorte øjne og sandaler på fødderne lod ingen tvivl om hans herkomst eller den stamme, hvortil han oprindelig hørte. Hans dragt bestod af en olmerdugstrøje og et par benklæder af kalveskind; omkring livet havde han et bredt bælte, hvori var bundet et kohorn til krudt og en haglpung. Over skulderen hang en lang bøsse, som han gemte i en krog bag ovnen. Da dette var sket, løste han sin trøje, som af mangel på knapper var bundet sammen, og fremtog en flad, sammenlagt pakke, der hidtil havde været skjult. Han vinkede ad værten og gik hen med ham i et hjørne af stuen. Hvad de talte om, var ikke let at høre, da de hviskede med hinanden, men af deres adfærd kunne man slutte sig til, at der fandt en handel sted mellem dem, for det ene efter det andet af de hareskind, som pakken indeholdt, forsvandt efterhånden under værtens hænder, mens skytten modtog betaling for dem.

Fragtmanden sad mellem nogle unge bønderkarle, der samme dag var vendt hjem fra landsessionen i Horsens, og nu betroede hinanden de forskellige midler, de havde anvendt for at undgå den forestående indkaldelse til krigstjenesten.

"Å, præk nu ikke mere om sådanne streger," udbrød han, efter længe at have lyttet til deres tale med opmærksomhed. "Lad os hellere få noget at høre om, der går for sig her vesterpå; der er så længe imellem, at en fremmed farer i denne del af landet, og man vil dog gerne kunne fortælle nyt, når man kommer hjem igen."

"Hvad skal vi fortælle?" sagde en af de omkringsiddende; "her sker ikke nyt mere, siden fogeden fik fat i Mikkel Rævehale og hans folk; dengang var det en lystig tid at leve i, for Mikkel skulle aldrig være den, der gjorde os nogen fortræd, det var blot prangere og rejsende, han gav sig i kast med."

"Det måtte så være om *ligskaren*, vi kunne sige jer noget," udbrød en gammel mand. "Har I set den i Jeres kant af landet?"

"Nej!" svarede manden, "jeg er født på en hverdag og kan ikke se syner."

"Det er jeg med," svarede bonden, "og der er mange her foruden mig, som heller ikke er seere, men vi har dog mødt den alligevel."

"Hvad vil det sige, en ligskare?" spurgte den fremmede, "det er vel blot noget snak, som man kyser børn i søvn med."

"Se på mit hår," vedblev den gamle mand og skød sin røde hue tilbage, "det var sort før og er blevet hvidt med tiden, jeg er ikke noget barn længere; jeg har tvivlet ligesom I, og spottet og leet ad folks snak, til jeg fik syn for, at det var mig selv, der tog fejl; jeg siger jer, der går en ligskare omkring her i egnen. Mange foruden jeg har set den om natten, når månen gik ned, eller når det ellers var mørkt i vejret; den har sommesinde strøget forbi mig på mindre end en favns afstand."

"Det var da snurrigt nok det," ytrede den enfoldige fragtmand, "hvad så I ved en sådan lejlighed?"

"Vi så en række sortklædte mennesker bære en ligkiste på skuldrene og langsomt gå ned ad vejen til den gamle grusdynge ved Thim, hen ad den kant, hvor de siger, den svære tyrk, grev Gert, lod sætte stejle og hjul i gamle dage. I førstningen, da vi mærkede dem, tænkte vi, det betød dødsfald i egnen; der døde rigtignok også somme natten efter, men andre gange slog det fejl, så det må have noget mere at sige. Kesten Ryle, som ellers er en klog kone i den forstand, mener, at det er imod verdens ende, men vor skolemester tror, det betyder krig og manddrab, for hans bedstefader har også set sådan noget, dengang svensken var herinde i landet."

"Det var da djævels!" råbte den fremmede. "Hvorfor har I aldrig talt de folk til eller givet jer i kast med dem? Kanske det ikke var en rigtig ligskare alligevel."

"I har godt ved at snakke," mente fortælleren. "Hvad som ikke hører mennesket til, skal mennesket heller ikke blande sig i, det holder jeg for det ligeste. For resten er der jo vel dem, som har haft mod og mandshjerte til at stå for skaren, det var Bunken, den sorte skytte; men hvordan gik det ham? Næste morgen lå han nede i Madum Moser, blodig og skamslået overalt; ligskaren havde fået fat i ham og tilredt ham sådan. Han fortalte siden, at han havde set dem synke i jorden, midt i mosen, og blive til små, bitte svovllys, men der gik lang tid hen, inden han ville indlade sig på at snakke om det. Mig tykkes, vi før så et glimt af ham herinde; hvis I har lyst til at høre denne historie fortælle og ikke sparer på en dram, så har I Jeres mand for Jer."

Med disse ord vendte taleren sig om for at kalde på Bunken, men han fik ikke lejlighed til det, på grund af det, som imidlertid var foregået i det andet hjørne af krostuen.

I mørkningen kom tillige med de andre gæster to fremmede til kroen og forlangte husly så længe regnen stod på; værten bød dem plads i stuen og syntes sidenefter at have glemt dem eller ikke at finde dem værdige til videre opmærksomhed. Lidt efter kom Bunken og kaldte ham hen i krogen, hvor de begyndte deres handel om hareskindene. Mens denne forretning var i bedst gang, gik pludselig de to fremmede hen til dem og gav sig tilkende som forvalter og fuldmægtig nede fra Thimgård, en egn, krybskytten jævnligt brandskattede, og fra hvilken han også havde hentet de dyr, hvis skind han i dette øjeblik omsatte i penge. Bunken var født med en brændende kærlighed til fremmed mands ejendom, han havde ofte været i lignende ubehagelige tilfælde og var derfor ikke rådvild. Med hævet stemme bød han de fremmede trods og opfordrede dem til at bevise deres beskyldninger.

Således stod det til, da bønderne i den anden ende af stuen blev opmærksomme på ham. De samledes omkring de stridende. Til ulykke var Bunken ikke yndet af nogen; og allerede det, at han hørte til de omvankende skøjere, var nok til at indtage folk imod ham; desuden var de fleste tilstedeværende fra Thim Gods og tog derfor parti med forvalteren, der ikke alene fordrede skindene tilbage, men også, at krybskytten skulle følge med op til herremanden. Værten prøvede først at tale dem til rette, men blev overdøvet og trak sig tilbage. Kun Bunken lod sig ikke anfægte. Da han så, at der her ikke var at tænke på nogen udvej i mindelighed, sprang han pludselig

tilbage i krogen, hvor han havde skjult sin bøsse, stod op på bænken, lagde geværet til kinden og bragte på den måde øjeblikkelig mængden til at gøre plads. Sagen så alligevel ud til at få et uheldigt udfald. En af bønderne fandt på at hente en dyne, og bag denne nærmede nogle af de mest forvovne sig krybskytten, der rolig og truende stod rede til at sende en ladning hagl i den første, der angreb ham. Da skiltes på engang kredsen, og fragtmanden, som indtil nu havde holdt sig tavs, banede sig med kraftige arme en vej hen til Bunken, uden at agte på den truende bøssepibe. Da han stod der, udbrød han højt og lydeligt:

"Det kommer mig for, folk! at I bærer jer ad som nogle krystere ved at binde an så mange med en enkelt mand. Forstår I mig? Jeg har længe set til, men synes nu, at det kunne være på tid at tage parti; betragt mig engang! Ligner jeg ikke en, der er vant til at være med i slig dans, som I her spiller op for? Den mand der skal ingen gøre fortræd, så længe jeg ser med to øjne. Her er en tingest, som altid plejer at tale alvor, og en og en gør to, efter min beregning." Med disse ord åbnede fragtmanden sin kofte og trak en lang pistol ud af sidelommen, spændte den og så sig om i kredsen med roligt og spørgende blik.

Det er uvist, hvilken vending striden ville have taget, hvis den ikke var blevet afbrudt ved, at man i samme øjeblik hørte hestetrav udenfor krostedet, døren gik op, to nye fremmede trådte ind. Alle de tilstedeværende vendte sig imod dem. Den yngste holdt sig tilbage, mens værten under gentagne buk og med en flydende tunge fortalte grunden til den forstyrrelse, som fandt sted i dette ellers så fredsommelige hus. Det lod også til, at krybskyttens frygtløse mine behagede den fremmede;

han betragtede ham med et velvilligt blik og vendte sig derpå mod forvalteren og dennes fuldmægtig. Hans stemme var klangfuld, hans ord veltalende, mens han forestillede dem det urigtige i at bruge vold og sætte menneskeliv på spil mod en så fortvivlet karl, som Bunken lod til at være.

"Og da han nu engang har forset sig," vedblev han, "så ville det være mig kært, om De måtte anse dette tilstrækkeligt til at betale harerne og afsone hans brøde!"

Med disse ord lod han nogle sølvmønter glide ned i forvalterens hånd.

Forvalterens legeme beskrev en ret vinkel, da han følte pengene i sin hånd, han vendte sig derpå om mod skytten.

"Du er nu en fri mand, Bunken!" sagde han, "denne herre har jævnet alt for dig, du kan sågar tage disse fordømte skind med, de er da alligevel spolerede, kan jeg tænke. "

Bunken, som under dette optrin havde vedligeholdt sin truende stilling, lod bøssen synke, satte hanen i ro og sprang ned fra bænken. Der lå noget hjerteligt i hans gulbrune ansigt, da han trængte sig hen til den fremmede og greb dennes hånd. "Tak skal I have," hviskede han, "kommer der nogensinde en tid, da så ussel en mand som jeg, kan række Dem en hånd, så har jeg sommesinde glemt den, der gjorde ondt mod mig, men aldrig den, der gjorde mig vel."

Han leverede værten skindene, viklede et klæde om låsen på sin lange bøsse, kastede den over skulderen og forlod huset.

Denne tildragelse vakte stor opsigt blandt bønderne, de lod deres øjne med en vis ærbødighed hvile på de to fremmede, der havde taget plads ved et bord i den ene ende af stuen. Ingen syntes dog at interessere sig så levende for dem som

fragtmanden; hans nylig tændte pibe var gledet ud af munden, hans ansigt havde antaget mere liv, og der lå en øjensynlig tilfredshed i det blik, der dvælede på den ubekendte, som så heldigt havde antaget sig krybskyttens sag. Denne lagde en tidlang ikke mærke til det, han underholdt sig i et sagte og dæmpet sprog med sin ledsager, da han endelig så over til det sted, hvor fragtmanden sad, bar hans åsyn udtryk af en vis overraskelse, og den hilsen, de vekslede, tydede på, at de ikke var fremmede for hinanden.

Det kunne være en halv time sildigere, da det klarede i vejret, regnskyerne drev bort, stjernerne kom frem på himlen. De to ubekendte forlod krostedet, efter først at have betalt værten, ikke hvad de havde fortæret, for den fremsatte mad blev taget urørt af bordet igen, men hvad de efter rimelighed under andre omstændigheder kunne have spist. De steg til hest og forsvandt snart for de tilbageblevnes stirrende blikke.

Hele forårets yndige poesi hvilede over denne aften. Regnen havde dæmpet støvet på sandvejen, som de to rejsende i et skarpt trav red hen ad. Græshopperne hvislede og sprang langs med grøftekanten, myggene sværmede, himlen antog i vest den dybe, mørkerøde tone, som lover et godt vejr næste dag, og det var endnu ikke så sildigt på dagen, at der ikke af og til var en enkelt hedelærke, der steg til vejrs fra lyngen for at tumle sig omkring i den blanke luft og endnu synge et lille stykke, før natten faldt på.

På vejen fra Holstebro til Ringkøbing lå dengang en mængde kæmpegrave spredte omkring; en del af dem er siden nedpløjede og jævnede, efterhånden som lyngheden, der tidligere nåede lige ind til byen, er blevet optaget til agerland.

Ved foden af en sådan høj sad denne aften en kvinde, i færd med at holde aftensmåltid; det var hende, der før blev omtalt under navnet Kirsten Ryle. Hendes hest gik noget borte og søgte efter græs mellem lyngen, den var for sindig og af en for sat alder til at misbruge sin frihed. Da konen så de ridende komme nærmere, rejste hun sig op, kaldte ad hesten, der punktligt adlød hendes råb, og lod sig binde den madpose om halsen, af hvilken hun nylig havde spist, derpå stillede hun sig ved vejkanten og ventede på de kommende. Da disse havde fået øje på hende, sagtnede de deres trav til et langsomt skridt.

"Der skulle vel ingen af de gode herrer have lyst til at miste en firskilling og at gøre sådan en fattig en som mig en glad aften?" udbrød konen, da de kom hen til hende. "De kunne så få alting at vide, hvordan det skal gå Dem i denne verden, for jeg kan læse et menneskes fremtid, det være sig i kaffegrums, i hånden eller ud af ansigtet, sådan at det aldrig slår fejl; jeg ser bedre end de fleste andre."

"Det skulle man just ikke tro om Jer," sagde den ene af rytterne leende, "eders syn lader ikke til at være den bedste af eders sanser."

"Å hvad!" råbte Kirsten Ryle leende, "sådan noget ser man heller ikke med øjnene."

Hun gik nærmere hen til den fremmede, betragtede ham en stund med et forskende og gennemtrængende blik og tog derpå hånden, som han havde blottet og rakt frem. "Jeg kan se det grant," vedblev hun i en alvorlig tone, "jeg fejler ikke, både Vorherre og den Slemme har plads i eder; det kommer an på, hvem af dem, der får magten; men det er klart, at I snart bliver til mere eller til mindre end mange andre."

I denne forunderlige dybe og alvorlige stemme, hvormed hun talte, ret som en indre vished ledte hendes ord, lå der noget, som påtrængte sig den fremmede med en uforklarlig magt. Hans ansigtstræk antog et alvorligt udtryk, mens han rakte hende et par skilling og ville ride videre. Men Kirsten Ryle var ikke den, der lod lykken slippe ubenyttet bort; hun lagde hurtigt sin hånd på bidslet af den andens hest, for også hos ham at tjene noget.

"Jeg har ingen tid til at høre på, hvad der forestår mig," udbrød rytteren; "jeg får vel nok min del alligevel. Siden I synes at vide så god besked om alt, så sig mig blot hurtigt, om det, jeg ønsker, vil gå i opfyldelse."

"Ja," svarede hun, uden at betænke sig, og med en af overbevisning gennemtrængt tone, "det vil træffe ind, Jakob Gordon! når tiden kommer, så vist som dette knivsblad holder ved sit skaft, for I har mørket og natten til ven."

Rytterne så forundrede på hende, gav deres heste af sporerne og fo'r af sted ned mod Rindum.

Kirsten Ryle blev længe stående på samme plet med hånden over øjnene og så efter dem. Derpå kaldte hun ad sin hest, steg op og red langsomt ind over heden til stranden. Det var første gang, Gordon traf sammen med Kirsten Ryle, han fik siden efter lejlighed til at erindre hendes spådom.

3

På Rindum, en stor herregård, knap en halv fjerdingvej nordøst for Ringkøbing, gav ejeren den aften et bal. Det var ret smukt, således som de store værelser var pyntet med grønt og blomster, mellem hvilke de mangfoldige lys udbredte et friskt og livligt skær. Der var rigtignok store bjælker over det blåmalede loft, de hvidtede vægge savnede tapeter, og det gør de vist endnu; men hvem lægger vel mærke til sådanne ubetydeligheder, hvor de levende omgivelser er i stand til at fængsle og henrykke øjet, som det var tilfældet denne aften. En talrig skare af unge, livlige herremandsdøtre og købstadsdamer opfyldte alle værelser. Fra balsalen så man i et sidekabinet en del muntre herrer, iført plydses og merinos kjoler med store, forgyldte knapper, pisk i nakken og knæbenklæder, enten forsamlede omkring spillebordene eller i samtale med hinanden spadsere op og ned ad gulvet. Det var stadens købmænd og borgere. Nogle af dem, hvis tillidsfulde væsen, holdning og manerer, lod udenfor al tvivl, at de var de fornemste, havde taget plads omkring et stort bord, på hvilket der for hver af herrerne dampede et rigeligt mål af tevandspunch, en drik, den ældste datter på Rindum stod i særdeles ry for at tillave.

"Ja vist!" udbrød en lille, tynd person, "der er nogle nysselige pigebørn samlede her i aften; Ringkøbing er kun en lille by at se til, det er sandt, men den er god til at få sig en kæreste fra. Jeg kan tale med om den sag. Hvoraf kommer det ellers, at hr. konsulen sidder så stille?" vedblev han. "De er pine død vist ikke ret i kulør i aften."

Disse ord rettedes til en høj og pyntelig mand, der havde siddet lænet tilbage i stolen uden at tage del i samtalen. Denne herre var nylig blevet udnævnt til svensk konsul, hvorfor hans medborgere så op til ham med en vis ærefrygt. Hans stemme havde en betydelig vægt i byen, for han var rig og godgørende; man skattede sig lykkelig ved at byde ham hånden på gaden; manden havde en fortræffelig vinkælder og holdt store selskaber.

"Hvad kulør vil I vel have mig i," svarede konsulen, "når I tænker på den fordømte historie med de anholdte varer. I morgen skal der være auktion over dem, så kunne vi få lov til nok en gang at købe, hvad vi allerede har betalt!"

"Hvordan hænger det sammen med disse varer, hr. konsul!" spurgte en handelsmand fra Holstebro, der netop var kommet til egnen for at være til stede ved auktionen.

"Fortæl I historien, Rasmus Hansen," genmælede konsulen, "fortæl ham, at jeg, konsul Mylenberg, taber rene 300 mark banko ved det; jeg er ikke oplagt til at tale i aften." Han lænede sig atter tilbage og gyngede på stolen.

"Ja, denne gang har de rigtignok fået tag i os," tog den opfordrede beredvilligt til orde. "Tænk blot, vi forskriver varer fra Hamburg, lader dem gå ombord på Madsalunes kutter, *Strandmågen*, et skib, der ville løsne sig i enhver fuge ved at bære fortoldet gods. Alting går godt, Madsalune ligger ved Hjerting, toldseglene står friske og ubrudte, at sige, for de hemmelige rum var der naturligvis ingen toldsegl, han losser om natten, varerne er i land, men så fører den lede toldinspektør Karner til stedet. Dagen efter ved enhver svale, der bygger i Ringkøbing, at fortælle om anmeldelsen, og toldbetjentene fører godset op

til pakhuset. – Det er den første gang i alle de år, *Strandmågen* har båret sejl, at vi har mistet noget, vort tab er stort og uopretteligt, især hr. konsulens, som havde den største part."

Købmanden tav pludselig, for et højt, sortklædt menneske, der havde stået i nærheden, uden hidtil at blive bemærket, trådte hen til bordet. Alle de tilstedeværende, selv konsulen, hilste ham særdeles høfligt og forekommende. Den fremmede smilede og udbrød dæmpet: "De sørger uden grund, mine herrer! *Strandmågen* har ikke været uheldig, lige så lidt denne gang som nogensinde før, Se vil ikke heller lide noget tab. Om tre dage er de omtalte varer velbeholdne i Deres hus, jeg indestår Dem for det."

Disse ord vakte en almindelig forbavselse. Købmændene stirrede forundrede på den fremmede og bade ham forklare sig, men han lagde stiltiende fingeren på læben, bukkede og gik ind i balsalen.

"Hvem var den herre?" spurgte manden fra Holstebro, da overraskelsen havde lagt sig, "han synes rundhåndet med sine løfter."

"Hr. Gordon har lovet det," ytrede konsulen med en betoning, som gjorde sin virkning, "og han vil holde ord; vi erstatter enhvers tab, hvis ikke varerne kommer til veje til den tid, han fastsatte. Det er et ubegribeligt menneske, denne herre, men vi nærer en ubegrænset tillid til ham." Således talende rejste konsul Mylenberg sig og gik ind i balsalen.

4

Lidt efter solens nedgang så man fragtmanden, som bedede i krostedet, berede sig til afrejse. Han betalte værten og kørte bort fra gården i en stor fragtvogn, belæsset med oliefade. Vejen fra Sorte Kro op til Ringkøbing var trist og sandet, hjulene sank ned til navene i det løse grus, vognen slingrede i de dybe hæld, der dannedes af brinker og lyngris, som vejen var belagt med. En gang imellem stak en stor, sort puddelhund sit hoved op mellem oliefadene og udstødte en langtrukken tuden, og fragtmanden piskede jævnligt på hestene, fordi han gerne ville nå byen, før det blev nat. Han havde tændt sin pibe, lænet sig tilbage i halmen og brummede af og til nogle ord, som lignede en opsang til søs. Således nåede han den anden side af Vennerby, da han mødte tre mænd, der, efter det ydre at dømme, lod til at være fiskere fra Holmsland. De var store og håndfaste, og udtrykket i deres solbrændte ansigter var vildt og frastødende. De slingrede langsomt hen ad vejen, omtrent med samme lethed, som gåsen bevæger sig på landjorden. Enhver af dem førte en knippel i hånden, der havde stor lighed med en håndspage. Så snart de fik øje på fragtmanden, stod de stille og udstødte et lydeligt glædeshyl. Formodentlig måtte de stå i en vis forbindelse med ham, for da vognen nåede dem, hilste de og svang sig uden videre op på fadene. Puddelhunden kendte dem også, den logrede af glæde ved at se dem, og nu gik det muntert til på vognen. Kusken knaldede med pisken, og man skulle ikke have holdt de store, rummelige oliefade for synderlig svære, for hestene fo'r i skarpt trav hen ad vejen. Samtalen blev meget

levende, men det var ikke let at blive klog på dens genstand, og da de endelig havde udtømt sig, søgte fragtmanden en lille, hollandsk dunk frem af halmen, tog først selv en god slurk og lod den derpå gå rundt blandt de øvrige.

"Det kunne nu være efter mit sindelag, hvis kontrolløren lod en søger gå ned i et af fadene," udbrød endelig den ene af mændene, mens de kørte forbi Ringkøbing Mølle, "han ville få mere blod end olie at se."

"Han skulle have ondt ved at se noget," mente fragtmanden ligegyldig, "for det første mangler han briller, for det andet mangler han næse til at sætte dem på, og for det tredje mangler han øjne; forstår I mig? Og om det endog gik så fejl, at han mærkede til uråd, så giver jeg, Samson Goliath, den krabat et tryk for maven og sejler videre."

"Ja, hvis vinden var derefter," sagde en tredje, "se blot der henne i boden, de har jo alt tændt lys; mon det vil sige?"

"De bruger lys derinde for at se, at det endnu er dag udenfor," mumlede fragtmanden for sig selv, idet han stak sin pibe i sidelommen og kastede et forskende blik tilbage på fadene.

De holdt nu for porten. Kusken og hans tre kammerater udstødte et skingrende holla, da det varede noget inden kontrolløren lod sig se. Alt syntes at være i rigtighed, og visitøren lod en betjent følge med til pakhuset for at lægge fadene derind til næste morgen. Fragtmanden besteg igen sit sæde og kørte igennem gaden.

Da de kom til stedet, forlangte betjenten, at fadene skulle aflæsses, men det ville kusken ikke have med at bestille. Det kom til mundhuggeri mellem dem, dog lod embedsmanden sig omsider tale til rette, især da de tre sømænd omringede ham og

på en utvetydig måde gav til kende, at de ikke var utilbøjelige til at sætte deres vilje igennem med magt. Kusken spændte fra og red bort med hestene, vognen med oliefadene blev stående i pakhuset.

Samme nat kom to mænd gående op ad gaden, der førte til bemeldte pakhus. Næsten til samme tid samledes fra forskellige steder en halv snes lignende skikkelser omkring dem, uden at man så, hvorfra de kom. Inde i pakhuset begyndte det også at blive levende, just der hvor de konfiskerede varer lå henstillede i den orden, de næste dag skulle sælges. Havde det været lidt mere lyst derinde, ville man have set bunden på fadene blive skudt bort, og en mand stige ud af hvert fad, hvorpå de trøstigt begyndte at gøre en åbning i pakhusets mur mod den side, som vendte ud til marken. Da de var færdige med dette, blev godset i største hast bragt ned på en vogn, som holdt udenfor, og derpå kørt bort. Alt dette gik roligt og hurtigt for sig. Vægteren, som en ulykkelig hændelse førte hen til stedet, havde rigtignok i sinde at slå alarm, men de ubekendte mænd forhindrede ham i det og satte ham så lempeligt som muligt ned i et af de tomme oliefade, hvorefter de forsvandt, lige så ubemærket som de var kommet.

To dage senere havde købmændene, der nylig beklagede sig over deres tab, de toldfri varer velbeholdne inden døre, og ethvert barn i Ringkøbing vidste nye historier at fortælle om Madsalune, for man antog, det var ham, som havde spillet toldvæsenet det puds.

5

Aaberg ligger i Hind herred, noget over en halv mil fra Vesterhavet. Herregården består af to etager. Sidebygningerne er opført i forskellige perioder, af bindingsværk, tækkede med strå og indkredser en stor, brolagt gårdsplads. Rundt om hele gården løb en lav jordvold og en grav, hvis spor endnu betegnes ved en lang, sivgroet sump på den nordlige side. En smuk have begrænsede den ene halvdel af slottet. Fra de brede stentrapper havde man udsigt over en række høje, lysegrønne træer, der lod den fremmede glemme, at kun en kort afstand skilte ham fra klitterne, bag hvilke Vesterhavet kastede sine bølger op mod volden, som det inderste rev kaldes, der i en brudt linje strækker sig langs med Vestkysten.

Imellem træernes friske løv kom flere steder overkalkede billedstøtter til syne i haven. Her stod Atlas bærende en solskive på sine skuldre, hist henne en anden gruelig krabat, hvis tjærede skæg og sorte øjne dannede en påfaldende modsætning til hans kalkede ansigt. Det var egentlig ikke kunstfrembringelser, disse figurer, men de fleste skrev sig også fra galioner af skibe, der var strandet og drevet op på kysten i nærheden af Aaberg.

Lidt udenfor havestuen omgav en stor, hvid rosenhæk nogle bede køkkenurter, på den anden side indhegnede tusindfryd et kommenbed. Det nyttige var forbundet med det skønne. Hele slotsmuren ind til haven var skjult af vinranker og kirsebærtræer, og en række blomstrende hyldebuske udbredte en krydret duft rundt omkring i nærheden.

Vendte man sig nu fra denne friske natur mod havestuens glasdøre, så overraskedes blikket ved den hyggelighed, det mødte der. Store urtepotter stod i rækker på begge sider af væggen, fyldte med pragtfuldt blomstrende prydplanter. Møblementet var efter den tids mode, og midt i væggen, over for døren, var indfattet et stort hulspejl, i hvilket den hele have viste sig i formindsket målestok. Således var Aaberg og dets omgivelser dengang. Fred og velsignelse lå udbredt i dets nærhed, en mildere vind, en varmere luft syntes at ånde indenfor disse mure, nu skjuler græsset haven, de kalkede billedstøtter har ormene fortæret, der er tomt, øde og uhyggeligt rundt omkring. Før lød sang og munter støj derinde, nu synger kun spurvene oppe på laden. Egnens bønder påstår, at det af og til jamrer sig nede i kælderhvælvingerne; men det er vel blot vindens suk, som farer igennem murene. Stedet er forfaldent, alting har et forandret udseende.

En etage af gården beboedes i denne histories tid af kammerråd Halberg. Hele egnen antog denne mand for særdeles formuende; men hvorledes han havde erhvervet sin rigdom var en gåde, især da han i begyndelsen af sit ophold på Aaberg nogle gange havde været i en sådan pengemangel, at han så sig nødsaget til at sælge flere jorder for at tilfredsstille sine kreditorer. Dengang førte han et stille og indskrænket liv, det var en sjældenhed, at man så fremmede på Aaberg, lige så lidt som kammerråden tog del i de selskaber og fester, de omkringboende herremænd afholdt. Efterhånden forandrede han sin levevis, lod stedet forskønne, indfriede alle prioriteter, købte nye jorder og optrådte med en glans og pragt, som lod formode betydelige midler. Naboerne blev fra nu af jævnligt

indbudte; de kom, studsede over den rigdom og pragt de overalt mødte, og udtømte sig i formodninger, hvor den guldfugl vel var kommet fra, som havde lagt sine æg i hans rede. Kammerråden selv var altid tavs på dette punkt. Hans kone var død, hun efterlod ham to døtre, Emma og Anna. Den første kom senere som hofdame til de russiske prinsesser i Horsens. Anna derimod var meget ung blevet gift med toldinspektør Karner og beboede nu med sin mand den øverste etage af Aaberg.

Solen gik ned, det var en fredelig, stille aften, den gamle stork sad på taget af gården og så over til den anden længe, hvor tre unger strakte hovederne i vejret og stirrede ud af reden, som om de ventede på den tid, da også de skulle have en mere udstrakt tumleplads. På altanen, som vendte ud mod haven, sad to unge damer. Den ene var beskæftiget med noget sytøj, den anden så ørkesløs hen for sig, hun havde for et øjeblik siden læst i en roman, som endnu lå opslået på sybordet.

Det var Halbergs døtre, Emma og Anna. De var meget forskellige, disse to søstre, så vel i ydre som i indre egenskaber. Mens Annas godmodige, blide træk i første øjeblik vakte velvilje, syntes derimod Emmas majestætiske figur, den ild, som lynede i hendes store, mørke øjne, at fordre hyldest og beundring af alle. Hendes bestemthed og faste vilje havde skaffet hende herredømme over den blidere Anna; hendes ansigt og hele figur var henrivende, og hun forstod desuden at gøre alle sine fortrin gældende. Anna derimod var ikke smuk, men hendes væsen indgød tillid; hendes gang var let, der var så megen ynde udbredt over enhver af hendes handlinger, hendes smil var så

deltagende, ethvert blik opfordrede til fortrolighed; man måtte beundre Emma, men elske søsteren.

De unge damer var midt i en samtale, Emmas øjne strålede, hendes ansigt havde et livligt og tilfredst udtryk, mens hun talte.

"Ja!" udbrød hun med en bestemt og noget dæmpet stemme og rykkede sin stol nærmere hen til Anna, "hvorfor skulle jeg ikke tilstå, at jeg elsker Gordon. Du var jo selv med på Rindum forleden, så du nogensinde en smukkere mand?"

"Ganske vist er han i flere henseender udmærket frem for de øvrige, jeg kender," svarede Anna, "men ved du også, om din tilbøjelighed er gengældt? Du har aldrig talt derom."

"Jeg indser ikke, hvorfor jeg skulle tvivle på det," sagde Emma; "Gordons opmærksomheder og den måde, han ytrer disse på, forekommer mig temmelig tydelige."

"Du kender ham dog så lidt," vedblev Anna med sin blide stemme. "Skønt vi næsten er naboer til Gordons familie, har han dog, siden han tog sin afsked fra søetaten, som oftest været fraværende; ingen ved herhjemme, hvor han imidlertid er, eller hvad han foretager sig, han selv taler aldrig om det."

"Jeg tror dog at vide besked om denne sag," sagde Emma smilende. "Gordon tilbringer tiden hos en barndomsven i nærheden af Rosenvold, jeg har denne vished fra en pålidelig kilde, og selv det, du kalder uigennemskueligt hos ham, forøger blot hans værd i mine øjne; hvorfor skulle en mand ikke lige så vel have sine hemmeligheder som vi? Du rødmer, Anna, jeg ved, hvad der bringer blodet i dine kinder, vi vil glemme Gordon for at vende os til hans broder. Jeg har længe haft i sinde at tale derom; du elsker Jakob, nægt det ikke. Du har set de

utvetydigste beviser på, at han gengælder dine følelser, Gud ved, han forstår sig kun lidt på at skjule dem; hvorfor behandler du ham da så fremmed, så ligegyldig kunne jeg næsten sige? Karner ville såmænd ikke tage sig det nær, om du tillod ham at nærme sig noget mere, du kunne spare dig selv mange sorger, megen kummer og skænke ham den lykke, hans vedholdenhed og troskab har fortjent, uden at man derfor egentlig ville kunne bebrejde dig, at du overtrådte dine pligter."

Annas åsyn røbede megen forlegenhed, mens søsteren talte, hun betragtede hende med et forbavset, spørgende blik, hendes ansigt skiftede flere gange farve. "Lad os afbryde denne samtale, kære søster," sagde hun endelig. "Du ved, at vi i dette punkt har forskellige anskuelser. Jeg kan ikke handle anderledes mod ham, end min overbevisning tilsiger mig." – Der indtrådte en pause i de to søstres underholdning. Lidt efter bankede det på døren, en ung mand trådte ind.

Det var seminarist Petersen, et menneske, som kammerråden havde taget til sig fra barn af. Han besørgede gårdens regnskaber, skrev ansøgninger for bønderne, hjalp degnen om helligdagene og ved andre højtidelige lejligheder at synge i kirken, og var med alle disse egenskaber desuden Emmas ivrigste tilbeder.

Hr. Petersen havde lysegult hår, en bred næse, mælkeblå øjne, kridhvide øjenbryn og en flad, tilbagefaldende pande. Da hans ydre således intet viste, ville det, som Fielding siger, være uret at efterspore hans indre egenskaber, ligesom folk, der trænger sig ind i deres venners anliggender blot for at opdage deres armod og mislige omstændigheder.

Seminarist Petersens fødder besad en fyldig og afrundet form, omtrent som elefantens, hans taleorgan led af en bestandig hæshed, han sad på en stol så rank som en voksdukke, havde appetit som en haj og spiste dog aldrig i selskab mere end en fugl kunne mætte sig af; det mest iøjnefaldende af hans dragt var et stort, rødgult og grønstribet halstørklæde, som han bar både sommer og vinter.

Efter at være trådt hen til altandøren, hvor de to damer sad, blev han nogle øjeblikke tavs stående foran dem; hans blik hvilede med en forunderlig stirren på Emma, hans mund antog efterhånden et af dens blideste smil, men han sagde intet. Emma havde stedse været blind for dette menneskes fuldkommenheder, hans uafbrudte opmærksomheder kedede hende. Med en tone så streng og kold, at den måtte have afskrækket enhver mindre dristig, udbad hun sig grunden til hans komme, og seminaristens mund forlængedes til et endnu venligere smil, mens han stak sin hånd i sidelommen, udtog en stor kalveskinds brevtaske og fremtog en billet, som han under et dybt buk rakte Anna med to fingre.

"Det er fra inspektøren," udbrød han med et selvtilfreds smil, henvendt til Emma, mens Anna læste brevet, "jeg kan se det på hånden, og jeg ved også, hvad det indeholder. Jeg fik brevet i dag, da jeg var inde i Ringkøbing, frøkenen kan rigtignok tro, han har travlt. De skarnagtige smuglere har brudt hul på pakhuset og stjålet alle de konfiskerede varer, og så har de skåret halsen over på vægteren og kastet ham ned i en tønde; der må have været en morderlig kommers i nat. Nu er inspektøren, begge byens toldbetjente og alle toldryttere taget ud for at få fat på dem. Er det ikke forskrækkeligt?" Således

vedblev hr. Petersen en tid lang, uden at agte de tegn, Emma gjorde på utålmodighed. Da han endelig havde udtømt sig, forlod han altanen med en dyb hilsen.

"Det er ubegribeligt, hvor Gordon bliver af denne aften," udbrød Emma lidt efter, idet hun gik ind fra altanen til et vindue, der vendte ud mod vejen. "Han lovede at komme tillige med Jakob og plejer ellers ikke at forsømme nogen lejlighed til at hilse på os, når han er hjemme."

Anna svarede ikke, men en let rødme farvede hendes kinder, hun bøjede sig noget dybere ned mod bordet og syede så ivrigt, som om hendes arbejde ene udgjorde genstanden for alle hendes tanker og ønsker. Nogle øjeblikke senere blev der kaldt ned til te. De unge damer forlod altanen.

Senere på aftenen spadserede Emma og Anna igennem haven ud mod klitterne. Deres samtale blev ført i et sagte, men levende sprog, mens Emma af og til lod et spejdende blik fare hen imod en lille, smuk bygning, som lå på højre side af deres vej. Da de nærmede sig dette sted, kom en gammel mand gående ud fra den. Hans hår var hvidt og slyngede sig i lange, tynde lokker ned under hatten; der var et fromt og hengivent udtryk over denne oldings træk. Ved hans side gik en gammel, grå kat, og lidt længere tilbage en lille hund, med lige så langsomme og afmålte skridt som deres herre. Det var landinspektør Gordon. Så snart de to piger fik øje på ham, fløj de ham i møde, hilste ham venligt og tog ham uden videre hver under sin arm. Den gamle Gordon havde kendt dem fra deres barndom.

"Holdt lidt, I uregerlige børn," udbrød han godmodigt, "I slæber for hurtigt af sted med mig gamle mand, jeg har båret

jer på mine arme, en tid, da I skulle have ondt ved at løbe fra mig, men det er rigtignok længe siden; lad os sidde ned lidt på min bænk hist henne, så kan vi bedre tale sammen. Og De, Emma, som kommer hjem uden at lade mig vide det mindste om det, det er ikke ret af Dem, pige! De er vel blevet for fornem til at se ned til den gamle Gordon, siden De er kommet til prinsesserne i Horsens. Deres søster Anna besøger mig dog af og til."

"Fy, skam Dem noget, inspektør Gordon!" sagde Emma, idet hun slap hans arm og med en påtaget alvor så ham i øjnene, "således at skænde. De vidste jo godt, at jeg var kommet hertil, Deres søn må have fortalt det, vi var samlet på Rindum forrige nat."

"Hvad!" udbrød den gamle mand med et henrykt blik, og et nyt liv syntes at gennemstrømme ham; "min søn, siger De? De har talt med Johan? Jeg har ikke set det mindste til ham endnu, og det er dog så længe siden, han sidst var hjemme; men han må jo også passe sine forretninger, han kommer nok, jeg ved, han længes efter sin gamle fader. Fortæl mig da lidt om ham, barn! Hvad sagde han til Dem? Var han munter, var han frisk? Spurgte han ikke om mig?"

"Jo!" svarede Emma med et venligt blik på oldingen, "han talte meget og længe om Dem, han troede at komme hertil i dag, jeg begriber ikke, hvad der kan have opholdt ham."

"Johan er en god søn!" vedblev den gamle, som om han blot talte med sig selv, "de fleste af mit livs glæder har tiden ført bort med sig, alle dem, jeg har tilbage, knytter sig til ham. Og I kender ham jo, pigebørn! han var eders kæreste, mens I var mindre; han er smuk, han indtager alle, det har folk fortalt mig,

men folk ved ikke, at han er en kærlig søn, der ikke skyr noget offer for at glæde sin gamle fader."

"Hvorfor kommer han da ikke?" gentog Emma heftigt.

"Det ved jeg ikke!" svarede Gordon, "men jeg er fornøjet ved at kunne vente ham. Til han blev konfirmeret har han adlydt alt, hvad jeg bad ham om, han gjorde intet uden at spørge mig til råds; nu lader jeg ham skøtte sig selv, jeg har lært ham at frygte sin Gud, det ved jeg, han gør; en gang spurgte jeg ham, hvad der kunne gøre ham landlivet nede på Rosenvold så interessant, og hvorfor han ikke hellere blev hjemme hos mig, han svarede mig med mine egne ord: Lad mig passe min dont, fader! et menneske må tumle sig om i verden, til tiden stækker hans vinger. Siden har jeg aldrig talt til ham om det, det falder mig vel undertiden lidt ensomt herhjemme, hvor jeg ikke har andre til selskab end disse to!" Han pegede på hunden og den grå kat, som med et sjældent venskab havde lagt sig ved hinandens side, "men jeg kan dog ikke bringe det over mit sind at forstyrre hans planer eller tilbøjeligheder, ved at bede ham blive hos mig."

"Men Jakob da," udbrød Anna med nedslagne øjne og en stemme så svag, at den næsten døde på hendes læber, "han kunne jo blive hos Dem og dele Deres ensomhed."

Den gamle lod sit venlige blik hvile på den unge kone, med et udtryk, der gav tilkende, at han læste de følelser, hendes sjæl gemte.

"Nej, kære Anna!" udbrød han bevæget og greb hendes hånd, "det kunne han heller ikke. Jakob er min plejesøn, og den vej, han har valgt, fordrer virksomhed, og udgør hans lykke; der gives tilfælde i livet, mit barn! hvori tid til eftertanke og grublerier ikke virker til vort bedste." Anna rødmede, tårerne

sitrede i hendes lange, mørke øjenhår, men hun søgte at skjule sin stemning og stirrede ned for sig, mens hendes hvide fingre sagte trykkede Gordons hånd, som hun endnu holdt i sin. Den gamle mand søgte at ende dette pinlige øjeblik for hende, han vendte sig mod Emma, idet han udbrød:

"Så Johan var altså på Rindum i går aftes, han dansede vel meget, og mest med Dem, kan jeg tænke – nu, De smiler, barn! jeg forstår Dem nok." – Lidt efter skiltes de. Oldingen vendte tilbage til sin bolig, fulgt af hunden og den grå kat, de to damer gik ned mod klitterne til havet.

Da de kom nærmere til strandbredden ophørte den stille ro, der hidtil havde hvilet over alt omkring dem. Højrøstede stemmer lød imellem hinanden, af og til så de nogle ryttere komme frem og igen forsvinde mellem bakkerne. De skyndte sig den nærmeste vej op på en høj, hvorfra man kunne overse klitterne og havet, som strakte sig neden for dem.

Et stykke udenfor stranden, omtrent der hvor det sidste rev ophører, lå et lille skib, hvis tovværk og smækre mast næsten forsvandt i skumringen og den gråblå tåge, som aftenen udbredte over enhver genstand. Nærmere ved land lå en båd, hvori en mand holdt vagt og lod til at vente på nogen, der skulle følge med ombord. Oppe på landet stod nogle fiskere, som så på skibet og båden, og lidt længere tilbage holdt tre bevæbnede strandryttere sig skjult i en lavning, så at de ikke kunne ses nede fra søen, men vel fra den klit, hvor de to damer stod. Annas hjerte bankede af frygt, hun troede at gætte, hvad her foregik, hun kendte dette skib, der var en af dets mandskab, hvis skæbne stod i den nøjeste forbindelse med hendes.

"Det er bestemt Madsalune, de venter på," hviskede hun, "Karner er meget opbragt på ham, fordi det efter al sandsynlighed var ham, der bortførte de konfiskerede varer fra toldbodpakhuset; han har opbudt alt, hvad der står i hans magt for at få ham fat."

"Jeg har hørt meget tale om denne Madsalune," sagde Emma. "Selv på slottet var han en aften genstand for prinsessernes underholdning; jeg gad nok engang se dette menneske."

"Det kan De let komme til," udbrød en dyb stemme i nærheden, og fra en lille lavning i klitten viste sig en mand, som hidtil havde ligget så stille og ubevægelig, at han var undgået deres opmærksomhed. Emma udstødte et skrig, men Anna stod som rodfæstet til stedet.

"Her ser De Madsalune," vedblev den fremmede, mens han steg så højt op på klitten bag damerne, at han kunne se, hvad der foregik nede ved havet, uden selv at blive bemærket. Han så sig omkring med et skarpt, spejdende blik og vendte sig derpå om til damerne.

Det var en temmelig høj mand, klædt i matrosdragt, smuk og kraftfuld, hans hår var langt og blondt, og omfattede i forening med et stort, rødt skæg næsten hele ansigtet; på hovedet bar han en sort, lodden hue, trykket dybt ned i øjnene. Efter at han igen havde dukket sig ned i marehalmen, lod han sine sorte øjne hvile på de to damer, ligesom om han godtede sig over den skræk hans nærværelse indgød. Pludselig bøjede han hovedet mod jorden og lyttede.

"Jeg mærker," sagde han med et smil, "at jeg har opfyldt Deres ønske på min egen bekostning; ret nu kommer der bag ved klitten et par gode venner ridende, som nok ville snakke et par

ord med mig, men denne gang må de have mig undskyldt, jeg har ikke stunder at bie efter dem."

Som han sagde dette, tog han sin hue af, hilste og lod sig glide ned ad den høje klit på den side, som vendte ud mod havet. Emmas blik fulgte ham forbavset. Da hun vendte sig om mod stedet, hvor de tre ryttere havde været skjult, så hun dem komme ridende op mod klitten, hvor de stod. Madsalune løb på samme tid ned til stranden, med bøjet hoved, lange og springende skridt; han udstødte en skarp tone i en pibe, manden i båden rejste sig og lyttede, det begyndte at blive mørkt nu, han kunne ikke rigtig skelne genstandene på land. I det samme lød en høj, gennemtrængende stemme fra stranden:

"Sæt af, David! Samson skal føre kutteren til dens plads uden at vente længere."

Matrosen svarede med at hæst brøl, han kendte denne stemme, han havde adlydt den i mange år, i orkanen som i havblikkets time. Båden gled let og hurtig over den rolige flade og forsvandt bag kutterens læside. Madsalune havde næppe udtalt sin befaling, før han så strandrytterne oppe på klitbakken; han vidste, hvad de ville, og løb tilbage ind ad landet til. Nu begyndte der en jagt, hvis udfald ikke syntes at kunne være tvivlsomt, siden flygtningen var til fods og hans forfølgere til hest. Strandrytterne var desuden bekendte med enhver sti, ethvert smuthul mellem klitterne, og egnen nedenfor var åben og let at overse, så at de trods den indbrydende skumring kunne holde øje med smugleren. Men vanen havde gjort Madsalune fortrolig med sådanne farer, han stolede på sin hurtighed, han holdt sig inde på de steder, hvor lyngen eller mosegrunden dannede et mørkt jordlag, fordi han der var

bedre skjult end på de lyse sandflader. Således kom han op mod Aaberg.

Anna og Emma var vendt tilbage fra klitterne, de havde netop nået havelågen, da Madsalune kom springende hen mod dem, de tre strandryttere var tæt bag ved ham. Åndeløs stod han stille, hans legeme rystede af det heftige løb, Anna udstødte et skrig og løb sin vej, Emma blev stående.

"De kunne nok lade mig komme ind i haven," sagde smugleren med et polisk smil; "det var da i grunden Deres skyld, at jeg gav mig til kende, og de tre knægte dernede mener mig det ikke synderligt vel."

Med disse ord ville han trænge sig gennem lågen, men Emma standsede ham.

"I gør vist bedst i at gå eders vej," udbrød hun stolt. "Her er intet skjulested for folk som I."

Madsalune studsede og ville alligevel have smuttet ind, men hr. Petersen stod pludselig ved Emmas side. I det samme fo'r den ene af rytterne hen imod ham, smugleren gjorde et uhyre langt hop tilbage, en anden kom til. Han var omringet.

"Så fik vi da endelig fat på dig, lille Mads!" udbrød Karner og søgte at skjule sin glæde bag en rolig stemme, "hvorfor blev du ikke ved at løbe?"

"Ja, De fik mig jo rigtignok!" sagde Madsalune, der selv i dette øjeblik troede at have grund til spøg; "jeg kan se, at det glæder Dem. Å, tøv lidt, før I binder mig," bad han en anden af betjentene, der havde taget et stykke snor frem af lommen. "Lad mig bare få mit vejr igen, ellers kommer jeg til at hikke."

"Hik du kun," sagde strandrytteren. "Det går nok over, mens du hviler dig ud i hullet." Med disse ord bandt han den ene ende

af snoren fast om smuglerens hænder.

"Du har vist i aften, at du er karl til at bruge dine ben," sagde Karner, "nu kan du løbe et lille stykke ved siden af hesten. Sid op, folk! vi ride om til porten på Aaberg, der tøver vi i nat."

Strandrytteren bandt den anden ende af snoren om sig for at være sikker på, at Madsalune ikke skulle rykke den til sig undervejs; han ville just stige op på hesten igen, da fangen udstødte et skrig. "I har snæret den snor så fast, at den skærer ind i kødet på mig!" råbte han, "det er dog synd af jer at handle så hårdhjertet; løs knuden en kende, jeg løber så ikke bort alligevel."

I et anfald af medlidenhed løste strandrytteren snoren lidt; da han atter satte foden i stigbøjlen, gjorde den fortvivlede smugler et hop tilbage, drog rytteren efter sig, og begge rullede ned i Aaberg slotsgrav, som de ubemærket havde nærmet sig til. Madsalune var her i sit element. Han rev behændigt hånden ud af snoren og stod, efter at have svømmet et par tag, på den anden side, mens den ulykkelige betjent med største besværlighed blev trukket op af sin kammerat. Karner udbrød i forbandelser over den listige smugler, der stod på den anden bred og lo af fuld hals.

"Hvorfor kommer De ikke herover, hr. inspektør?" råbte han spottende. "Vejen er jo lige lang for os. Nu ønsker jeg Dem en god nat, sov vel og drøm lidt om mig. " Han forlod voldgraven og satte i jævnt trav ind over marken. Men han var endnu ikke frelst. Forbitret jog Karner sporerne i hestens side, og efter at have tilbagelagt en ubetydelig omvej, kom han, fulgt af begge betjente til et vadested over Madum Å, som dengang stod i forbindelse med graven, indenfor hvilken dette optrin foregik,

og jagten begyndte igen efter smugleren. Men nu var lykken ham gunstigere, dels fordi de omkringliggende bønderhuse tilbød smuthuller eller skjulte hans flugt, dels havde han også vundet et større forspring end før. Madsalune hørte dem ride over den stenede åbred, men vedblev det rolige løb, han engang havde begyndt, og således nåede han endelig op til ruinerne af Thim Slot. Bag disse ruiner rejste sig en lille, lav og uanselig hytte. Han så sig forsigtigt om og bankede rask på den tilstængede dør. En låge blev åbnet, Kirsten Ryle stak hovedet ud for at se, hvem det kunne være, Madsalune talte hurtigt nogle ord til hende, konen lo, og straks efter stod han indenfor døren, som derpå blev stænget med større omhyggelighed end før.

Det var et ganske lille kammer, denne hytte bestod af. Lergulvet var sprukket og udbedret med gamle, røde mursten oppe fra ruinerne. Midt i stuen stod en stor balje på en huggeblok, rundt omkring lå en del linned og strømper, som Kirsten Ryle var i færd med at vaske. Hun bar sin sædvanlige dragt og havde kiltet kjolen op over benklæderne; hendes arme var blottede og fremviste nogle stærke og svulmende muskler. Foran hende, på en stol, stod en grøn flaske og et klinket ølglas, halvt fyldt med rom. Kirsten roste sig af, at hun aldrig havde drukket brændevin.

"Hvordan er det fat med dig, sølle Mads?" udbrød hun, mens hun skænkede glasset fuldt og bød ham det. "Er de ude på fangst igen?"

"De trænger hårdt på mig," svarede smugleren, "og I kommer vist til at gemme mig i en fart, for de så vist, jeg smuttede herind."

"Det har vel ingen fare," mente konen, "jeg gad nok se på den klør, som går ind ad min dør, før jeg har budt ham velkommen. Imidlertid skal jeg dog vise dig et hul, som de skulle have ondt ved at snuse op. Det er ellers mit skatkammer, lille Mads," tilføjede hun leende, "du må ikke røbe det til nogen."

Hun tog et par knipper lyng til side og åbnede en lille lem bag skorstenen, hvor hun lod Madsalune stige ned. "Du må være varsom dernede," formanede hun ham, "for der ligger et anker lige for indgangen; når de er borte skal jeg nok hjælpe dig ud igen." Hun lagde atter lemmen over hullet, da smugleren var kommet ned, og tog fat igen på sit afbrudte arbejde.

Det varede ikke længe, før hun hørte hestetrav og hundeglam udenfor, der blev banket på døren, og flere stemmer forlangte at komme ind. Kirsten betænkte sig et øjeblik, man kunne se på hendes ansigt, at hun blev vred, men hun tømte det glas rom, som smugleren nylig havde afslået, og lukkede derpå døren op. Karner og de to betjente trådte ind, en stor hund fulgte dem; hr. Petersen havde været så betænksom at slippe den løs, da han mærkede, at smugleren var undveget. En hane, som havde slået sig til ro oppe på bjælken, begyndte at blive urolig, og henne i krogen gav en kat med en vedvarende snurren sit mishag tilkende over de fremmedes komme.

"Å! gen Jeres hund ud, hr. inspektør!" udbrød hun barsk, "jeg har en and herinde med tre ællinger, dyret kunne let få i sinde at bære sig ad som sidste sommer, da den bed en ihjel, uden at jeg nogensinde fik den betalt." En betjent viste hunden tilbage og Karner spurgte Kirsten, om hun ikke havde set Madsalune i aften.

"Søger I ham her?" råbte hun med begge hænder i siden, "lejligheden er dog ikke større, end at I snart kan overse den. Var det ikke andet, I ville, så skulle I hellere have redet et stykke længere; nede i Madum Moser var I vissere på at træffe den karl."

"Nå, nå, Kesten!" udbrød toldinspektøren, som vidste på hvilken måde, han skulle tage konen, "gode ord igen; jeg syntes, han løb herned. Det skulle for resten ikke komme an på en species penge eller lidt til, hvis I kunne give os besked om ham."

"Tror I da, jeg ville sige jer, hvor han var, om jeg vidste det?" spurgte Kirsten i samme tone og stilling; "gå Jeres vej, inspektør, og lad mig blive ved mit arbejde."

"Det kunne dog ikke skade, om vi foretog en lille undersøgelse," mente den betjent, som smugleren nylig havde givet et bad i graven, "måske Mads alligevel gemmer sig et eller andet sted herinde."

Han gik nogle skridt længere frem, men Kirsten stillede sig i vejen for ham. "Kunne det ikke skade, Hans Rasmussen!" gentog hun, "du skal dog ikke sige det for vist. Jeg har for vane at føre kommendo indenfor denne dør." Mens hun talte, lagde hun begge sine hænder på betjentens skuldre og skød ham tilbage mod væggen. Karner så, at her intet var at gøre, han forlod huset med sine ledsagere og efter en kort rådslagning udenfor, red de hjem til Aaberg igen.

"Kom nu op, lille Mads!" sagde Kirsten og åbnede lemmen til smuglerens skjul, "denne gang skulle de ikke få klør i dig. "

"Tak, Kesten!" sagde manden og krøb op igennem det snævre hul. "Jeg skal tænke på dig ved lejlighed."

"Hvis det er din agt," svarede Kirsten, "så ville jeg rigtignok sige tak for at få min lille dunk fyldt. Mis har væltet den, så at al min rare rom løb ned i sprækkerne."

Smugleren lo, han lovede den uegennyttige kone, hvad hun forlangte, og listede sig hen over heden.

6

Det er bekendt, at Horsens i mange år har været opholdssted for en russisk fyrsteslægt, som udgjorde et eget hof der. Den sidstlevende af denne familie, en prinsesse Katharina, døde i foråret 1807, og blev bisat hos sine søskende i et åbent kapel på alterets højre side i den gamle kirke. Årsagen til, at disse kom ind i landet var denne:

Peter den Stores broderdatter, Anna Ivanovna, døde som kejserinde af Rusland, efter at have bestemt sin søsterdatters søn, den tre måneder gamle Ivan, til sin efterfølger. Senatet valgte da hertug Ernst Biron til rigskansler og formynder for Ivan, indtil denne i sit syttende år selv kunne overtage regeringen. Biron, der under Anna havde spillet en så betydelig rolle, overlod den unge prins værelser i den kejserlige sommerbolig, fastsatte en bestemt sum for hans forældre, storfyrstinde Anna og Anton Ulrik, prins af Brunsvig [Note 1)], og søgte at vinde senatet for sig ved løfter, smiger og ved at bivåne dets forsamlinger. Imidlertid modarbejdedes hans planer af to mægtige fjender, ministeren Ostermann og feltherre Münnich. Folket hadede ham desuden, han gjorde sig frygtet ved strenghed; efter at hans regentskab havde varet i tyve dage, blev han afsat og fængslet den 9. november 1740, i daggryet. Storfyrstinde Anna blev derpå regentinde i det kejserlige barns mindreårighed, hendes gemal generalissimus og Ostermann storadmiral. Samme dag blev der afsendt kurerer til alle udenlandske hoffer med underretning om det skete. Rolighed og orden syntes at være vendt tilbage, folket jublede og tilbad

Anna, men et år senere måtte også hun friste sine forgængeres skæbne. Hun blev styrtet på sin fødselsdag af Peter den Stores datter, Elisabeth, der understøttedes af sin livkirurg, den bekendte l'Estocq. Kejserinden, hendes gemal og Ivan blev tillige med flere af deres børn først bragt til citadellet i Riga, siden til Cholmogori, en lille by på en ø i Dvina, under guvernementet Archangel. Her døde storfyrstinden og hendes gemal, få år efter blev Ivan myrdet på fæstningen Schlüsselburg, efter sigende i et oprør. Efter forældrenes død bestod den ulykkelige familie af prinserne Peter og Alexis Antonovitch, samt prinsesserne Katharina og Elisabeth Antonovna. Disse ulykkeliges skæbne rørte kejserinde Katharina den Anden, som efter at have styrtet Elisabeths søstersøn, Peter, besteg den russiske trone. Den danske enkedronning Juliane Marie bestræbte sig for at udvirke deres frihed, og begge de efterladte prinser og prinsesser blev samme år Katharina stiftede den bevæbnede neutralitet med Danmark, i sommeren 1780, sendt på en russisk fregat, først til Aalborg, siden til Horsens, som anvistes til deres fremtidige opholdssted. Kejserinden medgav dem 200.000 rubler, brillanter og pelsværk af det kejserlige skatkammer. Hun forærede dem desuden til deres bosættelse 60.000 rubler og anviste årligt til deres hofetat 32.000 rubler.

Det stemte overens med Katharinas politik at lade denne fyrstestamme uddø, og hindre enhver lejlighed til at gøre dens fordringer gældende i fremtiden. Ubegribeligt bliver det imidlertid, at hun aldeles syntes at glemme to naturlige børn, der så vidt det kan ses af de historiske beretninger, blev opdraget hos en privatmand i hovedstaden, og undgik

fangenskabet på Cholmogori. Den ene var nogle år førend denne histories tid blevet formælet med en fransk adelsmand, der i Ludvig den Sekstendes første regeringsår fulgte et af den udmærkede Neckers gesandtskaber til Petersborghoffet. Hun beboede nu tillige med sin gemal et yndigt gods i Nedre Charente og levede et roligt og lykkeligt liv, uden at prøves af de forskellige omvekslinger, som skæbnen tildelte hendes øvrige slægt.

En eftermiddag sad et lille selskab i havestuen på Aaberg. Solen kastede sit skarpe og bestemte lys hen over træernes løv og sendte en enkelt stråle ind ad den åbentstående dør på blomsterne, der var stillet op i store ar til den modsatte væg. Emma og Gordon stod ved vinduet og talte sagte med hinanden. En opmærksom iagttager ville have bemærket en vis utilfredshed i Emmas ansigt, mens hendes blik dog, hver gang hun hævede det op til ham, antog et venligt og forsonende udtryk. Gordons træk viste et spottende smil, idet han tavs og tilbagelænet mod vinduesfordybningen hørte på hende. Deres fælles bekendte, som anså sig for vel underrettede, havde tidligere påstået, at der fandt en skjult tilbøjelighed sted imellem Gordon og Emma. Deres fortrolige forhold syntes at bekræfte det. I den sidste tid lod det derimod til, at Gordon ligesom undgik hende, han kom også sjældnere til Aaberg, mens hun var på besøg der. Ingen var i stand til at forklare grunden. Af den dæmpede samtale, som den dag fandt sted mellem dem, ville en opmærksomt lyttende have opfanget Emmas sidste ord, et spørgsmål, der bragte hendes kinder til at blusse.

"Men jeg forlanger ingen fraser, hører De, ingen udflugter, kun en årsag, en grund."

Gordon smilede og sagde: "Gives der da grunde for vore følelser?"

I den anden side af værelset, lidt indenfor havedøren, sad fru Karner ved et sybord, og Jakob lige over for hende. Han lod til at læse i en bog, der lå foran ham, men man så snart, at hans tanker var andetsteds; mens Anna arbejdede, dvælede hans øjne på hende med en vis sky deltagelse; så hun derimod op fra sytøjet, slog Jakob sit blik ned i bogen. Anna var så godt som opdraget med ham, de havde tilbragt lang tid i bestandig omgang med hinanden; deres ønsker og glæder var de samme, derved befæstedes efterhånden en tilbøjelighed, ren og lutret i sine ytringer. Jakob tog til søs efter at være konfirmeret. Da han fire år senere vendte tilbage, genfandt han Anna som fru Karner. Det var en længe næret plan, der blev bragt til udførelse i hans fraværelse; Halberg stod i visse forhold til toldinspektøren, som gjorde en nærmere forbindelse ønskelig. Hele egnen anså Karner for det bedste menneske i verden. Han var en venlig, munter selskabsmand, Anna derimod fandt ham kold for hendes hengivenhed, ufølsom imod hendes ønsker, hun fandt sig skuffet i ethvert håb, men der skal også et skarpsindigt blik til at opdage en mands karakter under masken af munterhed og god tone.

Denne eftermiddag havde hun og Jakob længe siddet overfor hinanden uden at tale. Tavsheden forekom endelig Anna pinlig, hun lagde sit sytøj fra sig og udbrød, idet hun lod sit blik dvæle på den unge sømand: "De er blevet meget bleg, Jakob, i den tid, De har været borte."

Jakob rødmede for tyvende gang denne eftermiddag, han vovede ikke at se på hende. "De er også blevet bleg, siden vi sidst sås," sagde han omsider.

"Har De endnu ikke forandret Deres bestemmelse?" spurgte hun efter et lille ophold. "Vil De bestandig blive ved at fare med dette smuglerskib?"

"Jeg kan ikke andet," svarede han mere bestemt. "Alt hvad De måtte finde værd at ønske for mig, vil jeg adlyde, men der er vægtige grunde, som forbyder mig at forlade Madsalune. "

"Overser De da aldeles farerne ved det?" vedblev hun og hævede sine øjne med et bønligt udtryk op til ham. "Hvorledes vil det gå, hvis Deres tog engang mislykkes? Om De end ikke tænker på Dem selv, for Deres egen skyld, så burde De dog gøre det for Deres venners; livet og lykken har fordring på Dem."

"På mig?" gentog Jakob, "mener De det, Anna?"

Anna forstod ham, en fugtig glans strålede i hendes øjne.

"Ja, lykken har fordring på os alle," hviskede hun sagte og gik ud af værelset.

I det øjeblik Anna gik, rettedes de andres opmærksomhed på en usædvanlig larm og støj nede i gården. Kammerråd Halberg var vendt tilbage fra en jagt på de omkringliggende heder og kom nu ind i havestuen. Kammerråden var en lille og uanselig person, med kroget ryg, lav pande og et usikkert, skulende blik, der bestandig søgte jorden, når han talte med nogen. Han hilste venligt på de fremmede og kaldte derpå Emma hen til sig.

"Hendes Højhed fyrstinde Antonovna gør os den ære at besøge Aaberg i dag," hviskede han med en slet skjult fortrydelse; "hun vil være her om et øjeblik; jeg mødte en af hendes forridere på vejen, da vi drog hjem!"

"Det er jo herligt!" udbrød Emma, idet hendes utilfredshed pludselig syntes at være forsvundet, "endelig opfylder hun da, hvad hun så længe har lovet."

"Herligt?" gentog Halberg, "ja, du har ret, det er rigtignok herligt; det bliver ellers nogle ganske artige udgifter den herlighed vil koste."

"Lad mig blot være fri for dine beregninger, kære fader," svarede Emma koldt, "jeg bryder mig ikke det mindste om at høre dem; jeg håber også, at Hendes Højhed altid er velkommen på Aaberg "

"Ja, det ved Gud!" svarede Halberg, "jeg anser det for en stor lykke, men siden vi nu engang tale om udgifter –"

Her blev manden atter afbrudt, for hundene udenfor bekendtgjorde, at der kom fremmede til gården. En vogn rullede hen over broen, hr. Petersen styrtede ind i værelset og meldte, at fyrstinden var kommet. Emma og kammerråden gik ud for at modtage hende. Lidt senere trådte hun ind i salen, ledsaget af hovmesterinden, fru Grambov, og kammerjunker Harder.

Fyrstinden var klædt i en kostbar rejsedragt, af et stof og et snit, der fordelagtigt fremhævede alle en god figurs fuldkommenheder. Hun var ikke høj, men slank, hendes lemmer var meget spæde og besad disse bløde og afrundede former, som grækerne gjorde til mål for deres fremstillinger. Hendes hår var sort, tykt og glinsende, hendes ansigts fine træk bar præg af den værdighed, der betegnede enhver af hendes familie, og som straks lod den fremmede genkende fyrstinden i hende. Der lå noget stolt, undertiden noget bydende i hendes sorte øjne; til andre tider, midt i en samtale som interesserede,

eller når et tilfælde bevægede hende, kunne de stråle med en mildhed, en ubeskrivelig ømhed og ynde, afspejle et udtryk af dybde og inderlighed, der viste, at den unge fyrstindes hjerte var tilgængeligt for blidere følelser. Hendes farve var bleg, enten nu naturen eller fængselsluften i Cholmogori havde været årsag til det, men en mere blomstrende farve ville måske ikke passe til dette ansigt.

Gordon havde før været til stede under fyrstindens ophold på gården. Hans blik var denne aften uafbrudt hæftet på hende, siden hun trådte ind; hun lod ikke straks til at bemærke ham, men den svage rødme, som sidenefter for et øjeblik syntes at forhøje hendes kinders farve, da han hilste, undgik ikke Emmas opmærksomhed. Enten blænder skinsygen aldeles, eller den ser med et ørneblik.

"Ah!" hviskede fyrstinden til frøken Halberg, "siden jeg genfinder løjtnant Gordon her, er det blevet mig tydeligt, hvorfor De kedede Dem hos i Horsens og længtes efter hjemmet."

Frøken Halberg bøjede sig og smilede, men Gordon modtog ikke et eneste blik denne aften, der kunne have bekræftet fyrstindens formodning.

Der blev serveret te. Gordon bragte den gode tone det offer at underholde fru Grambov, og de noget dæmpede ord, hvori denne underholdning blev ført, forhindrede ikke, at man jo bemærkede det behag og den interesse hofdamen fandt i dette.

Seminarist Petersen gjorde en uheldig figur i dette selskab. Af en ren fejltagelse var han kommet ind i salen. Han stod i nærheden af vinduet, stiv og ubehjælpelig som en mumie i dens sarkofag. Han ville gerne have forladt værelset, men for at nå

døren måtte han gå midt over gulvet, og det holdt han ikke af. Kammerråden gik endelig hen til ham og førte ham med sig ind i vinduesfordybningen.

"Har du hørt, hvordan det er gået mig i dag, Hans?" hviskede han, "dommen er faldet, vi har tabt vor proces med herredsfoged Selmer. Engstykket tilhører ham."

"Føj, for den slemme syge!" svarede seminaristen, "det var da en fæl historie."

"Sig ikke det, Hans Petersen!" vedblev Halberg, "Gud forbyde, at jeg skulle være den, der forholdt en anden mand sin ret; men jeg havde alligevel stået mig bedre ved at følge dit råd, og sendt et par sider flæsk ned til amtmanden for at stemme ham gunstigt for min sag."

"Jeg sagde det nok," svarede hr. Petersen. "Smører godt, kører godt. Det er så ligefremt."

"Jeg var for sparsommelig dengang; men Selmer vil alligevel ikke have synderlig gavn af det, han vandt; jeg er bange for, vi kommer til at lede vort grøftevand ned over engen, ikke for at berøve ham brugen af hans ejendom, det var syndigt og ukristeligt gjort, men jeg indser næppe, at vi kan få fald på det ad anden vej."

"Det er nogle strenge tider!" sagde seminaristen. "Hvert et greb rækker efter pungen. Nu kommer også fyrstinden her –"

"Tys, Hans!" hviskede kammerråden, "min datter ser på os! Jeg kan godt lide din tænkemåde, du har mit bedste for øje, min dreng! Du kan lade dig gøre et par bukser af de tre alen vadmel, vi fik til overs fra hestedækkenerne."

Aftensbordet var dækket nede i havestuen, dørene stod åbne, en behagelig duft strømmede ind fra blomsterne udenfor.

Gordon havde fået plads i nærheden af fyrstinden, hun underholdt sig flere gange med ham. Antonovna talte bestandig fransk; skønt hun til nød forstod vort modersmål, havde hendes ophold dog været for kort i Danmark, til at hun kunne udtrykke sig på det. Hun lærte det aldrig. Der lå noget blødt i hendes organ, i enhver betoning af hendes stemme, men selv de venligste ord beholdt stedse en vis værdighed, der viste afstanden mellem tilhøreren og fyrstinden.

Emma var mod sædvane meget ordknap denne aften, hun syntes ikke at bemærke den åndrige Harders bestræbelser for at underholde hende. Der var en vis uro i alle hendes miner, hendes blik dvælede i enkelte øjeblikke på Gordon med en umiskendelig bitterhed, hun så det liv, hvormed han talte og den interesse, fyrstindens nærværelse syntes at skænke ham, det havde hidtil alene stået i hendes magt at fremkalde en så oprømt stemning. Hun vidste fra sig selv, hvorledes alt hvad han sagde måtte bidrage til at fremhæve nye fuldkommenheder hos ham og kende den magt, han i sådanne øjeblikke forstod at gøre gældende.

Just som selskabet rejste sig fra bordet, styrtede hr. Petersen ind i værelset og ilede hen til Halberg. Den hovedkulds måde, han kom ind på, vakte alles opmærksomhed; fyrstinden spurgte forbavset, hvad der var på færde.

"Å! Det er noget snik-snak om en ligskare," sagde kammerråden. – "Der er min sjæl ingen ligskare til," vedblev han, henvendt mod Petersen. "For nu har jeg levet i fem og halvtredsindstyve år uden at se den." Seminaristens ansigt var ligblegt, han rystede og kunne næppe få ordene frem. "Kammerråden behøver bare at gå ud til havelågen, der

kommer de langs med muren. Gudbevares, hvor de ser ud, og så er der nogle lange imellem dem, som drejer øjnene rundt, ligesom ildhjul. – Det er ikke ti minutter siden, jeg så dem alle sammen."

Seminaristens beskrivelse, som Gordon oversatte, gav fyrstinden lyst til at tage den frygtelige skare i øjesyn. Hun tog kammerjunker Harders arm, og hele selskabet gik ud i haven til den låge, forbi hvilket optoget skulle komme. Kammerråden blev noget tilbage, han vendte sig om mod seminaristen.

"Hør, lille Hans!" udbrød han, "du skal dog ikke tage det stykke vadmel, vi talte om før, jeg har et andet brug for det; ved lejlighed skal du nok få noget, der er bedre " Dermed forlod også han værelset. Petersen alene blev tilbage. Trods den skræk, han var i, forsømte han ikke lejligheden, så sig om, og tog derefter et forsvarligt stykke af den delikateste ret på bordet med sig, førend han forlod salen.

Nede på vejen, som løb langs med den ene side af Aaberg have, kom en skare mænd langsomt gående op imod gården. Ved dag ville man have holdt den for en almindelig ligskare, nu gjorde den sene time, mændene færdedes på, den mumlen, der lød iblandt dem, efterhånden som de kom nærmere, et forunderligt indtryk på alle de tilstedeværende. Især virkede dette syn på Halberg. Da han så den store, sorte kiste på mændenes skuldre, udstødte han et lydeligt udbrud af forbavselse. Skaren syntes ikke at lægge mærke til dette, skønt den kun var få skridt borte, langsomt og roligt vedblev den at skride fremad, og forsvandt endelig bag hjørnet, på den anden side gården. Også fyrstinden havde dette påfaldende optrin indjaget skræk, hendes arm lå tungere i Harders, hendes

legeme skælvede, og ligskaren var denne aften længe genstand for selskabets underholdning.

7

Oppe under Jylland, lidt til sydvest for Læsø, løb nogle dage senere en lille kutter, for en god og jævn brise. Sejlene stod vel fyldte og skibet fo'r jævnt og hurtigt igen gennem bølgerne, over hvilke formiddagssolen kastede sine stråler. Tovværket lå opskudt på det nylig spulede dæk, manden ved roret stod og brummede på en gammel opsang. Matroserne benyttede den almindelige ørkesløshed, der var indtrådt, til søvn. Stilheden blev ikke afbrudt ved andet end styrmandens sang, og engang imellem ved en halvt undertrykt gråd, forude i skibet. I læ af stagfokken sad en ung bondepige med et spædt barn i sine arme. Det blik, hvormed hun betragtede den lille, og den kærlige omhyggelighed, med hvilken hun søgte at beskytte den for søluften, lod ikke tvivl om, at hun var barnets moder. Hendes ansigt var meget blegt og viste spor af dyb kummer. Hver gang barnet vågnede, vuggede hun det blidt i sine arme og nynnede en sørgmodig sang. Den lille smilede da, og strakte de små hænder op mod moderen. Således vedblev farten uafbrudt i flere timer, da manden ved roret pludseligt udstødte et forunderligt, langtrukkent hyl, ved hvilket straks fire matroser kom til syne fra forlugen. Til samme tid viste en skikkelse sig i kahytkappen og steg op på dækket efter at have vekslet nogle ord med styrmanden. Det var Madsalune. Kutteren holdt nu nogle streger højere op i vinden, den passerede i dette øjeblik Skagen. Matroserne stod parate ved fald og skøder til at udføre enhver befaling.

"Får vi vinden fra den kant til i aften," ytrede Madsalune, efter en tid at have betragtet kompas og fløj, "så vil krydsfartøjet ikke mærke stort til *Mågen*s flugt. Hej, kukmand!" vedblev han med hævet røst til en matros, som sad og splidsede oppe i salingen. "Ser du noget til jagten endnu?"

"Ja vel!" lød svaret, "han jager efter os som bare satan."

"Der er endnu ingen, der har fortalt, at *Mågen* er blevet halet af en sejler, hvor vind og strøm var lige skiftet," ytrede den mand, som stod ved roret. Hans navn var Samson Goliath. "Men jeg lider ikke stort på denne vind! Disse småskyer i øst taler om forandring, enten får vi aldeles blik, eller også bliver det til en storm, for hvilken det er bedst at være så langt et stykke fra land som muligt. Det vil snart vise sig, om jeg ser rigtigt." Bredfokken blev halet ned, den kunne ikke længere benyttes, kutteren passerede Skagens rev og holdt til sydost ud i Nordsøen.

Middag var kommet. Folkene var nede for at skaffe. Madsalune sad på spillet, lige over for den unge kone. Det var Johanne, den samme, som værten i Sorte Kro omtalte i forbindelse med kammerjunker Harder til Thimgård.

"Stakkels pige!" udbrød smugleren, efter at Johanne havde fortalt ham sin historie, "I har gået meget ondt igennem."

"Det har jeg, Madsalune," svarede hun, "men som man reder, så ligger man." Hun bøjede sig ned over barnet for at skjule sine tårer. "Da mine forældre jog mig hjemme fra, tog jeg ned til Holsten til min moster, men også hun var hård og streng og viste mig bort. Jeg vil nu tilbage til Harder og fortælle ham alt, jeg selv forlanger intet og vil finde mig i, hvad Gud Fader

tilskikker, men mit stakkels barn er uden skyld, Harders hjerte er for godt til at nægte det sin hjælp."

"Jeg vil ønske, at det må være, som I mener," sagde smugleren, "men I kender kun lidt til livet og mindre til menneskene. Skule han afslå jeres bøn, så vend jer til mig, jeg ved en mand, som vil hjælpe Jer; kender I løjtnant Gordon?"

"Ja," svarede Johanne, "jeg så ham ofte, mens jeg var på Aaberg, de sagde, at han holdt af frøken Emma deroppe."

"Nu godt," sagde Madsalune, "gå da til ham, hvis det skulle knibe, og når han er borte, så tal til hans broder Jakob, som I ser derhenne ved roret, han vil sige jer, hvor Gordon er at træffe."

Madsalune blev afbrudt ved manden på salingen.

"Der har vi krydsjagten," råbte han, "den har passeret revet og kommer lukt ned mod os."

Samson Goliath tog kikkerten og gik op på halvdækket. Efter at have betragtet det udbredte vandspejl med et skarpt og spejdende blik, slog han kikkerten sammen og gik tilbage uden at sige et ord.

"Hvad mener du, Samson!" spurgte Madsalune, da han var kommet tilbage, "har han i sinde at prøve et løb med os?"

"*Mågen* har været i større betryk, end han kan bringe den i," svarede Samson. "Vi kunne lade det komme an på en krydstur, mage til den, vi gjorde forrige sommer under Rygen."

"Dengang havde de bedre spil, "sagde Jakob, "vi var en mod to."

"Netop ligesom nu," ytrede Goliath. "Hvis kukmanden deroppe havde brugt sine øjne som jeg, ville han have set et sejl til, foruden det, han meldte på højden af Skagen. Vi har to forsvarlige krydsere efter os."

Mens Samson talte, bekræftede manden deroppe hans ord og meldte et skib. "De fører en svær pres af sejl," bemærkede Samson, "der er ikke en stang indenbords, uden at den er beklædt med dug; men de vil snart få lov at mindske dem, hvis jeg ellers forstår mig på vind og vejr. Vi vil nu gøre vort bedste og sejle krydserne fanden i vold, dersom jeg ellers taler tydeligt nok." Samson udstødte efter disse ord atter sit bekendte hyl, som straks bragte matroserne på dækket. Der blev sat et par småsejl til, og den lille kutter jog skummende igennem de høje søer, der efterhånden som solen forsvandt bag skyerne, begyndte at lægge deres hvide rygge til hvile. Madsalune sad ved siden af Jakob, der nu havde taget roret. Samson lænede sig med armene på rælingen, mens han røg af en kort træpibe og ligegyldig betragtede de hvislende skumstriber, skibet frembragte.

"Nå, Jakob!" udbrød Madsalune, "hvorledes morede du dig så hjemme sidst? Ikke sandt, du længtes vel efter *Mågen* og en frisk kuling? Du skulle følge mit råd, ikke at benytte lejligheden så ofte til at komme på Aaberg, men tage bort og byde hjemmet et levvel for bestandig."

"Jeg kan ikke gøre det, Madsalune!" svarede Jakob, "mit liv er bundet til *hende*."

"Men ethvert håb er dog tabt for dig, stakkels dreng! nu da hun tilhører en anden; og selv hvis hun var fri, ville dit liv på denne kutter just ikke være synderlig anbefaling for at nå dit mål; tro mig, Jakob, du var bedst faren ved at forlade os og søge dig en passende, hæderfuld plads i marinen. Fremtiden bringer kun et ringe udbytte her."

"Fører du ikke selv det samme liv?" spurgte Jakob forundret.

"Tys, tys!" svarede smugleren, "vi har før talt om dette; sammenlign ikke mig med dig; vore planer og forhåbninger går forskellige veje."

"Jeg kan ikke forlade dig, Madsalune, det må så gå, som det vil. Men vi vil lade den sag fare, fortæl os hellere en historie fra dine tidligere kapertog, som kan bringe alle alvorlige tanker på flugt."

"Hvad skal jeg fortælle?" sagde smugleren. "Hold en streg mere til vinden, du! så skal jeg se at huske mig om."

Madsalune fortalte, Jakob var lutter øre, efterhånden listede matroserne sig nærmere, og mens den lille kutter let og hurtigt jog af sted gennem søerne, lyttede mandskabet opmærksomt til Madsalunes historie. Således havde de ofte siddet, mens skibet gled hen over havet og tjenesten ikke fordrede deres nærværelse andetsteds. Madsalune havde oplevet meget i sine dage og forstod at fortælle.

Samson havde ikke taget fejl i sin mening om vejret. Efterhånden som dagen gik bort, lagde vinden sig, indtil det til sidst blev blikstille. Bølgerne rullede dorske langs med skibets sider, solen sank blodrød ned i havet, en tyk, grå tåge rejste sig langsomt på horisontens rand. Samson stod endnu ved kahytten, lænende armen på rælingen, med piben i munden, han så tågen, rystede på hovedet og gjorde Madsalune opmærksom på den. De erfarne sømænd var ikke længere i uvished om, hvad der forestod dem.

Toldkrydserne havde imidlertid nærmet sig et godt stykke, man kunne tydeligt skelne begge skibes bevægelser på kutteren. Da skumringen og havblikket kom, satte den ene et fartøj ud og roede ned mod smugleren.

"Det vil ikke hjælpe dem noget," udbrød Samson, "førend de når herned, ville de få andet at tænke på."

Tågen antog efterhånden et større og mørkere omfang. Matroserne arbejdede hurtige og tavse på at beslå og rebe sejlene, havet sydede, som om det varmedes af en underjordisk ild, natten blev mørkere, ikke et lyspunkt var at se, undtagen de små, rullende legemer i vandet, der glimrede med et svagt fosforskær, hver gang søerne tørnede op mod kutterens sider. Skibet duvede op og ned, som om det kendte den fare, der nærmede sig, og ilede for at undgå den. Nu kom stormen, skummet piskede op over stavnen og opløste sig i store regndråber. En bidende kulde trængte ind i legemet, lyset brændte i nathuset ved kompasset; når matroserne af og til så derhen, vel vidende, at det var på dét, deres frelse beroede, mødte de Samson Goliaths mørke og firskårne skikkelse, og så ham rolig og frygtløs gribe knagerne i rattet.

Johanne sad i skjul af skanseklædningen, bleg og drivende våd. Kulden stivnede hendes lemmer. Barnet lå tæt op til hende, indhyllet i de våde klæder. Hver gang en sø slog hen over dækket bøjede hun sig over den lille for at beskytte den ved selv at modtage vandet. Barnet havde ikke kraft nok til at skrige. Skibshunden var krøbet hen til hende og skjulte sit hoved i hendes skød.

Krydsjagterne var forsvundet. Der var heller ingen, som i dette øjeblik tænkte mere på dem. Matroserne stod og støttede sig til spillet og skanseklædningen, krummede ryggen og dukkede hovedet, hver gang en sø slog hen over dækket. Således gik det i flere timer. Stormen tog af, luften klarede lidt, imellem de sønderrevne skyer kom af og til en bleg og enlig stjerne til

syne og forsvandt igen. Søen vedblev at gå højt og brød sig mod skibets sider. Efterhånden som det lysnede, viste der sig en mørkegrå linje nede i horisonten, det var den truende vestkyst, som det gjaldt om at holde sig fri for. Samson stod ved roret og drejede på sit hjul, af og til mumlede han nogle ord til Madsalune, så fik han en frisk pibe tændt og drejede og halede igen. Det var al den afveksling, sejladsen frembød.

Lidt før morgen så man en båd med omviklede årer skyde ud fra kutteren og løbe langs med kysten, indtil den forsvandt i en lille bugt under Husby Klitter. Johanne blev sat i land. Madsalune havde tilbudt hende at blive natten over, men udmattet, søsyg og forkommen af kulde, foretrak hun at komme bort fra skibet for at gå op til Kirsten Ryle, hos hvem hun mente at kunne blive, til der åbnede sig bedre udsigter for hende. Båden gik igen tilbage og den unge moder skred langsomt og afkræftet hen over de smalle stier, som slynger sig mellem hjelmen og strandtidslerne i klitterne. Hendes stemning var nedtrykt og sorgfuld; hendes liv, både det foregående og det tilkommende, lå øde og sørgeligt for hende, som den vildsomme ørken, hun skred frem over. Hun bar barnet i sine arme og hendes stemme skælvede af gråd, mens hun søgte at bringe det til tavshed ved ord og kærtegn, når det skreg.

Som hun således gik, forekom det hende, at der lød fodtrin og stemmer i nærheden. Hun vendte sig tilbage og lyttede, for mørket skjulte selv de nærmeste genstande. Lidt efter troede hun at skimte to skikkelser, der kom hende i møde på stien. Johanne ilede fremad, så hurtigt hun kunne. Skrækken

forøgede hendes kræfter, barnet skreg, de to ubekendte kom bestandig nærmere og fulgte endelig ved siden af hende.

"Gudsfred!" sagde den ene af dem, som så vidt hun kunne se, måtte være en kvinde. "I er hurtig til bens med sådan en lille tingest på armen. Hvor langt går rejsen, med forlov, så tidligt på dagen?"

Johanne svarede undvigende og frygtsomt.

"Ved du hvad, Boel!" udbrød en dyb mandsstemme, "det ville være vel gjort, hvis du tilbød dig at bære den lille unge et stød fremad, siden vi nu engang skal følges ad." Johanne kendte denne kvinde, hvis navn manden nævnede; Boel var hele egnens skræk, hun havde tilbragt de to tredjedele af sit liv i Viborg Tugthus, og var senere mistænkt som deltager i et mord på en pranger, der var fundet død og plyndret i nærheden af Madum Moser. Boel gik imidlertid ind på mandens forslag og tilbød sig at lette Johannes byrde, men hun afslog det og skyndte sig at komme bort.

"I behøver ikke at jage så stærkt," sagde kvinden, godtende sig over hendes angst, "vi skal nok følge jer alligevel, kan I tro, hvorfor behøves der desuden så lang snak? Vi vil opføde det for jer."

Med disse ord nærmede hun sig for at tage den lille fra hende. Men Johanne trådte et skridt tilbage, hun glemte i dette øjeblik sin frygt, moderkærligheden gav hende styrke til at modstå taterkvindens angreb, hun stødte hende heftigt tilbage, slyngede begge arme om den lille, udstødte et gennemtrængende skrig og løb bort fra stedet. Manden havde hidtil været en rolig tilhører, men da Boel tumlede, ilede han

efter Johanne, standsede hende og vristede barnet ud af hendes favn uden at agte på begges fortvivlede skrig.

"I behøver ikke at frygte," sagde han, "ungen skal få det hos os, som om det kunne være vor egen. Boel holder djævels meget af sådant småtøj. Vi skal nok være gode mod det."

Med disse ord forlod han hende. Johanne bad, stillede sig i vejen for ham, søgte at standse ham, men manden fortsatte ligegyldig sin gang. Den ulykkelige moders skrig lød hen over heden, hendes skarpe, stirrende blik søgte forgæves at følge røvernes skikkelser i mørket, hun løb efter dem, men de forsvandt, og hun sank bevidstløs ned på vejen.

I det samme kom der en rytter hen imod hende, Johanne vågnede. "Mit barn!" skreg hun i den dybeste smertenstone, "o! frels det! de har taget det fra mig med magt!" Rytteren vendte sin hest og fo'r af sted i den retning, Johanne betegnede ham.

Det var en lang og forfærdelig stund for hende, mens hun ventede, men hovslaget af rytterens hest lød atter, og den unge moders tårer standsede, et glædesskrig undslap hende, hun holdt igen sit barn i sine arme. Da skøjerne mærkede, at de blev forfulgt, tog de flugten og lod barnet tilbage, dets skrig førte rytteren hen til stedet.

"Hvor kommer I fra, så sildig i tiden?" spurgte den fremmede, efter i nogle øjeblikke at have været et tavst vidne til hendes lykke.

"Jeg er kommet til denne del af landet i aften," svarede Johanne, "Madsalune har taget mig med sig fra Holsten."

"Madsalune!" gentog manden i en så overrasket tone, at det ville have været enhver anden end den lykkelige moder påfaldende. "Hvor forlod I da hans skib?"

"Nede under Husby Klitter," svarede hun. – "Gudfader gengælde jer, gode herre, hvad I har gjort imod mig, I har givet mig al min glæde tilbage i den lille."

De skiltes. Johanne tog vejen ned mod Kirsten Ryles hytte, men rytteren satte sporerne i hestens side og jog ind over heden, ad samme vej, han nylig var kommet.

Et stykke på denne side klitterne, lidt ovenfor Husby, løber en temmelig dyb å fra Nørresø ud i havet. Over denne å ligger der en lille, svag bro, og vejen, som fører til den, slynger sig igennem høje og stejle bakker. Imellem disse bakker, tæt ved broen, var denne nat oprejst et skur af græstørv. Flere bevæbnede mænd færdedes i nærheden, og i enkelte mellemrum jog en rytter i hurtigt trav ned ad vejen, kastede tømmen om halsen af sin hest og forsvandt under skuret. Det regnede uafbrudt denne nat, og stormen lød i dybe, langtrukne toner mellem klitbjergene.

Inde i hytten brændte lys i en lygte. På noget strå i det ene hjørne slumrede to bevæbnede, og ved et lille bord sad toldinspektør Karner med et særdeles misfornøjet og utålmodigt ansigt. Enhver af de ankomne aflagde besked til ham, og hidtil havde det, han hørte, ikke været tilfredsstillende, hans miner antog et mørkere og mere utilfreds udtryk.

"Det er nu den tredje nat, vi sidder her" mumlede han, "og endda har vi ikke haft den ringeste nytte af det." Han ville sandsynligvis have fortsat denne beklagelse, hvis ikke i samme øjeblik en rytter var sprængt hen imod hytten, steget af og styrtet åndeløs ind. Det var en høj og sværtbygget mand, hvis ranke holdning, store knebelsbart og militære hilsen antydede, at han i sin tid havde været soldat.

"Nå, Mogens!" udbrød Karner forventningsfuld, "hvad nyt kommer du så med?"

"Godt nyt, hr. inspektør!" råbte strandrytteren muntert, "endelig har han da givet et lille kvæk fra sig. Jeg traf en kone undervejs, som har sejlet med ham; hun fortalte mig, at de var gået for anker inde under Husby Klit; jeg har selv været dernede og kukkeluret efter dem, og sagen har sin rigtighed. De losser af alle livsens kræfter, og det så rolige og højrøstede, som om den hele kyst var deres krambod."

Efter dette budskab blev der en almindelig bevægelse i skuret, de sovende vaktes, Karner ladede sine pistoler, strandrytterne blev fordelt på forskellige steder i broens nærhed, og mens regnen strømmede ned, mens bølgernes hyl ude mellem klitterne blandede sig med stormen, stod toldmændene opmærksomme og lyttede efter smuglerne, som de vidste måtte komme denne vej.

Et blegt skær på den østlige himmel forkyndte allerede morgendæmringen, og endnu ventede de opstillede vagter forgæves efter deres bytte. Endelig lød et ganske svagt tegn fra den yderste post, lidt efter hørtes tydeligt et tungt fodtrin af kommende. To mænd gik i en dyb samtale ved siden af hinanden, hen mod broen. Den, som blot en gang havde set Samson Goliaths firskårne skikkelse, ville straks i ham genkende den ene, om det så blot var ved at lægge mærke til den tykke knippel, der lignede en håndspage, han havde i hånden, og som var hans yndlingsvåben, så snart der var fare på færde.

"Det kommer af, at jeg har så mange fjender, hvor jeg drager hen," fortalte han engang en bekendt, som undredes over denne spadserestok, og Samson havde ret, uagtet han var det

godmodigste menneske i verden, blev han dog idelig udsat for fejder, dels fordi han aldrig lod nogen lejlighed ubenyttet til at tage parti, dels fordi han, skønt overalt bekendt som smugler, snarere søgte end undgik sammenkomst med en mængde strandryttere og toldbetjente, som dengang færdedes omkring på kysten. Madsalune var den anden af de kommende. En halv snes skridt bag dem kørte en tillæsset bondevogn.

"Det har vist været for strengt et vejr i nat til at de kuldskære toldbetjente turde vove sig ud," udbrød Samson lydeligt, da de kom hen til broen. "Jeg kan høre, hvordan de ligger og snorker hjemme under deres koners dynevår."

"Nogle af dem er dog ikke gået til sengs endnu," sagde Karner og kom frem på broen. "Vi længtes efter først at sige godaften til jer."

"De behøver ikke at bande på det, inspektør!" sagde Samson leende, "for jeres lygte derinde har stukket mig i øjnene, lige fra jeg kom ud af klitterne. Det jeg sagde, skulle blot være en hilsen for at få jer drevet ud af jeres smuthuller, I små kokkyllinger!"

"Det skulle du have lade være med!" svarede Karner, "for nu arresterer jeg jer begge to i kongens navn. Gør ingen modstand, I er mine fanger, og vognen der følger med til byen."

"Ilde var det, hvis vi to mænd skulle overgive os til én," vedblev den uforbederlige Samson spottende, "men De har vel et par trumfer i baghånden, når vi ser os ret for, De vover Dem vist ikke alene herned. Hvor har De den mand, Mogens Truelsen, henne i nat?"

"Her er jeg, Samson!" råbte den samme strandrytter, der allerede flere gange er omtalt, og tilligemed ham sprang de øvrige betjente frem på broen og omringede smuglerne.

"De indser formodentlig nu hr. Mads eller Lune, eller hvad De behager at kalde Dem, at enhver modstand er unyttig, jeg håber, De følger os godvilligt."

"Jeg indser det virkelig ikke, toldinspektør Karner," svarede smugleren bestemt og rolig, "vi har allerede før stået på denne måde overfor hinanden uden at være kommet nærmere sammen for det."

"Så grib ham da, folk!" råbte Karner, idet han selv fo'r ind på ham, fulgt af tre betjente. Madsalune trådte et skridt tilbage, slog sin tykke vams til side og strakte i samme nu en skarp ladt pistol ud for sig.

"Betænk jer vel, mine herrer!" ytrede han koldsindigt, "før I tvinger mig til nødværge; jeg lader mig ikke fange levende." Han slyngede hurtigt sin arm om den nærmeststående og kastede ham til siden. "Plads!" råbte han, "eller jeg plaffer jer over ende."

"Ind på ham!" råbte Karner. "Dette uvæsen må dog have ende."

Madsalune trådte et skridt tilbage; Karner havde draget sin sabel og fo'r hen imod ham. Smugleren strakte sit våben frem for sig, tog sigte efter hans hoved og trykkede af. Pistolen klikkede. Betjentene styrtede ind på ham. Fra skuret kom en mand løbende over marken med en tændt lygte. Dens viftende lys faldt hen over en sammenhobet klynge mennesker, over hævede og blinkende våben, man hørte skrig og eder, men det var umuligt at skelne noget tydeligt under den vilde og heftige kamp, som nu begyndte.

Samson havde imidlertid været beskæftiget på den anden side broen. Så snart han fik øje på strandrytteren, hvis navn han nylig nævnede, fo'r han hen imod ham.

"Jeg vidste nok, at vi to skulle træffes i nat," udbrød han næsten venligt. "Træk nu blank, Mogens! lad os igen prøve vor gamle dyst. Jeg har nylig skåret dit navn ind i en pæl ved Sorte Kro, til minde om den vi havde der."

Og disse to mænd, der for resten var de bedste venner i verden, som undertiden tilbragte hele aftener sammen, spiste og drak sammen, stod nu beredt til at dræbe hinanden.

"Jeg kunne ellers gøre det af med dig i en håndevending," bemærkede Samson, "for jeg har en pistol i min ene bukselomme, men du skal aldrig sige andet, end at jeg har handlet ærligt mod mine venner. Du kan så alligevel ikke stå dig for min spadserestok."

Mens han talte, svingede han sin frygtelige håndspage, så hurtigt og behændigt, at den gamle krigsmand, hvor godt han ellers forstod at bruge klingen, ikke mægtede at føre noget hug mod smugleren. Samson drev ham til sidst tilbage mod broens rækværk og benyttede nu den plads, som derved lodes åben, til at smutte igennem, hvorefter han forsvandt blandt bakkerne på den modsatte side.

Da Madsalunes pistol klikkede, styrtede betjentene ind på ham, trængte ham ned på broplanken, rev ham omkuld og udstødte allerede et frydeskrig over sejren, da smugleren med en uhyre anstrengelse rullede sig til siden, og idet han slyngede begge sine arme om Karner, som havde sat knæet på hans bryst, lod sig glide ud under broens rækværk. Forbavsede og rådvilde stirrede betjentene ned i mørket efter de forsvundne, de hørte smuglerens latter i dybet og Karners skrig; men de så intet og kunne ikke komme ham til hjælp. Skønt åen var grund, havde den dannet sit løb midt igennem en af bakkerne, således at

begge dens bredder udgjorde en stejl skråning, der vanskeligt lod sig bestige.

"Jeg er her i mit element," udbrød Madsalune, idet han hævede Karner op af vandet, "hvis jeg havde lyst til at øve gengæld, behøvede jeg blot at gå et par skridt længere ud i dybet med Dem, De ville da være redningsløs, til trods for alle dem, der står og glor på os deroppe, men hvorfor skulle jeg gøre det? Hold Dem til venstre, langs med bredden, til De kommer til brombærbusken, og gå så hjem efter tørre strømper. De kunne ellers let få snue efter dette bad." Med disse ord slap han toldinspektøren og var forsvundet.

Vognen, som fulgte efter Madsalune og Samson, var imidlertid straks blevet standset af de skjulte betjente. For at denne fangst ikke skulle undgå dem, havde de skåret skaglerne fra hestene, bundet kusken, og alle de tilstedeværende dannede nu en kreds omkring stedet. Pludselig udbrød klyngen i et skrig og styrtede hovedkulds tilbage, en dødelig skræk gennemfo'r dem alle, for nogle skridt borte bevægede sig en mørk, sortklædt skare hen imod dem; et ligtog gik forbi.

Otte mænd bar en stor byrde på skuldrene. Når vinden blæste det sorte ligklæde til side, som indhyllede den, kom en høj og gammeldags kiste til syne. En hul mumlen lød fra skarens midte, og mens toldrytterne og bønderne målløse stirrede på dette syn, skred toget med langsomme og afmålte skridt fremad og forsvandt i mørket på den anden side broen. Et øjeblik efter lod Karner sig tilsyne. Hans raseri dæmpedes noget ved glæden over det bytte, han ventede i den anholdte vogn. Men der stod skrevet i stjernerne, at han skulle være uheldig i alt, hvad der bragte ham i berørelse med Madsalune.

Da vognen i dagningen blev efterset, fandtes den fyldt med tang, og midt i det lå en død gris. Mere havde hans årvågenhed ikke indbragt ham denne gang. Strandrytterne blev sendt ind i klitterne og ned til kysten for at hindre smuglerne fra at vende tilbage til skibet, Karner red hjem til Aaberg, hvor den stakkels Anna måtte undgælde for hans uheld.

Næste formiddag blev der meldt ham, at to betjente i daggryet havde set en mand gå til søs i en lille båd, som ventede ved landet. Han var roet ombord til kutteren, som straks derpå gik under sejl og stod ud vesterpå. Efter betjentens forklaring kunne denne mand ikke være nogen anden end Samson Goliath. Karner formodede deraf, at Madsalune endnu måtte være i nærheden, han besluttede at anvende alt for at få ham i sin magt. Toldvæsenet ejede næppe en mere ivrig mand end han, dog var det ikke alene nidkærhed i at opfylde sine pligter, der bragte ham til at handle. I Karners indre brændte en dyb følelse af had og lyst til hævn mod den dristige smugler, hvis bedrifter havde gjort ham til genstand for spot i omegnen.

Omtrent en mil fra Aaberg ligger ruinerne af Thim. Dette slot tilhørte i sin tid greverne Gyldenstjerne. En af disse lod, efter sagnet, Dyvekes billede udhugge i sten og indmure i slotsporten, med befaling til sine folk, at de skulle spytte på billedet, hver gang de kom igennem porten. Denne sten fandtes endnu for nogle år siden på Thimgård. I svenskekrigen 1657 blev slottet ødelagt, kun de nøgne mure og dybe kældre stod 1781 som minder om, hvad Thim engang havde været. Nu er også disse tilintetgjort og stenene benyttet til andre bygninger. En lav, tilgroet sump strækker sig omkring bakken, viberne flagrer i muntre kredse omkring den, herremandens stude fra

Thimgård hviler i en behagelig ro på tomterne, græs og skarntyde skjuler stedet.

Til denne ruin sneg en skikkelse sig dagen efter sidst omtalte nat. Hans klæder var tilsmudsede og våde, lange hår hang ned under den lodne hue, der dækkede mandens hoved. Karner havde opbudt alt, hvad der stod i hans magt, for at få fat på ham, bønderne fra Aaberg gods var sammenkaldt og strejfede i små afdelinger rundt omkring i egnen, politiet fra Ringkøbing var også i bevægelse, og der blev udlovet en pris for den, der bragte smugleren. Men Madsalune kendte ethvert sted, der kunne give ham skjul, han havde i dagens løb flere gange været forfølgerne så nær, at han hørte deres samtaler; bønderne havde set ham drive om inde mellem klitterne, Karner selv havde engang hørt hans latter i nogen afstand, ingen kunne begribe, hvorledes han atter så pludselig var forsvundet.

Da han kom op på Thim slotsbakke, stod han et øjeblik stille. Hans blik fo'r spejdende omkring til alle sider; efter at have overbevist sig om, at han var alene, hævede han hurtigt en flad granitsten op af gruset, hvorved et aflangt hul kom til syne; han krøb derigennem og befandt sig nede i en af det gamle slots hvælvinger. Der var fugtigt og koldt omkring ham. Murkalken på væggene havde formet sig i lange, fine tragter, hvorigennem vandet piblede frem og faldt med et lydeligt plask ned på gulvets stenfliser. Dagslyset skinnede kun sparsomt igennem de enkelte små rifter og revner i muren, en usund luft standsede næsten åndedrættet. Men smugleren lod til at være fortrolig med dette sted, han gik langs med muren og kom snart til et rum, som et lufthul ovenfor gjorde lysere. Træt og udmattet kastede han sig ned på en bunke lyng, tog noget brød

frem og efter at have holdt et tarveligt måltid, lagde han sig tilbage og sank i en tryg og rolig slummer. Hvor længe han sov, vidste han ikke; da han vågnede, begyndte det lille stykke himmel, der kunne skimtes igennem murens jernrist, at mørknes, det måtte derfor være henimod aften. I det samme forekom det ham, som om han hørte en svag stemme i nogen afstand. Han studsede, sprang op og nærmede sig den side af muren, hvorfra lyden kom. Alt var igen stille som før. Madsalunes øre var skarpt nok til ikke at lade sig skuffe, han vidste, at han var for langt under jorden til at nogen lyd ovenfra kunne trænge ned til ham, og han var dog overbevist om at have hørt en menneskelig røst. Mens han således stod, ubestemt og lyttende, lød stemmen atter, og denne gang i højere og mere bestemte toner, indtil den endelig opløste sig i et højt klageråb. Smugleren havde tidligere ofte været i disse hvælvinger, uden at noget lignende havde mødt hans øre, han betænkte sig ikke længere og blev ved at følge muren, der her på enkelte steder var aldeles sprængt, indtil han omsider stod for en trævæg, som åbenbart skyldte en senere tid sin tilværelse. Udenfor dette skillerum faldt dagslyset ned fra et lille gitter, der var anbragt på den ene side i loftet, og igennem en af væggens sprækker mødte Madsalunes blik en genstand, der egnede sig til at bestyrke hans forundring.

Midt i et rum, næppe fem fod i gennemsnit, stod en lang, mager kvinde, iført en forreven og ensfarvet dragt. Hendes hår var gråt og hang omkring et gulblegt, hentæret ansigt, i hvilket blot de strålende øjne vidnede om liv. Hun bøjede hovedet hen imod det sted, hvorfra smugleren var kommet; da hun ikke mærkede noget tegn til hans nærværelse, udstødte hun et

sørgmodigt skrig, og vedblev derpå at bevæge sig omkring i værelset, indtil hun endelig sank ned på fliserne.

Madsalune stod målløs af forbavselse over det, han her så. Da konen faldt, rev han med al magt en fjæl ud at væggen og sprang ind for at yde hende sin bistand. Han bar hende hen på en lille træseng i det ene hjørne af hvælvingen.

"Hvorledes kommer I her?" spurgte han, da den ubekendte pludselig slog øjnene op og betragtede ham med et forundret blik.

"Jeg bor jo her," svarede hun langsomt. "I nitten år bor jeg i denne hvælving, og i så lang tid er De den første fremmede der besøger mig."

"Hvem har da givet eder denne bopæl?" spurgte Madsalune.

Konen betænkte sig et øjeblik, hun rejste sit hoved i vejret, nævnede sagte et navn, ved hvis lyd Madsalune uvilkårlig fo'r et skridt tilbage. "Det har min mand gjort," vedblev hun dæmpet og med et ængsteligt blik til siden. "Det hed sig, at jeg ikke var rigtig i hovedet, og det kan også gerne være, det var sandt, for jeg har været vidne til det, der nok kunne forvirre en klogere hjerne end min. Så blev kammeret pudset, og jeg fik Kirsten Ryle til fangefoged og sygevogter. Hun forstår at få en til at lystre, kan I tro. Nu skal I høre, hvad hun siger, når hun bliver vred."

Således vedblev hun ivrigt og støjende, hurtigere og hurtigere, som om hun frygtede for ikke at få lov til at udtale alt, hvad hun havde at sige. Derimellem lo hun, fægtede omkring sig med hænderne, brast i gråd og begyndte igen at fortælle.

Madsalunes hjerte grebes af rædsel ved at lytte til denne kvindes ord; ethvert træk i hendes åsyn bar præg af lidelser og elendighed, han tvivlede ikke på sandheden af de uhyggelige hemmeligheder, hun indviede ham i. Morgenskumringen så ned igennem gitteret, da han beredte sig til at forlade hvælvingen.

"Længes I ikke efter at komme bort herfra?" spurgte han, idet de skiltes. "Det kunne nok være, jeg kunne få jer en bedre lejlighed opspurgt end denne."

"Å nej!" svarede hun, "Kirsten har tit villet have mig op med og se på solen, men det er dog i grunden bedre her, når man først er vant til det; kun i førstningen, du! – i førstningen!" gentog hun og knugede sine magre hænder sammen over tindingen. "Hør! Det er dog godt, at man til sidst glemmer, skønt jeg dengang troede, at jeg aldrig kunne glemme. Blot du kunne få Kirsten til at give mig noget oftere mad, og dygtig varm mad. Hvis det snart var jul, så kan du tro, hun trakterer mig, så får jeg uldne klæder. – Nej, lad mig hellere blive hernede."

Smugleren betragtede deltagende hendes magre, sammenkrympede skikkelse, mens hun talte, det kunne ikke nægtes, at dette rynkede ansigt, denne hele udtærede skikkelse mere syntes at tilhøre døden end livet.

Duggen perlede som en fin rim i lyngen, hanernes galen lød ovre fra de nærliggende gårde, og nede ved Madum hørtes allerede smedens hammer i værkstedet, mens smugleren hurtigt skred bort fra ruinerne, op mod Aaberg.

Han havde gået således en tidlang, da han pludselig fik øje på en rødklædt person, der kom ridende ud af en hulvej, fulgt af to

bønder til hest. Madsalune oversă faren med et blik, men han var fortrolig med den, fattede sig hurtigt, og rettede sine skridt lige imod rytteren.

"Gudsfred!" udbrød han med en enfoldig betoning, "de gode folk skulle vel ikke kunne sige mig, hvor toldinspektøren er at træffe denne morgenstund?"

Den rødklædte holdt stille, mens han betragtede ham et øjeblik uden at svare. Det lod til, at han dog ikke ganske stolede på det udtryk, smugleren havde givet sit ansigt.

"Du kan følge med os," svarede han endelig med al den værdighed, der egner sig for en Ringkøbings politibetjent, "vi rider just hen til inspektøren." Med disse ord rettede han et stift og opmærksomt blik på Madsalune.

"Det var da heldigt," svarede denne uden at forandre en mine, "jeg vil prøve om jeg kan holde skridt med dem." Og derefter skred han frem, midt imellem rytterne.

"Hvad godt har du ellers at bringe toldinspektøren så tidlig på morgenen?" spurgte betjenten undervejs, efter at han nogle øjeblikke havde redet stiltiende ved siden af smugleren.

"Såmænd!" svarede Madsalune, "det var nok værd at vide. Jeg kommer for at hente mig fem og tyve rigsdaler for et par ord, jeg vil betro ham."

"Hvad for noget?" udbrød betjenten, "så meget er der jo just udlovet for den, der fanger den røver, vi nu i to døgn har gjort jagt efter. Er det noget om ham, du har at melde?"

"Ja, nu er I næsten ved det," svarede smugleren. "Lad os derfor tage benene lidt med os, kender jeg den slags fugle ret, så bliver de sjældent siddende på den gren om dagen, hvor de

sov om natten. Kanske han allerede er af sted, mens vi snakker om ham."

"Men så sig kun mig, hvad du ved om den karl!" ytrede betjenten med en slet skjult ivrighed, "du behøver ikke at vente, til du træffer inspektøren; hvis din forklaring er rigtig, kan du være sikker på belønningen; disse to," Han pegede tilbage på bønderne, "er vidner til, at du har angivet mig hans skjul."

"Ja!" sagde den forslagne smugler nølende; "men jeg ville dog helst selv være med og se på, at de tog ham. Du har ingen våben, som vi andre, og den fyr skal være slem til at slå bagud, efter hvad jeg har ladet mig fortælle. Gå bare op og meld inspektøren, at vi er på spor efter Mads, så er du sikker på dine penge. Det er sandt, du må da først sige os, hvem du er, for at vi kan have noget at rette os efter."

"Jeg er tækkemand," svarede Madsalune, "men jeg kan også sno simer."

"Kan du det," sagde betjenten, "det var jo rart, og hvor er så Madsalune?"

"Han sad i nat nede i kælderen under Thim slot. Jeg så ham liste derned i mørkningen."

"Er det vist?"

"Det vil jeg gøre min ed på, men han tøver der vist ikke længe."

"Det er godt, tækkemand! Skynd du dig nu op til inspektøren, imens drager vi ad Thim til."

Betjenten gav sin hest af sporerne og red bort tilligemed bønderne. Madsalune stod og så efter dem. Han vendte sig atter mod Aaberg, fordi det ikke ville være rådeligt at gå ned til søkysten, så længe hans forfølgere var i nærheden. Da han

nåede gangstien, der fører fra landevejen ind til træhaven, red Karner, fulgt af flere strandryttere ud fra gården. Smuglerens åndsnærværelse blev atter sat på prøve. Toldinspektøren havde set ham for ofte til at tage fejl af hans person, det mindste forsøg på at undvige, ville straks bringe den hele skare efter ham. Madsalune blev derfor gående rolig og tilsyneladende ligegyldig henad stien. Havelågen stod åben, han sprang ind og ilede, da han var kommet sine forfølgere ud af syne, hurtigt ned ad gangene.

Fru Grambov og flere af fyrstindens damer gjorde på samme tid en morgentur gennem haven. Madsalune kom lige imod dem, damerne udstødte et skrig, idet han fo'r dem forbi, men da de vendte sig om efter ham, var han allerede forsvundet. Han krøb igennem hegnet, der løb langs med muren, og sprang uden at betænke sig ind igennem en åbentstående dør i sidebygningen. Han befandt sig her i et tomt, lyst og udbredt rum, der ikke tilbød noget skjulested. Først stod han stille og lyttede, om de forfulgte ham, men alt var roligt og tavst i hans nærhed. Udefra skinnede det klare dagslys ind til ham, fuglene sang og flagrede mellem buskene. Madsalune gik videre, langsomt og spejdende, lyttede ved en dør, før han åbnede den, betænkte sig lidt og trådte derpå ind.

Det var et lille, nydeligt værelse, han stod i. Den pragt og omhyggelige smag, hvormed alt her var udstyret, satte ham i forundring. På et sybord lå en damehat, som tilligemed nogle andre småting gav værelsets kvindelige beboer tilkende. Han lagde blot flygtigt mærke til dette, en larm skræmte ham, smugleren vendte hovedet til side og fo'r overrasket et skridt tilbage. Henne ved vinduet sad en ung dame foran et

skrivebord, hendes ansigts udtryk vidnede fuldkommen om den angst, hans uformodede fremtræden havde forårsaget hende, hendes blik hvilede stift og stirrende på ham. Han stod overfor fyrstinden.

Antonovna havde været beskæftiget med at skrive breve denne morgen. Hendes damer var sendt bort, og fordybet i disse ubestemte tanker, hvori et minut fører os ud over rummet, tiden og stedet, vi indesluttes af, hørte hun ikke døren gå op, og så intet, før den ubekendte mand stod lige for hende. Madsalune fattede sig hurtigt, tog sin lodne hue af hovedet og gjorde en dyb hilsen.

"Bliv ikke bange," udbrød han og smilede godmodigt, da han så den skræk, hans nærværelse indjog, "jeg har ikke i sinde at gøre Dem fortræd. Jeg er en fredløs, forfulgt mand, der søgte et skjul på det første det bedste sted, jeg fandt; havde jeg troet, her var nogen til stede, var jeg bestemt blevet borte."

Mens smugleren talte, forvandt fyrstinden det øjeblikkelige indtryk, hans simple dragt og forstyrrede ydre havde gjort.

"Hvem De end er," sagde hun kold og rolig, idet hun rejste sig fra stolen, "så indser De vist nu, at De må forlade dette værelse, eller i det mindste tillade mig at gøre det."

"Så er det vist bedst, jeg går, siden De har mere ret til at tøve her end jeg. Lad være, jeg trænger mere til at blive her end De. Der er folk efter mig, som ikke vil mig vel."

Der var noget i hans stemme, i den vellydende betoning, han forstod at give det fremmede sprog, han talte, som overraskede Antonovna. "Bliv et øjeblik!" udbrød hun endelig, da flygtningen allerede stod i døren, og hendes røst besad nu hele dette rige

omfang af blødhed og vellyd, der stod til hendes tjeneste, når hun ville. "Er der intet, jeg kan gøre for Dem? Hvad ønsker De?"

Madsalune smilede og trak på skulderen. "Jeg tror ikke, det er ret meget, De kan gøre for mig, frelse mig må jeg selv, og hjælpe mig ud er jeg også nok mand for, det eneste skulle være, om jeg måtte få lov til at tøve lidt herinde, uden at nogen fik det at vide."

"Hvorfor tør De da betro Dem til mig?" spurgte fyrstinden.

"Jeg stoler på Deres smukke ansigt!" svarede den listige smugler. "Jeg tænker også, at fyrstinde Antonovna holder det under sin værdighed at forråde Madsalune."

Endskønt fyrstinden ikke holdt af at høre sit navn nævne, undertryktes dog denne følelse i samme øjeblik, hun hørte ham navngive sig. "Ah!" udbrød hun overrasket, "er De virkelig Madsalune? Jeg har hørt Dem omtale. De kan stole på mig, Madsalune, jeg skal ganske vist ikke røbe Dem; men gå tilbage i Deres skjul, mine damer kunne komme her. Hvis jeg imidlertid turde bede Dem tage disse frugter med, til det bliver mig muligt at bringe Dem mere." Madsalune tog den fyldte frugtkurv, gik tilbage i det værelse, han kom fra, og aflåsede døren.

Om aftenen var Antonovna spadseret ud i haven, efter i forvejen at have forsynet sin fange med levnedsmidler. Da hun kom tilbage, var Madsalune forsvundet, den åbenstående dør betegnede vejen, han var gået.

8

Fyrstinden var taget tilbage til Horsens med sine damer. Aaberg havde ikke længere nogen interesse for hende. Dagen efter et bal sad Emma i sit værelse, henstrakt på en divan. Hendes ansigt var blegt og sørgmodigt, en synlig mathed hvilede over hendes hele væsen. Kammerpigen kom ind, præsenterede hende en billet og blev stående i den tanke, at hendes frøken ville klædes på, men Emma gav hende tegn til at forlade værelset og brød det lille, duftende brev med skælvende hænder. Det indeholdt kun nogle få linjer, og desuagtet måtte disse have været betydningsfulde, for en hurtig rødme overfo'r hendes åsyn, hun hensank i tanker og lagde sig tilbage i divanens puder.

Noget efter bankede det på døren, Emma fo'r forskrækket i vejret, hun hyllede sig tættere ind i sin morgenkjole og ville forlade værelset, da overhovmesterinden trådte ind.

"De blev dog ikke bange, min bedste!" udbrød hun smilende.

"Nej! aldeles ikke," ytrede den unge dame, idet hun indtog sin forrige plads. "Det var herligt, at Deres Nåde kom, tag plads; De ser så vel ud efter dette bal. De har vist en mængde nyheder at fortælle, jeg glæder mig til dem, for jeg er i et dårligt humør denne morgen."

"Rigtig gættet," svarede overhovmesterinden, "jeg bekymrer mig aldrig om andres sager, men mens Deres lykkelige erobring af kammerjunker Harder i går så aldeles beskæftigede Dem, har mit skarpere blik gjort de utroligste opdagelser."

"Fortæl, fortæl! Jeg ved, De er den eneste, der formår at finde nøglen til alle de gåder, der omgiver os. Historien med prins Alexis er da formodentlig sand?"

"Tilvisse!" svarede fru Grambov. "Ritmesterens unge datter er hans udkårne brud, Hans Højhed har indgivet bønskrift til sit hof om tilladelse til at ægte hende; de breve, hvis indhold vi i går forgæves anstrengte os for at gætte, indeholder kejserindens fuldkomne afslag. Jeg har læst dem med mine egne øjne," tilføjede hun hviskende.

"Hvorledes modtog Hans Højhed dette afslag?" spurgte Emma ligegyldigt.

"Som enhver elsker ville gøre, han resignerer og fortvivler; hans ulykkelige brud ligger for døden. Jeg lykønsker ham i sandhed til denne uforlignelige støtte, han besidder i den smukke løjtnant Gordon; de leger Damon og Pythias med hinanden, siger hoffet, men jeg ser en smule klarere i denne sag. Jeg siger Dem, min kære, der ligger en dyb hemmelighed til grund for Gordons lange dvælen hos os denne gang."

"Deres Nåde har vist gennemskuet denne hemmelighed," spurgte Emma utålmodigt, "den halve verden beundrer Deres skarpsindighed."

"Den halve verden består af mænd, og disse smigrer os," vedblev overhovmesterinden med et selvbehageligt smil, "jeg betror Dem, hvad jeg ved, min bedste veninde, men under ubrødeligt tavshedsløfte: vidunderet er endelig sket, *Hendes Højhed elsker!*"

En dødsblegned overfo'r Emmas ansigt, mens hun næsten lydløst gentog det sidste ord. Fru Grambov vedblev i en smilende tone:

"Jeg tager sjældent fejl i sådanne formodninger. Hvad jeg her betror Dem, har for mig ikke nogen skygge af tvivl tilbage, Deres forrige erobring er genstand for Hendes Højheds tilbøjelighed."

"Og tror De, at Gordon gengælder denne tilbøjelighed," spurgte Emma med en slet dulgt heftighed.

"Gordon besidder for megen takt til ikke at gøre det," var svaret, "jeg finder det så nydeligt, den lette og fine måde, han behandler sådanne forhold på, uden at gøre dem til hjerteanliggender, eller trætte os med disse dybe, romantiske følelser, som bestandig kun keder i længden. Men De befinder Dem ikke vel i dag, min kære frøken Halberg! eller har min fortælling måske angrebet Dem? Deres lidende udseende synes at bekræfte hoffets mening, at den smukke marineofficer endnu ikke er Dem ligegyldig, skønt Harder for øjeblikket synes at være den lykkelige foretrukne."

"Hvor Deres Nåde dog, midt i Deres skarpsind, tager fejl," sagde Emma. "Jeg forsikrer Dem, at kammerjunker Harder er mig den ligegyldigste person i verden."

Overhovmesterinden tav. Under samtalen havde hendes skarpe blik genkendt håndskriften i den nylig afleverede billet. Den var faldet på gulvet, hun tog den op og lagde den med et fint smil på bordet. Emma rødmede, greb billetten og rev den i stykker. Der fandt en lang pause sted i de to damers underholdning. Overhovmesterinden bladede i et af Ewalds skrifter, som lå opslået på bordet. Hun læste følgende linjer:

Hvad kan du ønske mer, fornøjet, tryg og rolig,
I Adams kælne arm – i en bevogtet bolig?

og rakte derefter bogen til Emma, idet hun pegede på de følgende linjer. En tjener kaldte hende et øjeblik senere til prinsessen, hun tog afsked og gik.

Da Emma atter var alene i værelset, befandt hun sig nogle øjeblikke i en ubehagelig, oprørt stemning. Hun tvivlede ikke om sandheden af, hvad fru Grambov havde fortalt. Denne dame besad et sjældent skarpt blik til at opdage andres hemmeligheder, og hvor dette var utilstrækkeligt, forstod hun enten ved hjælp af sit udbredte bekendtskab at bringe lys over ethvert dunkelt punkt, eller hun kom dertil på veje, som man ikke gerne tilstod. Således troede hun nu at have opdaget et forhold mellem Gordon og fyrstinden, der, hvis det virkelig fandt sted, endnu måske var en hemmelighed for de pågældende. Hvilke hendes bevæggrunde var til at såre Emma ved at meddele hende sin hemmelighed, er ubekendt, alene den var tilstrækkelig, at hun flere gange forgæves havde søgt at fængsle Gordon. Pilen nåede sit mål, traf med al dens bitterhed, langt dybere, end Hendes Nåde selv anede.

Men Emma hørte ikke til disse svage, som bukker under, fordi et håb, der en tidlang udgjorde deres lykke, har ophørt at være til. Hun fortvivlede ikke under en frugtesløs beklagelse af sin skæbne. Hun vidste, at sorg og tårer kun er klædelige for øjeblikket, at verden med ligegyldighed ser ned på andres kummer; derfor valgte hun et skjul bag glædens maske, lod smil og munterhed tilsløre hendes hjertes tilstand, hengav sig til den store verdens tillokkelser på ny, og viste kammerjunker Harder større opmærksomhed end nogensinde før, fordi hun i ham troede at finde et brugbart og villigt redskab for sin plan. Hun vedligeholdt imidlertid med største omhyggelighed den samme

tone mod Gordon som forhen, og under alt dette stod en beslutning fast i hendes indre, et mål ufravigeligt for hendes blik, det var ønsket om hævn og gengældelse over fornærmeren. Hun ville nok have opgivet Gordon og trukket sig tilbage fra ham, men kun for at fejre sin skønheds triumf, for at være vidne til hans smerte derover; hendes lidenskabelige natur trængte til forandring, hendes væsen var for flygtigt, dets følelser for sløvede til udelukkende at knytte sig til en enkelt, selv måske til en så rigt begavet, som Gordon. Hun havde allerede indåndet den friske duft af hans kærlighed, hun kendte romanens slutning, og derfor begyndte den at kede hende; men *hun* ville have været den, der skulle hæve dette forhold, og fandt det formasteligt, at han vovede på det. Vi holder i almindelighed ingen fejl for større og mindre tilgivelig, end dem vi selv begår.

Emma stod op og ringede på kammerpigen; mens hun lod sig klæde på, havde hendes åsyn efterhånden antaget et frejdigt udtryk, et smil legede på disse skønne læber, så sikkert, så roligt, som om hendes hjerte aldrig havde været bevæget af lidenskabens kampe. Man skulle have holdt det for umuligt, at lyst og begærlighed var dette yndige tempels guder. Hun tog plads ved vinduet og hensank i en dyb grublen, indtil kyrassér-regimentets parademusik udenfor fængslede hendes opmærksomhed. Hun hørte ikke, at det bankede på døren, eller at den sagte blev åbnet, idet kammerjunker Harder trådte ind i værelset.

Harder var en behagelig, dannet mand, han havde den bedste holdning, den fineste omgangstone, den største forfængelighed af alle sine jævnlige.

Emma mærkede ikke til hans komme, før han stod lige over for hende. Hun trådte tilbage fra vinduet, Harder tog plads på en stol foran divanen.

"Så De tror virkelig på denne mulighed?" ytrede hun i talens løb med tilsyneladende ligegyldighed.

"Der er ikke den mindste tvivl tilbage," svarede kammerjunker Harder, "Hendes Højhed finder det ikke engang umagen værd længere at skjule sin interesse for ham, han tilbringer daglig flere timer i hendes selskab."

"Han er meget smuk, denne Gordon," bemærkede Emma i samme tone. "Han er tillige meget åndrig, og jeg finder det ikke besynderligt, at prinsessen skatter disse fortrin."

"Kald ham dog ikke åndrig," svarede Harder. "Et praktisk blik til at opdage sin tilhørers svage side, en vis klogskab i at samstemme med dennes anskuelser, er alene de våben, hvormed han sejrer. Det er ved denne affekterede foragt for de bestående former, ved denne anmassende dristighed, at eventyreren har forstået at fængsle fyrstinden."

Omtrent på samme tid sad Gordon hos fyrstinde Antonovna i en livlig samtale med hende. Det var et elegant kabinet, de befandt sig i, smykket med al den overflod og pragt, som kunne gøre det til et værdigt opholdssted for dets yndige ejerinde. Antonovna lå halvt tilbage i en høj lænestol. Der var noget så fint og nydeligt forenet i den unge fyrstinde, i disse glimrende øjnes tillidsfulde blik, i denne svage rødme, der farvede hendes teint, i dette hele ungdommelige væsens udtryk, at Gordon næppe kunne tilbagetrænge den beundring, hans hjerte nærede.

Deres samtale blev ført fri og tvangløs, en vis fortrolighed havde bortfjernet enhver tilbageholdenhed og tilsyneladende nedbrudt den skranke, deres forskellige livsforhold opstillede. Dette måtte forekomme så meget mere påfaldende, som fyrstinden kun sjældent, selv i hendes fortroligere omgivelse, glemte sin rang. Gordon alene syntes at kunne bevirke det. Det var ikke blot hans ydre fortrin, der erhvervede ham denne magt over de fleste, eller gjorde ham til fjende af enkelte; hans kløgt, hans veltalenhed, den klarhed i anskuelser og disses særegne retning, hans indres blomstrende poesi, hans begejstring fandt genklang hos Antonovna og fremkaldte følelser, om hvis tilværelse hun hidtil havde været aldeles ubevidst. Hun fandt så ofte i hans ord sine egne tanker i et klarere udtryk, en rigere form og en dristigere flugt, end hun selv havde været i stand til at fremstille dem. Hun hørte Gordon tale om verden med mindre utilfredshed, end med den rolige alvor og den kulde, der bliver tilbage, når livets morgen viger for en stormfuld dag; men denne bitterhed var ikke den unges, der fortvivler over et svigtet håb, ikke heller var det den svages, der sukker og bøjer sig og fortvivler, ikke heller var det den syge sværmers, der vågnet af sin feberdrøm fordrer lys, friskhed og varme, hvor livet kun har kulde og alvor at byde. Intet af alt dette lå i Gordons karakter. Det var den besindige mand, der med bevidsthed om livets værd, med en redelig vilje og bestemt kraft støtter sig på sin egen ånd og finder sig i den lod, der er blevet ham tildelt. I andre øjeblikke forundredes hun over den ligegyldighed, der overgivne letsind, der afprægede sig i hans væsen, det var igen en fremmed side i hans karakter; det var denne afveksling, denne friske, mægtige kraft, der fremtrådte

herskende i alle hans handlinger, det var fremdeles denne koldsindige tilbageholdenhed, han i begyndelsen antog overfor hende, og som hverken fyrstindens rang eller skønhed kunne bringe ud af ligevægt. Alt dette tiltalte og henrev hende.

Et tilfælde bragte ham i forbindelse med den unge prins Alexis, Antonovnas broder. Denne ulykkelige, hvis hele liv havde været en sørgelig kæde af skuffede forventninger, uopfyldte ønsker, savn og lidelser, sluttede sig med al sin naturs heftighed til Gordon, og fandt hos ham alle de egenskaber forenede, som han selv fattedes. Gordon blev hans ideal, han erkendte, blottet for al egoisme, alle hans fortrin, men opvejede disse ved den inderligste hengivenhed, ved dette romantiske venskab, som alene tilhører vort livs morgen. Gordon kom derfor jævnligt i selskab med fyrstinden, hans tilbageholdenhed vedblev at være den samme, ikke påfaldende eller stiv, men fastholdt indenfor de samme grænser. Følgen af deres omgang var hos Antonovna en større erkendelse af hans værd, en bestandig forøget lyst til at fordybe sig i denne interessante underholdning, hvorfra hendes ånd siden hentede næring, hendes tanker beskæftigelse. Og naturen havde udstyret den unge, skønne Antonovna med glimrende evner, der altid fattede Gordon og fulgte hans tales flugt i enhver retning. Hun var henrykt over dog en gang ikke blot at være forstået, men at høre et fremmed organ, en karakter, der virkeliggjorde hendes drømme, udvikle og tydeliggøre, hvad hendes eget indre havde følt og anet. Antonovna troede ikke på disse dybe følelser, som i deres første omfang, i deres reneste form dog ellers udelukkende tilhører kvinden; hendes hjerte havde hidtil slumret i rolig ubevidsthed om dets egne længsler. Hun antog ikke muligheden af, at et

forhold nogensinde kunne opstå mellem Gordon og hende, et eneste tilbageblik på hendes stilling betryggede hende derfor. Og i samme øjeblik, som denne tanke første gang beskæftigede hende, mens hun omhyggeligt grundede over det, spirede allerede det skjulte frø. Hvad hendes bryst dybt og forborgent gemte, vågnede til liv og virksomhed, men dets sprog var hende fremmed, hun forstod det endnu ikke.

"Så De finder virkelig noget misundelsesværdigt i min stilling?" udbrød fyrstinden med et ironisk smil. "De kalder den lykkelig; hvor jeg ville ønske at høre denne bestemte mening bevist, hver gang jeg tror at have grund til tvivl."

"Jeg kan ikke nægte det," sagde Gordon, "jeg finder denne stilling lykkelig. Den higende, der tragter efter et mål, må bestandig skue opad, den utilfredse, der ikke vil erkende sin lykke, behøver blot at se ned på mængden under ham. Men jeg begynder at blive rådgiver, jeg har ingen ret til at modsige Deres Højheds mening."

"Jo, jeg beder Dem, bliv ved, overbevis mig om, at jeg ikke har ret til at trættes og fortvivle under disse omgivelser, hvori enhver blot synes at leve for at opfylde mine og min søsters, prinsesse Katharinas ønsker, mens vi i virkeligheden kun er omgivet af en skare spioner, der bliver betalt for at aflure os vore ord og indberette vore ubetydeligste handlinger, i dag til hoffet i København, i morgen til et andet hof i Rusland. Nævn mig en eneste i den hele kreds, som De tror, jeg forurettter med denne mistillid. De kender dem jo alle."

"Skulle frøken Halberg ikke kunne regnes til en undtagelse?" spurgte Gordon smilende.

"Jeg vidste nok, De ville nævne hende," svarede fyrstinden. "Men jeg antager, vi gør bedst i at lade frøken Halberg være udenfor samtalen."

"Og hvorfor antager Deres Højhed det?" spurgte Gordon.

"Fordi man under indflydelse af venskab og alle dermed beslægtede følelser, sædvanligvis er en partisk dommer."

Mens Antonovna sagde dette, smilede hun og betragtede ham stift og ufravendt. Gordons øjne vedblev at være rettede på hende, rolige og dristige som før.

"Skønhed," sagde han, "har jeg anset for at være et mål for velbehag, store egenskaber for højagtelse, kærligheden har alene sig selv til mål, og jeg har aldrig elsket frøken Halberg. Den fortrolighed, som synes at finde sted mellem hende og kammerjunker Harder, lader mig også formode, at en sådan følelse fra min side, kun ville være slet anbragt."

"De nævner der en grund til, at jeg aldrig ville kunne nærme mig til frøkenen. Det kan være, at der gives tilfælde, hvori en dame ikke er i stand til at beherske sine følelser, jeg skal ikke fælde nogen dom over dette, men sine handlinger må hun i det mindste altid være herre over."

Og mens samtalen nu efterhånden antog en mere munter tone, forandrede den også genstand. Fyrstinden lod til efterhånden at have glemt sin mismodige stemning, med denne lette, hjertelige livlighed, som det stod i hendes magt at antage, og som det bløde og fremmede organ gav noget så uimodståeligt, henvendte hun sig atter til Gordon.

"Det er i sandhed ubegribeligt, hvorledes frøken Halberg så hurtigt er kommet til at interessere sig for kammerjunker Harder, for kort tid siden var hendes mening om ham endog

meget ufordelagtig. Harder er ganske interessant, tilsyneladende en bestemt, mandig karakter, men som tilbeder synes han mig mindst heldig. Dersom jeg nogensinde skulle elske en mand," vedblev hun med et yndigt skælmeri, "måtte han være ung og ganske overordentlig smuk, smukkere end alle andre, for i rang og rigdom formåede han ikke at overbyde mig; rolig, som i lidenskab måtte han bevare et fortryllende ydre, han skulle tillige besidde en glimrende forstand; mit ideal ligner derfor, som De hører, ikke frøken Halbergs. Men De svarer ikke, hvad er grunden til denne tavshed? Apollo bliver uinteressant! Hvad tænker De på?"

"Jeg tænkte," svarede Gordon, der mens fyrstinden talte, havde betragtet hende med et mildt og beundrende blik, "jeg tænker på, at hvis Apollos søster havde lignet Dem, fyrstinde, ville hun ikke have fundet Endymion sovende og gudelæren været en smuk myte fattigere."

Der lå noget i denne dybe stemmes toner, i dette strålende blik, som bragte Antonovna til at rødme. Gordon vedblev: "Men jeg glemmer i dette øjeblik mig selv og hensigten med mit komme; jeg ville tage afsked, i morgen rejser jeg."

"De rejser?" gentog fyrstinden forundret, "det har De jo hidtil ikke talt det ringeste om; vil min broder ikke især i denne tid savne sin ven?"

"Han er underrettet om det," svarede Gordon, "han erindrer sig, at der gives pligter, som undertiden er mægtigere end vore tilbøjeligheder."

"Og mit yndige bal i overmorgen," sagde fyrstinden sørgmodigt, "jeg spørger Dem ikke om grunden til denne

besynderlige rejse, men hvorfor just nu? Den kunne vistnok opsættes til en bedre tid."

"Ikke godt," svarede han, "skibet har ligget sejlfærdigt i to dage, jeg bør ikke tøve længere."

"O! Lad skibet kun sejle uden Dem, hvem betror sig vel til havet på denne årstid, De må ikke tage bort, Alexis har i sandhed for få venner til at kunne undvære nogen, De ved jo desuden godt, hvor velgørende Deres nærværelse virker på ham. Når jeg nu beder Dem om at blive," tilføjede hun blødt og bevæget, "vil De da slet ikke gøre noget for at glæde mig? Det er jo min fødselsdag på onsdag?"

Mens fyrstinden talte, med en tone så bønlig, at den bragte undseelsens rødme på hendes egne kinder, betragtede Gordon hende tavs, og han sagde til sig selv: "Jeg har altså dog miskendt hende; et letbevæget hjertes følelser skjuler sig bag denne ismaske. Jeg har atter taget fejl af en kvindes karakter, og atter sejret."

Men han opsatte sin rejse.

9

Det var en mørk og kold nat, et par timer før månen stod op, da seks mand sad omkring en halvtudslukket tørveild, der var tændt mellem klitbjergene i en hule, som i omegnen kaldtes Fandens Kedel, og hvis åbning vendte ud mod havet. Så vidt den svage flamme, der af og til blussede op mellem gløderne, tillod at se, måtte disse mænd være søfolk, og de skjulte våben, som kom til syne, når et vindstød engang imellem blæste deres overklædning til side, bragte tanken i forbindelse med en af disse lovløse smuglerbander, der på denne histories tid ikke var så sjældne på kysten, og som fandt et rigeligt erhverv ved at forsyne hele vestlandets købstæder med varer, som de høje toldafgifter næsten gjorde dem umuligt at erholde på anden måde. Hvorledes det nu end var, så passede mændene godt til den lille, sorte kutter, som i utydelige omrids med halvt beslåede sejl lå et stykke ude fra landet, ridende for et anker. Man måtte antage, at de ventede på nogen; for flere gange gik en af dem op på den nærmeste klittop og gav et skarpt og gennemtrængende signal i en bådsmandspibe, han bar om halsen, uden at dette dog hidtil var blevet besvaret. Denne mand hed Samson Goliath.

"Som jeg siger," udbrød han, idet han atter satte sig ned, efter at være vendt tilbage fra hulens udgang, "jeg har døjet mangen tørn ombord på denne kutter. Jeg har set nætter gå hen, der var mørke som helvede, og dage, der var værre end natten, men ingensinde har en forbandet betjent sat sin finger på noget af det gods, der lå i vore rum. Jeg skal sige dig grunden, Jonas! jeg

skal sige den, hvis jeg ellers taler tydeligt nok, for siden vi nu har hyret dig, må du dog vide lidt besked om, hvad der foregår med det skib, du farer på. Du så i morges et flag, med noget der skulle forestille liljer, vaje fra vor gaffel, havde du set kutteren sidste forår, ville du have fundet en dug med nogle andre farver, og den vil vist snart blive hejset der igen. Og hvad mener du vel om de to små brumbasser, vi har nede i rummet? For du er vel ikke så dum at tænke; at vi skulle have i sinde at give os til at bakse på toldkrydserne?"

"Jeg synes dog inte, styrmand, at brumbasser dur til andet end at bakse på med," sagde Jonas, som opmærksomt havde hørt på Samsons tale.

"Det kommer af, at du er et fæ, Jonas!" gentog Samson Goliath, "hører du, taler jeg tydeligt nok? Der sidder Stoffer henne, han lugtede straks lunten, så snart han kom ombord, ikke sandt du?" Den tiltalte svarede med en passende ed og et selvtilfreds grin. Samson Goliath vedblev: "Ser du! Det skib, som har hyret dig, er ikke en slet og ret smugler, som folk her i egnen mener, vi går sommesinde med fransk flag til forandring, og de siger derovre, at det er velgjort, for jeg gad set den, der har bragt dem flere og rigere engelske koffardifarere end Madsalune."

"Kutteren er altså kaper?" spurgte den nyhvervede matros forundret.

"Du har gættet det, Jonas!" svarede Samson. "Det franske admiralitetskammer har givet Madsalune kaperbrev, og vi bruger kun smugleri for tidsfordriv, når vi ikke har vigtigere ting at tage vare på. Men tys! det piber. Død og helvede, sikken

en forbandet arrig trille, han slog; der er noget galt på færde. Efter mig alle mand."

En hæs hylen lød i nogen afstand, og i det øjeblik, Samson sagde de sidste ord, bar vinden en gentagen piben hen imod hulen. Han styrtede ud og ilede efter lyden, fulgt af de to sømænd.

Den samme aften, da mørket faldt på, rullede en let og elegant ekvipage ind igennem heden. De store sølvvåben på vognens dørslag røbede ejerindens høje rang, og de vælige heste ville være blevet genstand for enhver tilskuers beundring, hvis det havde været tilstrækkelig lyst. Lygterne brændte med svage, viftende flammer og kastede et usikkert lys ind i den med grønt fløjl betrukne vogn, på hvis bløde hynder en ung dame lå indsvøbt i en kostbar pels, lænet over til det ene hjørne, som om hun sov. Over for hende sad en ældre dame, i en mere ærbødig og opmærksom stilling.

Således var skumringen efterhånden gået over til fuldstændigt mørke. Forrideren bandt sin hest ved vognen og satte sig op på kuskesædet. De kørte langsommere. Hedevejen blev mere smal og ubanet, grøfterne forsvandt, og kusken mærkede endelig, at han var kommet på en afvej. "Hvor skal I hen?" spurgte pludselig en grov stemme, og en mand rejste sig op fra lyngen.

"Til Aaberg," svarede forrideren, "men det lader til, at vi er på en fejl og slem vej."

"Det kan nok være," sagde den fremmede, og så lo han.

"Nej! vist ikke," udbrød en røst på den anden side af vognen. "Vejen er rigtig nok, den er også god nok, når I blot vil se jer for og fare i mag. Kør kun!"

Så vidt man kunne skelne i det usikre lys, vognlygterne kastede hen over de to ubekendte, som så pludseligt var kommet til syne, egnede deres ydre sig just ikke til at indgyde tillid. Deres dragt var pjaltet og sammenflikket af de forskelligste klædningsstykker, den ene havde en lodden hue på, den anden gik barhovedet og var forsynet med en mægtig knippel. De blev ved at følge efter vognen, som nu kun kørte skridt for skridt imellem de dybe huller og brinker, som tørvejorden og lyngbuskene dannede.

Et stykke længere nede kom de til en lille hytte, så lav, at taget næsten nåede jorden. Et mat og viftende lys skinnede ud af glasruden på gavlen, og en lænkehund gav sig til at tude, da de kørte forbi. Da kusken vendte sig om efter de fremmede, så han, at der nu var tre. Lidt efter standsede pludselig de to forreste heste. Der var spændt et stykke reb over vejen.

"Jeg er sulten," sagde den ene af mændene, han med knippelen. "I kunne gerne give mig lidt til at købe noget mad for. Hvad får vi, når vi fører jer på den rette vej igen, for dernede ligger en stor mose, som endnu ingen hest har kunnet vade over."

"I skal få allandsens ulykke," sagde forrideren, som var en behjertet karl, "det er jeres skyld, I skarns folk, at vi er kørte vild."

"Ja, det skal vi ret straks snakkes ved om," sagde manden med stokken. Endnu mens han talte, sprang han op på hjulet, greb forrideren i klæderne og trak ham, trods en fortvivlet modstand, ned fra bukken. Den anden stod og holdt forhestene. Den tredje ventede til forrideren faldt, derpå brast han i latter og råbte: "Nu skal vi forklage dig hos dit herskab, du

tossede knægt!" Efter disse ord gik han hen til vognen og åbnede døren.

Forrideren kæmpede med manden, der holdt ham, men denne havde lagt sit knæ på hans bryst og omklamrede ham med begge arme. Den ulykkelige udstødte et svagt råb om hjælp, men det bevirkede kun, at hans overvinder greb ham om halsen og tvang hans hoved ned i lyngen. Den unge dame i vognen, prinsesse Antonovna, havde rejst hele den foregående dag og var faldet i en dyb og rolig søvn, da mørket begyndte. Hun drømte under denne slummer, sjælen syslede med lyse og smilende billeder. Hun vågnede ved forriderens nødskrig. I det samme blev vogndøren revet op og et solbrændt, forslagent og afskrækkende ansigt stirrede hende i møde.

"Nådigfruen skal ikke skrige eller blive ræd," sagde manden. "Der er ingenting i vejen. Det er bare mig og mine kammerater, som skal ind og ransage vognen for at få lidt skrabet sammen til aftensmad. Vil I derfor se, I kommer frem med, hvad I har, og det i en snup."

Fyrstinden svarede, røveren rystede på hovedet, han forstod hende ikke. Han stod på trinet og lænede sig ind i vognen, hans hånd berørte allerede Antonovnas kåbe, da han på engang standsede, vendte sig tilbage og lyttede. Ude på heden lød i nogen frastand samme langtrukne piben, som nylig havde afbrudt den ærlige Samson Goliath i hans lærerige forklaring; kun med den forskel, at lyden nu gentoges i betydelig kortere afstand. Straks efter lød hovslag af en springende hest, og hvad man så var følgende: Først kom en rytter i en flagrende kappe, efter ham løb to andre, hvoraf den ene havde noget, der lignede

en håndspage, på skulderen, længere tilbage lod det til, at der endnu kom en. Men rytteren red hen til kusken og råbte:

"Hold blot fast i dine tømmer. Resten skal du ikke bryde dig om."

Derpå drog han en pistol op, trykkede den af på røveren ved vognen. Denne udstødte et højt skrig og faldt tilbage i lyngen, hvor han blev liggende uden anden bevægelse end den at dreje hovedet lidt om efter sine kammerater.

"Lad mig se, du også haler tot i dine liner," sagde Samson til manden ved forløberne. "Resten behøver du heller ikke at bryde dig om. En, to, tre, sådan bager vi pandekage i det land, hvor jeg hører hjemme."

Mens Samson talte således, greb han manden om livet, hævede ham i vejret, og da han satte sig til modværge; kastede han ham ned på jorden og gav sig til at bearbejde hans ryg og ben med små, vel anbragte stød med håndspagen, indtil den ulykkelige røver blev liggende uden mindste bevægelse.

"Må jeg spørge, om der er mere, der skal klinkes?" ytrede Samson, da han holdt op og så sig om. Men der var ikke mere, for den røver, som holdt forrideren, havde efter et kort overlæg med sig selv listet sig bort og søgt skjul inde imellem lyngbuskene.

Rytteren sprang af hesten. Da han kom hen til den åbne karetdør, stirrede overhovmesterinde Grambovs blide åsyn ham i møde. Prinsessen var sunken tilbage på sædet. Uden betænkning bøjede den fremmede sig ind i vognen, tog den bevidstløse Antonovna i sine arme og bar hende ind i den lille hytte, i hvis nærhed dette optrin var gået for sig.

Et tællelys kastede sit skær omkring i stuen; en bredskuldret skikkelse sad i en krog ved skorstenen og vuggede et lille barn i sine arme, hun var lige ved selv at falde i søvn, for hun nikkede flere gange med hovedet, og hendes øjne lukkede sig, mens hun dog vedblev at synge for barnet i underlige hule, afbrudte toner. Dette så den fremmede udenfor, han stødte døren op, og fyrstinde Antonovna befandt sig i Kirsten Ryles hytte. Hendes ansigt var ligblegt, men hun var overordentlig yndig i dette øjeblik. Madsalune blev stående og stirrede på hende. Samson Goliath fulgte bag efter ham. Han gjorde Kirsten Ryle i en dæmpet tone bekendt med det skete.

Smuglerkonen lagde hurtigt barnet i en halmkurv, der stod opredt til det, og hentede en skål eddike fra sit allerhelligste bag ovnen. Hun var lutter omhyggelighed for den bevidstløse. Klokken slog tre, Samson Goliath hviskede Madsalune tallet i øret, men denne lod ikke til at have bemærket det, han blev ubevægelig stående på samme sted, med et stift, stirrende blik hæftet på den blege fyrstinde. Da lagde Samson sin hånd på hans skulder:

"Klokken slog tre, Madsalune!" hviskede han med den venligste tone, han kunne give sin dybe stemme. "Jeg synes, du talte om, at vi skulle et andet sted hen i nat."

Madsalune hævede sit hoved, som om han pludselig var blevet vækket af en søvn. "Ja kom!" hviskede han, "lad os gå."

Idet Antonovna igen åbnede sine øjne, forsvandt begge smuglerne gennem døren, et øjeblik efter trådte kammerjunker Harder og overhovmesterinden ind i hytten. Men da Madsalune gik tilbage til sin hest, så han noget glimtende ligge på sandvejen for sine fødder, han tog det op, det var et armbånd.

Uden selv at kunne gøre sig regnskab for grunden, gemte han smykket, steg til hest, red bort, og natten skjulte hans vej.

Fyrstinden lod forbavset sit blik dvæle på Kirsten Ryle, som syslede omkring hende. Den fine Antonovna gyste ved disse omgivelser, hun her befandt sig under. Det var hende derfor meget behageligt, da fru Grambov og Harder kom ind i hytten. Hun rejste sig op fra halmstolen og spurgte ængsteligt, hvad der var gået for sig.

Overhovmesterinden skælvede, stønnede, udtømte sig i spørgsmål om Hendes Højheds befindende og endte med at fremhæve den ridderlige kammerjunker, der var redet efter en fører, så snart han mærkede, at de havde taget fejl af vejen, og kommet tilbage i det mest kritiske øjeblik. Ethvert af disse afbrudte ord, hvori denne forklaring var blevet givet, var aldeles overensstemmende med den strengeste sandhed. Hendes Nåde undlod blot at omtale Madsalune og Samson, men hun kendte heller ikke disse to personer. Og da fyrstinden rakte kammerjunkeren sin hvide hånd og takkede ham, bukkede han og tav, da hendes skønne og strålende øjne dvælede på ham, var han, under disse øjnes indflydelse, ikke i stand til at fralægge sig den formodede deltagelse i fyrstindens redning, endskønt han på samme tid var for stolt til ikke at føle det ydmygende i det falske lys, overhovmesterindens velvilje tildelte ham. – Han betænkte sig lidt, men vedblev at tie. Smuglerkonen stod og lyttede uden at forstå det ringeste af, hvad der blev sagt. Hun modtog en rigelig gave af fyrstinden, som derefter forlod hytten. Kirsten fulgte efter dem med en stor skibslygte i den ene hånd og det lille barn på armen. Da fyrstinden atter sad i

vognen, og kammerjunkeren var i færd med at stige til hest, gik Kirsten hen til ham og sagde:

"Giv det barn en skilling i Guds navn, det lider nød."

"Jeg synes, at I allerede har haft en temmelig rig høst i aften," sagde kammerjunkeren smilende. "Men for en gangs skyld, lad gå! Der har I mere."

"For en gangs skyld er det lovlig lidt, herre!" sagde Kirsten trodsigt. "Kast blot jeres øjne på den ringe orm, I kender dens træk." Med disse ord holdt smuglerkonen lygten tæt hen til barnets ansigt.

"Er I gal, min gode kone? Hvorfra skulle jeg vel kende Jeres unge?"

"Det er Johannes barn," sagde Kirsten, "I er dets fader."

Harder studsede, blegnede, men fattede sig igen, udbrød i en tvungen latter og svarede:

"I må være gået fra forstanden, morlille! eller antage mig for en anden. Jeg kender lige så lidt jeres Johanne, som jeres barn."

Kusken knaldede, forrideren førte sine heste efter vejviseren, som Harder havde bragt med sig. Kammerjunkeren fulgte efter det brusende tog, og Kirsten stod med barnet og lygten og så efter det, med et bistert blik og rynket pande.

10

Antonovna var atter taget ned til Aaberg. Det morede den unge fyrstinde, for en kort tid, at deltage i det utvungne liv på herregården. Hun tilhørte her mere sig selv end hjemme under hoffets omgivelser.

En aften spadserede hun med Gordon. De vendte hjem fra klitterne, hvor hendes følge blev noget tilbage. Gordon lyttede stiltiende efter hendes ord, og det dybe alvor, der hvilede i hans ellers så letsindige træk, den uafbrudte opmærksomhed, hvormed han fulgte hendes tale, vidnede om en levende interesse.

"Er det ikke besynderligt?" sagde fyrstinden pludseligt, efter at de en tid lang var gået tavse ved hinandens side, "jeg har ofte tænkt på den ytring, De engang fremførte, at jeg burde forlade Danmark. Jeg befinder mig ikke vel her i denne barske, uvenlige natur, der så lidt stemmer med mit gemyt! Nede i det muntre syden ville jeg føle mig mere tilfreds, min hele tilværelse ville blive forynget."

"Skulle da et sådant ønske høre til umulighederne?" spurgte Gordon. "Det forekommer mig at være meget let for Deres Højhed at ombytte Danmark med et mildere land, med Frankrig f. eks., så meget mere, som man har sagt mig, at De der har nær pårørende familie."

"Ja! min søster, prinsesse Alexandra, opholder sig der, på sit gods i det yndige *La Roche*. Jeg ved, at det ville være hende meget kært at se mig hos sig; men der ligger alt for stor umulighed i vejen for dette ønske; jeg skylder mit ulykkelige

navn at opofre ethvert andet hensyn, selv det, der angår min lykke."

"Det er sandt!" ytrede Gordon, og det sædvanlige udtryksfulde smil spillede om hans læber. "Jeg glemmer igen, at rang og stand har større fordringer på os end livets helligste interesser; man har dog så ofte mindet mig derom."

"Tal ikke i denne tone," bad Antonovna med en bønlig stemme, "jeg beder Dem, hr. Gordon! Overbevis mig hellere om, at jeg tager fejl, jeg vil tålmodigt høre alt, men jeg holder ikke af Deres spot."

"Nu vel da!" vedblev Gordon, og mens han talte, døde smilet på hans læber, hans åsyn antog den samme venlige rolighed som før; "jeg vover da at spørge Deres Højhed, om rang og stand med rette kan fordre et helt livs lykke, fremtidens glæder og forhåbninger til offer? Tilgiv mig, om mit sprog skulle blive for frit, mine ord for dristige, jeg taler ikke her alene for at forsvare min mening. Lad Deres blik dvæle ved fortiden, gem ikke mindet om Cholmogoris fugtige fængselsmure, mindet om udståede lidelser, om bitre savn, om en forspildt, glædesløs barndom, vidner ikke alle disse erindringer om, at der allerede er bragt dette glimrende intet et uhyre stort offer? Er det rimeligt, at de kommende dage skal svinde på samme måde? Yder det virkelig tilstrækkelig tilfredsstillelse at tilbringe fremtiden, denne fremtid, der kunne blive så skøn, så rig på ynde og velsignelse, mellem en skare hjerteløse hoffolk, som ingensinde fatter dem, for at historieskriveren engang skal kunne sige: Fyrstinde Antonovna blev sin stand tro? – Og Deres broder, den ulykkelige mand, hvis forhåbninger begrænses af en grav, hvis liv er en drøm, en uvenlig, pinlig drøm, er det

rimeligt, at han ikke fjernes fra de steder, der giver hans tanker dette sørgelige stof, hans smerte denne daglige næring? Jeg har talt med ham om min plan, hans kraft er lammet, sorgen har bøjet hans mod, han er et barn, der viljeløst lader sig lede, men han indså gavnligheden af at komme bort. Deres øvrige søskende er villigt gået ind på dette ønske, dets udførelse beror nu på Dem alene!"

"Mener De da virkelig noget alvorligt med disse ord?" spurgte Antonovna forbavset.

"Ja, ganske vist!" sagde han rolig og bestemt. "Det er ikke længere en let henkastet ytring, jeg forsvarer, men en modnet, gennemtænkt plan, hvis dristighed jeg ikke behøver at skjule; men hvis udførelse beror på en mand, der er villig til at udføre meget for Deres lykke; et terningkast, en rask handling, og en lys og venlig fremtid er sikret. Fyrstinde! jeg venter ikke deres svar i dette øjeblik, men jeg håber, at mine ord må have fundet en åben vej til Deres eftertanke. Mig skal tiden finde beredt til at handle, der står skjulte, men mægtige midler til min tjeneste. Vi vil i aften ikke tale mere om dette."

Antonovnas følge nærmede sig, de gik tilbage til Aaberg.

Allerede længe før Gordon personligt lærte fyrstinde Antonovna at kende, havde rygtet om hendes tidligere skæbne, og de dermed forbundne omstændigheder, i høj grad vakt hans interesse for hende, det fortrolige forhold, hvori han stod til prins Alexis, bragte ham senere ofte i fyrstindens selskab og bidrog meget til at forøge hans deltagelse. Det var uundgåeligt, at denne omgang efterhånden måtte drage dem nærmere til hinanden, Antonovnas blide kvindelighed og det tålmod, med hvilken hun bar sin skæbne, åbnede en ny og mægtig kilde for

hans interesse. Gordons personlighed havde hidtil skaffet ham megen lykke. Flere skønheder havde fængslet ham, han troede ofte at have fundet sine drømmes ideal; men det var ikke kærlighed. Han havde sværmet for Emma, beundret hendes talenter, været henrykt over denne ynde, den finhed, alle hendes handlinger bar præg af; men det var ikke kærlighed. Fra det første øjeblik, han så Antonovna, forekom hun ham forskellig fra alle de øvrige, det var en karakter, der tiltalte ham på en ny, men tillige på en dybere måde, end alle andre. Den oprigtige fortrolighed, deres samtale efterhånden røbede, smigrede hans forfængelighed, det tillidsfulde venskab, hun viste ham, den hengivenhed, hendes velvilje antog, den magt, han omsider følte sig i besiddelse af, alt dette tilsammen, rodfæstede en følelse i hans bryst, hvis tilværelse han hidtil havde betvivlet. Gordon var et heftigt, letbevæget gemyt, hans følelse for Antonovna antog skikkelse af en lidenskab, hvis styrke han selv forbavsedes over. Han vidste ikke, om det var denne, der fremstillede hende i et renere og skønnere lys, eller om hun virkelig havde aflagt den ydre, stolte tilbageholdenhed, som før omgav hende. I deres samtaler var det blot den barnlige, hengivne kvinde, hvis uskyld han modtog sit indtryk af, og hvis fred meddelte sig til ham. Men Gordon lod ikke en følelse af så dyb betydning opstå hos sig uden at efterspore den, han erkendte snart, at det var kærlighed. Hans blik åbnedes på samme tid for afstanden mellem fyrstinden og ham; forenet med hans kærlighed var den bevidsthed, at han ingensinde ville kunne overstige skranken, selv om hun hjalp til at nedbryde den. Han følte det farlige i at hengive sig til den vågnende lidenskab, men han blev og nærede den. Der lå for ham en

mægtig nydelse i at betragte Antonovna, når hun sad mellem en kreds af hoffets damer, når hun dansede eller sang, han følte sig lykkelig derved, det blev mere roligt i hans bryst i disse øjeblikke. Undertiden forekom det ham, at Antonovna gennemskuede hans indre, han troede at finde beviser for gengældelsen af hans følelse; hendes kinder var blegere i den sidste tid, hendes gang ikke længere så svævende, så let og fri som før, hendes stemmes toner mere dæmpede og usikre; Gordon glædede sig over det, han så lidenskabens frø spire igennem jordbunden, og vidste fra sig selv, hvor hurtigt planten rodfæster sig; men der lå dog mere lykke end stolthed i denne fryd.

Måske var det lignende tanker, der gennemkrydsede hans sjæl, mens han om aftenen havde taget plads ved et vindue på Aaberg. Hans blik gennem ruden faldt på den tomme, nøgne egn, som måneskinnet udenfor belyste. Fyrstinden tillige med nogle andre damer sad ved spillebordet. Gordon selv deltog aldrig i spil. Den munterhed, de spøgende indfald, der lød fra selskabet, syntes at glide ubemærkede forbi hans øre, hans stemning denne aften var alvorlig og tankefuld.

Han havde længe siddet stille og udeltagende for al ydre påvirkning; og mens der i hans sjæl fremstillede sig billeder, helt forskellige fra dem, der nærmest omgav ham, tegnede han, uden at tænke derpå, begyndelsesbogstaverne til Antonovnas navn i den fine dug, der havde samlet sig på ruden, han så ud af. Lidt efter blev der kaldt til bords, og Gordon skulle aldeles have glemt denne handling, hvis han ikke senere hen på aftenen atter havde indtaget samme plads ved vinduet. Han underholdt sig denne gang med en ung dame af Halbergs familie, der nylig

var kommet til Aaberg, og idet hans blik hændelsesvis faldt på ruden, så han begyndelsesbogstaverne til sit eget navn, med ganske fine træk forenet i fyrstindens, som han før havde skrevet. Så ubetydeligt dette end måtte forekomme, gjorde det dog en ganske forunderlig virkning på ham. Hans hjerte bankede heftigt, hans strålende øje søgte fyrstinden, der i den modsatte side af værelset sad i samtale med nogle damer. Han havde set hende lidt tidligere stå ved vinduet. En dyb rødme farvede hendes kinder, da deres blikke mødtes. I dette ene blik så uendelig mere, end det mest veltalende sprog var i stand til at gengive, dette undselige og tillidsfulde udtryk trængte til det dybeste af hans sjæl; hans formodninger, hans tvivl og frygt, for oprigtig kærlighed er stedse frygtsom, blev til en eneste lykkelig vished. Han var elsket af Antonovna.

Fra dette øjeblik forandredes Gordons væsen. Det var ikke den støjende, overvættes glæde, som bærer sit skilt synligt for hele verden, ikke heller var det noget synligt udbrud af hans følelsers stemning, i stedet for det forrige alvor; men der kom mere liv i dette kongelige blik, mere fylde, større dybde i denne mandige stemme, mere majestæt og værdighed i hans holdning, han følte sig hævet og bedre i sin egen mening. Antonovna havde aldrig set ham skønnere. Man studsede, man beundrede Gordon, og fyrstinden fejrede i disse lovtaler kun sin egen triumf, hun var så lykkelig, idet hun tilstod for sig selv, at det var hende, der havde bevirket denne forandring.

Således svandt aftenen og flere lignende.

Gordon besøgte Aaberg ofte og var stedse en velkommen gæst der, for munterhed og liv fulgte med ham. Senere, lang tid efter, erindrede han, at hans tilværelses skønneste øjeblikke lå

begrænset af flygtige fjorten dage, han genkaldte sig ofte de lykkelige minder, som et værn mod sorgen, et panser mod mistillid og tvivl. Denne tryghed, denne vished, bar endnu hele nyhedens friske glans, hele ungdommens rige, opløftende poesi i sine ytringer, og Antonovnas gemyt var for jomfrueligt, hendes takt for fin til, at hun ikke skulle vedligeholde den således. Det var en virkelighed uden ønsker; han drømte, forlangte og savnede intet.

Gordons bevægelige karakter syntes efterhånden at forandres. Hans blide elskedes nærværelse, hans følelses dybde og styrke havde forædlet ham, han så den hengivenhed, med hvilken fyrstinde Antonovna glemte alt for ham, sin stand og hvad der lå udenfor den blomstrende lykke, hendes tilbøjelighed fremtryllede, og alt det gode og ophøjede, hans sjæl gemte, kom til ytring i disse øjeblikke. Det heftige i hans gemyt, den lyst til vovelige foretagender, til adspredelse, som hans væsens kraftige natur fordrede, tabte sig i denne rolige bevidsthed.

Antonovna måtte forekomme stolt og bydende, men i enhver af disse fejl lå et fortrin hos hende, en egenhed, som tiltalte ham. Hun havde hidtil søgt et gemyt, der kunne forstå hende, til hvilket hun kunne betro sig, og med hvilket hun kunne udveksle sine følelser. Da hun ikke fandt noget sådant, drog hun sig tilbage, indesluttede sig i sig selv og omgav sit hjerte med et koldt og tilsyneladende uigennemtrængeligt panser. Opdragelsen i fængslet havde vel også givet hendes væsen noget ejendommeligt. Hun kendte ikke kærlighed, troede til sidst, at den stedse ville blive hende fremmed, og dog var hendes hjerte tilgængeligt for alle disse dybe og lidenskabelige følelser, der

skabe den højeste lykke, den dybeste fortvivlelse. Den mand, hun skulle elske, måtte, som hun i hin samtale ytrede, ikke have noget tilfælles med andre, for hun følte, at hun tillige måtte ære og tilbede genstanden for sin kærlighed, han måtte ikke stå ved siden, men over hende i alt, det måtte være en kraftig, ophøjet karakter, der glemte fyrstinden for mennesket.

Således havde hun dannet sit ideal, således fandt hun det. En mand, der ragede ud over sine samtidige, en ånd, der vel var vild og tøjlesløs, men stolt og ædel. Og det var påfaldende at se hende, den fornemme, overmodige skønhed, som aldrig tidligere havde veget et hårsbred udenfor sin stilling, aldrig overset den ærbødighed, hendes rang tilkom, så hurtig og aldeles forandret i hans nærværelse. Det var mærkeligt at være vidne til den ubegrænsede magt, han udøvede over hende; frygtsomt rødmende stod hun for ham og så op til ham med stolthed; hun bøjede sig for hans overlegenhed, fortabte sig deri, og var alene den ydmyge, elskende kvinde. Han var en mand, der med et eneste blik kunne beherske hende.

Dette forhold, hvis begyndelse fandt sted i en kreds af fremmede, og som fortsattes under agtpågivende og spejdende blikke, vedblev at være en hemmelighed, der vel ledte til gisninger og formodninger, uden dog at føre til nogen afgjort vished hos andre end Emma. Den blinde, lidenskabelige følelse, der i begyndelsen indtog hendes sjæl, var efterhånden veget for en kold og rolig beregning, men hvad hun så, og hvad udbyttet var af disse trolige efterforskninger, skjulte hun for alle.

"De vil nu ikke længere kunne nægte mig mine bønner," udbrød han i et af disse sjældne øjeblikke, der gav en lejlighed til at tale uforstyrret med fyrstinden. "Samtalen med Deres

broder i morges har vist, hvor meget han og Deres øvrige søskende længes efter opfyldelsen af min plan. Antonovna!" vedblev han og tog begge hendes hænder i sine, "søde, fremmede fugl! Lad mig handle for Dem, giv mig lov til at skabe Deres lykke; jeg vil glemme, at den tillige indeslutter min, mit håb, min tillid til denne sags heldige udfald skal fremtiden retfærdiggøre, den skal give mig fordring på Deres tak."

Fyrstinden rejste det sænkede hoved, og idet hendes sorte øjne langsomt hævede sig op imod ham, lå der en tillidsfuld tro i dette lange, dvælende blik, og hun sagde til ham i en blid og dæmpet tone:

"Det synes mig ikke ret at bortgive øjeblikkets lykke for en tilkommende og uvis lykke. – Gordon! min ven! hvis De blot ret kunne fatte mit liv i disse otte dage, så ville De erkende, at verden ikke havde større goder at byde mig. Der bor en forunderlig frygt i min sjæl for, at denne plan ikke vil bringe mig noget godt; men De sagde tillige, Gordon! at også Deres lykke var afhængig af mit samtykke, jeg er ikke mere ubestemt, jeg lægger min fremtid, min skæbne i Deres hænder. Kære Gordon! gør hvad De tror at være bedst for mig. Jeg vil adlyde Dem." tårerne sitrede i hendes øjne ved disse ord, også Gordon var bevæget; dette tillidsfulde blik, denne ydmyge bævende stemme havde han intet våben imod; men han tav, trykkede fyrstindens bløde hænder, og gav samtalen en anden retning.

Så blev da denne plan besluttet under fyrstindens frygtsomme anelser, men hos ham med den mands bestemthed og tillid, der ikke erkender skæbnen for sin herre.

11

"Hør nu, kammerjunker," sagde Karner, da han en aften spadserede med Harder. "Vær oprigtig mod mig og lad mig vide, hvorfor du egentlig har så meget imod denne løjtnant Gordon. Det er dog en rask karl, og der er noget i hans væsen, som jeg forbandet godt kan lide, han er da også damernes yndling, kan jeg tro, men det har han sit glatte ansigt at takke for. Hvad har han forset sig mod dig?"

"Det kan jeg gerne fortælle," svarede kammerjunkeren, "men det bliver mellem os, du, ikke engang din smukke kone må vide det; jeg stoler på damerne i alt, hvor det ikke kommer an på tavshed."

"Å! Min kone!" sagde toldinspektøren med et ringeagtende smil, "jeg har aldrig gjort hende til min fortrolige, fortæl kun!"

"Det er nu to vintre siden," tog Harder til orde, "da jeg på et bal i Horsens første gang var i selskab med Gordon. Måske han, som du siger, også dér gjorde lykke blandt damerne, jeg var for meget beskæftiget til at bemærke det. Du ved, at mit hjerte bestandig har været af en letfængelig natur; skønt det er blevet antændt så ofte, at man skulle tro det udbrændt, så var jeg dog næppe ansat ved det russiske hof, før det atter stod i lys lue, denne gang var målet dristigt og ophøjet, fyrstinde Antonovna var min flammes genstand."

"Fyrstinden?" gentog Karner og brast i latter. "Du må være blevet gal, mand! Der gives ikke et mere stolt og fordringsfuldt fruentimmer i hele Jylland."

"Jeg holder af stolthed hos en helt, en hest og en kvinde," svarede kammerjunkeren patetisk. "Hun må nu være som hun vil, så har jeg aldrig før næret en så dyb og inderlig følelse for nogen anden. Den aften, jeg taler om, var bestemt til et angreb, jeg syntes at have sporet nogle deltagende kendetegn hos hende. Jeg forstår mig på sligt. Så ville skæbnen, at hun just fik denne Gordon at se på samme bal, og fra dette øjeblik syntes hun forandret, jeg måtte engagere ham til en vals med hende, hun havde ikke danset før den hele aften, det gjorde opsigt. Jeg hørte ham underholde hende, hans væsen var tåleligt, han talte også ret godt fransk; men der var ikke det mindste interessant i alt, hvad han sagde. Imidlertid syntes begge fyrstinder at være forgabte i ham, jeg hørte de lovtaler, de indbyrdes vekslede. Ud på natten befandt fyrstinde Antonovna sig pludselig ilde, hun bad mig i al stilhed at lade hendes vogn køre frem, fordi hun ubemærket ville forlade ballet. Jeg troede atter at have vundet herredømme over hende. Du skulle have hørt den tone, hvori hun talte til mig, eller blot se de milde og strålende øjne, hvormed hun takkede mig for min omhu. Mens jeg hjalp hende kåben på, var jeg måske en lille smule for omhyggelig – hvad skal man sige, øjeblikket fristede mig. – Fyrstinden stødte mig tilbage, og midt i den åbne dør stod i det samme løjtnant Gordon, med armene over kors og med et smil og en mine, du, som havde fortjent en rigtigt god ørefigen. Han havde set alt, han trådte nærmere, idet fyrstinden udbrød: "Hr. Kammerjunker! De bliver tilbage og ledsager fyrstinde Katharina, når hun tager hjem. Hr. Gordon! må jeg udbede mig Deres arm." Han fulgte hende ned til vognen, jeg ventede ham sidenefter forgæves; jeg ville have forlangt en forklaring over

hans spottende smil, men han var taget bort med det samme. Næste dag måtte jeg afbede min forseelse hos fyrstinden, jeg undskyldte min eksalterede stemning med, hvad jeg kunne finde på. Hun tilgav mig da også, omtrent som man tilgiver en lommetyv, hvis skæbne man holder i sine hænder. Den historie, vi havde på rejsen hertil med gavtyvene har nu omsider ganske forsonet hende."

"Det tror jeg nok," sagde Karner. "Det var jo dig, der frelste hende. Hvorledes gik det egentlig til, den aften?"

"Ja, hvorledes gik det," svarede kammerjunkeren undvigende, "du har vel nok hørt, hvad fru Grambov fortæller, hun overdriver sagen. Jeg har slet ikke gjort mere, end hvad enhver anden i mit sted ville gøre. Men du skal se, det går bestemt engang galt med mig og Gordon. Jeg har en anelse om, at den ene af os vil komme til at gøre en ulykke på den anden."

Mens de talte således, kom en mand imod dem nede fra haven. "Der har vi min svigerfader," sagde Karner, "Vorherre må vide, hvad der fattes den fortræffelige mand, han lader så tankefuld og dybsindig i disse dage." Halberg kom hen imod dem.

"Godaften, mine herrer!" udbrød han hilsende. "De spadserer, som jeg ser; ja det er såmænd også en skønne aften til det. Det er ret en fryd at se, som vintersæden kommer frem."

"Ja, Gud er god og hans miskundhed varer evindelig," føjede Harder til; "De er i en stemning i aften, hr. kammerråd, der gør os Deres selskab særdeles ønskværdigt. Går De med?"

"Jeg kan ikke," svarede kammerråden. "En af mine stakkels bønder ligger syg og døende nede i landsbyen, jeg iler for at bringe den ulykkelige familie min hjælp; farvel, mine herrer!"

Karner stod og tegnede figurer i sandet med sin spadserestok, mens et spottende smil spillede omkring hans læber. Da Halberg gik, kastede han et skarpt og mistænksomt blik hen i den retning, han tog, og blev længe gående tavs og tankefuld ved kammerjunkerens side. Lidt senere skiltes de. Karner gik ind i Aabergs have og Harder vendte tilbage til Thimgård.

Nede på vejen sad en kone, lænet over mod diggrøften. Hun holdt en tildækket byrde i sine arme, da Harder kom nærmere, hørte han en svag klynken, som af et barn. Hans blik mødte Johannes bedrøvede åsyn. Han ville gå til side, men hun rejste sig og hilste på ham.

"Jeg har siddet her og ventet på Deres Højvelbårenhed!" sagde hun, "fordi jeg vidste, at De ville komme denne vej tilbage i aften. De kan ikke have glemt mig, jeg er Johanne. Dette barn," vedblev hun med et undseligt blik på Harder. "Se op, du lille! Betragt din fader, fortæl ham, at du lider nød, fortæl ham, at dit og din moders sidste håb hviler på ham, bed ham at hjælpe dig."

"Hvad skal alt dette præk sige'," spurgte Harder utålmodig. "Hun er fattig og tigger, det er i sin orden, men hun vover at kalde dette barn mit, hun siger, at jeg er dets fader, derfor får hun ikke det ringeste af mig." Han ville gå, men Johanne stillede sig i vejen for ham. "O, vær ikke så streng, Deres Højvelbårenhed!" råbte hun fortvivlet, "barnet er sygt, det er for tidligt, at nød og elendighed skal bøje den lille. Hjælp mig, og jeg vil erkende for hele verden, at De ikke har gjort mig ulykkelig; nævn hvem De ønsker, jeg skal fortælle alle mennesker, at han er mit barns fader. Hjælp mig blot, kammerjunker Harder."

"Lad mig være fri for hendes plageri, moer!" svarede kammerjunkeren. "Hun kan gå hjem og om nogle dage, når hun har betænkt sig, når hun har besindet sig på, at jeg ikke er fader til hendes unge, kan hun høre ned til mig på Thimgård, så er det muligt, at jeg af medlidenhed tager mig af hende."

Med disse ord drejede han sig om og gik. Johanne sank ned på digkanten, hun havde lænet sig til.

Da Harder var kommet et stykke bort, forlod han vejen og vendte sig ind i heden. Fra gangstien kom i det samme en mand gående imod ham, det var Gordon. For at undgå dette møde, lod Harder som om han ikke havde bemærket ham, og valgte sin vej i en anden retning. Idet Gordon skråede tværs over landevejen for at følge stien, lød enkelte langtrukne toner af en hæs sang, og da han så hen imod stedet, hvorfra lyden kom, standsede han forbavset et øjeblik for at betragte den skikkelse, hans blik mødte.

Det var den vanvittige, som værten i Sorte Kro, i samtalen med fragtmanden, kaldte for Niels Skytte. Han bar et langt, rustent gevær over skulderen, hans klædning var meget pjaltet og besat med en mængde gule blomster, som han havde stukket ind i sømmene. Der lå noget afskrækkende i dette blege ansigts udtryk, i disse forvildede øjne, med hvilke han betragtede Gordon, da de mødtes. Han holdt op at synge, og idet han med dyb alvor præsenterede sit gevær, bad han om en skilling. Bevæget over hans usle tilstand, gav Gordon ham nogle penge og gik derpå ind i heden. Men dette møde, så ubetydeligt det end syntes, afgjorde Gordons skæbne.

Den vanvittige kastede atter sin bøsse over skulderen og løb ned ad vejen til det sted, hvor Harder for lidt siden forlod

Johanne. Hun havde været for langt borte til at se noget af dette sidste optrin; bøjet over sit barn, hvis dæmpede gråd hun søgte at dæmpe ved kærtegn, var hun blevet siddende, uopmærksom for alt. Niels stod ved hendes side, førend hun hævede det bøjede hoved, da hun så ham, dette menneske, som hun engang havde elsket, hvis lykke var gået til grunde med hendes, prægede der sig et udtryk i hendes sørgmodige åsyn, hvori et helt livs smerte og lidelser kom til syne. Hun rakte ham stiltiende hånden og græd højt. Niels forstod hende ikke. Hans intetsigende blik hvilede forundret på hende.

"Se! hvor pæn jeg er, Johanne!" udbrød han fornøjet; "alle disse blomster har jeg plukket mellem gravene på Vædersø Kirkegård; jeg er også en grav, det er dødt alt sammen herinde. Hvorfor græder du, tossede pige? Er der nogen, der har gjort dig fortræd?"

"Folk er så hårde og strenge imod mig, stakkels Niels! Jeg har siddet her den hele aften for at vente på kammerjunkeren fra Thim; jeg ville bede ham om hjælp til mit syge barn, han spottede min nød og ville ikke kendes ved mig, derfor græder jeg, jeg ved ikke, hvad jeg skal gribe til."

"Var det ham, jeg mødte oppe på vejen hist, for lidt siden?" spurgte den gale.

Johanne havde ikke set Gordon gå ind over heden, hun troede, at Niels mente Harder, og bekræftede hans spørgsmål. "Han gav mig dog penge," sagde den anden, "se engang! Men jeg forstår det, han ville gøre sin uret god igen, fordi han har syndet imod os. Det er godt – jeg har lært meget hos de døde, mens jeg sov på kirkegården, når de jog mig ud af byerne, jeg

forstår ham, fra nu af vil jeg gå på jagt efter ham. Græd ikke mere, Johanne, du skal nok få penge."

Kammerråd Halberg havde imidlertid taget vejen ned mod Thim. Han så sig flere gange tilbage, mens han stod ved ruinerne. Da han mærkede, at ingen var i nærheden, ilede han hurtigt hen ad gangstien til Kirsten Ryles hytte og gik ind i den. Kirsten lod til at have ventet dette besøg, hun satte stiltiende en stol hen for kammerråden, støttede sig med begge armene mod bordet og ventede på, hvad han ville sige.

"Så er det da sandt, Kirsten!" begyndte han forlegen, efter nogle minutters tavshed. "Vorherre har gjort ende på den stakkels kones lidelser."

"Nej!" svarede smuglerkonen bestemt og rolig, "sorg og ærgrelse har fået bugt med hende, som godt var, for hun har pintes meget, inden det kom så vidt. Gud ske tak for, at det ikke er mig, der skal svare til, hvad der er sket mod hende."

"Ja vist, Kirsten!" sagde Halberg med bævende læber, "den stakkels Marie har lidt meget i sit vanvid; men I synes så sørgmodig stemt, gode kone! Tag disse penge til jer for al den tjeneste, I har bevist mit hus." Han rakte hende en bunke papirssedler, men Kirsten tog ikke imod dem. "Gem kun pengene til vi siden gør afregning," sagde hun, "og følg så med, eftersom I vil have hende at se, førend de bærer hende bort." Hun tog lyset og ville gå, men kammerråden holdt hende tilbage.

"Nej, jeg har betænkt mig. Lad det være, lille Kirsten!" sagde han, "jeg bryder mig ikke mere om at komme derned, jeg kan ikke godt tåle at se lig."

"Men jeg siger, at I skal se hende," råbte Kirsten Ryle heftigt, "I skal se Jeres kone for sidste gang, om jeg sag skal bære Jer derned i mine arme."

Halberg skælvede, afslog igen at følge hende, men smuglerkonen tog ham ved hånden og førte ham hen bag skorstenen, hvor hun åbnede en lem og steg ned i samme kælder, som Madsalune skjulte sig i for toldbetjentene. Halberg fulgte hende nølende. En fordærvet luft strømmede dem i møde, det lille lys, Kirsten holdt i hånden, kastede et svagt skær omkring på hvælvingens fugtige mure, fra hvilke vanddråberne faldt ned på stengulvet. Kirsten tog kammerråden i hånden og trådte hen med ham til et stråleje, slog et lagen til side og lod lysskæret falde på liget af en mager, udtæret kvindeskikkelse. Dets øjne var kun halvt lukkede, ansigtets gulblege farve stak af mod de blålige læber, som den sidste dødskrampe syntes at have givet et hånligt smil.

Halberg kunne i de første øjeblikke næppe holde sig oprejst, mens hans blikke ufravendt var hæftede på den døde. Men han fattede sig hurtigt, og idet han sagte lod sin hånd glide ned over ligets hule og klamme kind, udbrød han højtidelig: "Sov i fred, du stakkel! De lidelser, den Almægtige tildelte dig, er nu endt, du er gået ind til hans glæde."

"Ja! de er endt," gentog smuglerkonen. "I kan nok se, at hun er død, hvis der blot var en lille gnist liv i hende, ville hun vist ikke stiltiende have hørt på Jeres velsignelse. Nå, Gudfader har løst op for hende, og Jeres hemmeligheder er velforvarede."

"Lad os ikke tale om det," sagde kammerråden. "Hvorledes døde hun? Var I nærværende i hendes sidste øjeblikke?"

"Ja!" svarede konen, "jeg lukkede hendes øjne. I går aftes, da jeg bragte hende maden, kunne jeg nok se, at hun ikke havde længe tilbage, midt i nat trak hun i klokken og kaldte mig til sig. Da jeg kom, sad hun over ende i sengen, og jeg gyste tilbage for det blik, hun kastede på mig. Jeg mærker, at det nu går ad enden med mig, Kirsten! hviskede hun hæst, som hun altid plejede i de sidste år – jeg ser da endelig et mål for mine lidelser."

"Skal vi så gå op igen," afbrød kammerråden hende; "jeg befinder mig ikke vel i denne indesluttede luft; kom lille Kirsten, så skal I få de penge, I har til gode hos mig." Han ville gå hen til opgangen, men Kirsten stillede sig i vejen for ham. "Jeg har givet den døde et løfte, kammerråd, og det skal løses først. I må blive og høre mig til ende. – Som jeg sagde, hun kaldte mig ned til sig i nat og bad mig tøve en stund hernede. Hun spurgte mig, hvordan det var gået hendes barn, og da jeg fortalte, at det havde været dødt og borte i mange år, brød hun ud i en sådan strøm af forbandelser, at hårene rejste sig på mit gamle hoved. "

"Vil I nu lade mig komme op!" råbte kammerråden. "Jeg vil pinedød ikke høre et ord mere af denne sladder." Med disse ord krøb han op ad stigen og forlod smuglerkonens hytte, endnu førend Kirsten var kommet tilbage fra hvælvingen. Udenfor var det blevet nat. En tæt tåge lå over heden. Kammerråden skyndte sig tilbage til Aaberg. Bestandig så han den døde kvinde for sig, han syntes at høre hendes brustne stemme. Han skjulte sit ansigt i sine hænder og brast i en hulkende gråd. Fra denne aften var hele den søvndyssende ro, han hidtil havde fremmanet over fortiden, forsvundet.

Nede i en dal sad samme aften to mænd i samtale med hinanden. Tågen steg, månen kom frem imellem de drivende skyer og kastede sit lys ned på Samson Goliaths firskårne skikkelse, mens han sad på en gråsten og røg tobak af en kort lerpibe. Den anden var Madsalune.

"Ja, Samson!" udbrød den sidste, "alting må holdes beredt til at komme af sted, lad kutteren gå så nær under land som muligt, se at få pudset op i kahytten til de høje flygtninges modtagelse, vor skude skal denne gang bære en kostbar ladning."

"Du har altså fast besluttet den fart?" spurgte Samson. "Jeg spørger dig ikke, om du også har overvejet alt, for jeg har faret længe nok på din skude, til at kende dig fra den side; men du siger, at du vil skilles fra os og give din plads til Jakob, om det var det, jeg nok ville tale et par alvorsord med dig. Jeg har nu adlydt dig i mange år, Madsalune, og aldrig mukket til, hvad der faldt dig ind, skønt det sommesinde just ikke gik så lige efter mit hoved. Du har også handlet som en retskaffens mand imod os, det mener jeg, vi er nu engang blevet vant til dig, og har fundet os vel ved at lystre dig. Hvordan vil det gå, når du drager fra os for bestandig? Hvem skal tale mig til rette, når jeg engang imellem bliver bidsk og gal i parykken? Hvem skal råde os, når det kniber? Jakob er en flink fyr, ingen kan sige andet; men han er for godmodig til at befale over de hunde, som slider på *Mågen*s dæk. "

"Derfor står du ved hans side, Samson!" svarede Madsalune godmodigt. "Du må lede ham, hvor han fejler. Når jeg er borte, vil *Mågen* føre flere priser ind i de franske havne end hidtil. Du

ved, hvad der bandt mig til denne kyst. I holder så op med smugleriet og hejser det rette flag for bestandig."

"Ja, men jeg vil længes efter dig, Madsalune," sagde den anden, og hans dybe stemme skælvede ved disse ord. "Der er ikke en mand ombord, der kan synge og digte historier for mig, der er ingen, som kan sætte liv i mig, når jeg engang imellem bliver forknyt, fordi det gik mig så fejl på landjorden. Se Mads! jeg hund, nu drypper vandet mig ned af kinderne, jeg synes ordentlig, at jeg græder. Det kommer af, at jeg holder af dig, du; jeg ville nok have, du skulle blive hos mig, til de engang surrer mig fast til den sidste køje og hiver mig overbord. Men det nytter vel ikke, at jeg snakker mere om det til dig, du gør så, hvad du vil alligevel, og jeg kan ikke fortænke dig i det. Men når det bliver vinter, Mads, og vi har lagt skuden op, så rejser jeg ned til dig, så vil du nok tage imod mig og høre mig fortælle, hvordan det er gået os imidlertid, du glemmer da ikke Samson Goliath? Det tænker jeg i det mindste."

"Det er også en god måde at tænke på, Samson," svarede Madsalune bevæget. "Gå blot Jakob til hånde med din erfaring, og lad mig aldrig høre, at en eller anden englænder har fået jer på sit slæbetov."

"Det skal du ikke få at høre," råbte Samson, "så vidt lader Vorherre det aldrig komme. Det kan nok hænde sådan, at de en klar sommermorgen efter en storm fisker stumperne af en sømand op på en eller anden kyst; det kan også slå ind, Mads, at de om mange hundrede år fortæller hinanden i krostuerne, at Samson Goliath var en djævel, fordi han ikke brød sig om at prøve på, hvor højt hans skude kunne nå himmelen, og derfor sprængte den i luften; men tage den skal de ikke."

"Så lad os skilles for i nat, Samson," sagde Madsalune, idet han rejste sig, "gør nu alting klar dernede, om otte dage forlader fyrstinderne og deres brødre Danmark for bestandig. Jeg behøver vel ikke at bede dig holde det hemmeligt, hvad vi her have talt om?"

"Du kan stole på mig," sagde smugleren, "men tænk dog lidt efter, om det ikke kunne lade sig gøre, at du blev ved at fare med dine folk som hidtil. Forstår du mig? – Gud i vold, Madsalune!" Samson trykkede Madsalune til sit bryst. Tårerne stod ham i øjnene, men han tav og gik med lange og hurtige skridt ned mod stranden, mens den anden forsvandt blandt klitterne.

12

Samme aften, omtrent på samme tid, sad Emma og Anna hos hinanden i et værelse på Aaberg. Der var en vis heftighed og lidenskabelig uro udbredt over Emmas væsen; hendes kinders afvekslende farve, hendes usammenhængende, afbrudte tale gav til kende, at der arbejdede noget i hendes indre, som hun forgæves søgte at skjule under skin af rolighed. Anna betragtede hende flere gange med et deltagende, sørgmodigt blik, men hver gang Emma så i vejret, sank hendes øjne hurtigt ned til sytøjet, hun arbejdede på.

"Du har sikkert fornærmet Harder, kære søster!" udbrød hun endelig i denne blide, dæmpede tone, som var hende egen. "Det er nu to dage siden, han besøgte os."

"Ingenlunde!" svarede Emma, "jeg så ham nede hos prinsessen i morges, venlig som altid, han vidste desuden forud, at denne samtale mellem os måtte ende således, han har før anholdt om min hånd og fået samme svar. Jeg gifter mig aldrig!"

"Men hvorfor da?" spurgte Anna forundret; "du synes at føle en høj grad af tilbøjelighed for Harder," hun rødmede ved disse ord, "hvorfor da ikke befæste det således, som verden og de borgerlige love fordrer?"

"Hvorfor!" gentog Emma hurtigt og i en bestemt og rolig tone. "Det vil jeg sige dig, min søster! Fordi kærlighed kun kan vedvare i et forhold, der ikke bindes med tvang. Så længe jeg ikke er bundet til Harder, ved andre eller stærkere bånd end min fri vilje, vil han bestandig søge at befæste sig på den plads,

jeg indrømmer ham, han vil aldrig blive kold, fordi han frygter for at tabe mig; ved ægteskab pålægger jeg mig lænker, sikrer ham en besiddelse, som ophører at have værd, efter at nyhedens interesse er forsvundet. Mændenes højeste nydelser ligger begrænset i de øjeblikke, hvori de kæmper for et mål, denne kamp og higen må være vedvarende, for at lykken kan være det, det nåede mål tilfredsstiller ikke længere. Jeg har blot talt i almindelighed, ville jeg bekræfte mine ord med et eksempel, så måtte jeg såre dig, min kære søster, for jeg kunne da spørge, om du er lykkelig i dit ægteskab?"

Anna tav, hun bøjede sit hoved ned mod sytøjet. Emma betragtede hende nogle øjeblikke med en skjult triumf. Hun rejste sig fra stolen og så ud af vinduet. Anna blev kaldt ned til tebordet, Emma var alene.

Hun gik hurtigt frem og tilbage på gulvet, og den oprørte stemning, hun hidtil havde søgt at skjule i Annas nærværelse, viste nu sit synlige udtryk i alle hendes miner.

"Hun troede, at min lykke beroede på Harder," udbrød hun sagte, og hendes fine læbe bøjede sig til et foragteligt smil, "hun forstår mig ikke; denne kolde søster aner ikke, at lykken består i gengældelse for den ligegyldighed, den ringeagtende tilsidesættelse, jeg har måttet tåle, og som jeg daglig ser gentaget i hans stolte, hånlige miner. Du har pint mig, Gordon!" hviskede hun med et smerteligt smil, og hendes øjne fyldtes med tårer, "min sjæl har flere gange været ved fortvivlelsens rand, men du kendte mig ikke ret; jeg må sejre over dig, enten sejre, eller gå til grunde." Hun tav og ekkoet i det store værelse svarede sagte og dæmpet: gå til grunde. Hun lyttede, der lød skridt på trappegangen. – "Han kommer, han kommer!" udbrød

hun jublende. "Det er Jakobs ubestemte, forlegne gang, i aften må jeg vinde eller tabe alt."

Emmas åsyn antog atter dette rolige udtryk, bag hvilket hendes oprørte sind og alle disse lidenskabelige følelser, der gemtes i hendes bryst fandt et uigennemtrængeligt skjul. Døren åbnedes, Jakob trådte ind. Emma besvarede hans hilsen med sit venligste smil og bad ham tage plads hos sig i divanen.

"De har ladet mig kalde," udbrød Jakob langsomt, efter at han havde kastet sit blik omkring i værelset og overbevist sig om at være alene med hende. "De lod mig sige, at Anna var syg, at hun ønskede at tale med mig. Hvorledes er det med hende, kære Emma?"

"Hun befinder sig bedre," svarede Emma smilende, "sygdommen er overstået, og jeg beder om tilgivelse, fordi jeg lod Dem komme her op, mere efter mit eget ønske end Annas; hun er uvidende om Deres komme."

"Det var ikke smukt af Dem, Emma!" sagde Jakob, "De burde ikke drive spot med mig, De har tvunget mig til at overtræde Annas befaling, hun bad snig sidst ikke at komme her oftere. De foregav, at hun var syg, og jeg har været meget bekymret over det hele eftermiddagen, nu kommer jeg herop blot for at skuffes, og går bort uden at få hende at se."

"De vredes uden grund, min kære Jakob!" svarede Emma, og en opmærksom iagttager ville, trods den lethed, hvormed hun talte, have fundet spor af forlegenhed ved det unge menneskes bestemte tone. "Anna vil formodentlig straks være her, og jeg lover Dem at formilde hendes vrede, fordi De brød Deres løfte."

"Hvad er da det, hvorom De selv ønskede at tale med mig?" spurgte han.

"Tal sagte, Jakob," hviskede Emma og satte sig nærmere til ham, "Karner arbejder inde i sideværelset, hvad jeg her ønsker at spørge Dem om, må nødig finde vej til hans øre. – De kender den plan, som beskæftiger Gordon i denne tid, fyrstindernes flugt fra Horsens. – Skønt jeg ikke er deltager i den, har jeg dog været indviet i den fra det første øjeblik; jeg ved, at den snart skal iværksættes, han plejer jo aldrig at lade lang tid gå bort mellem beslutning og udførelse, men han er så ubegribelig stivsindet i denne tid, og endskønt jeg smigrer mig med at være hans fortrolige, har han dog hidtil fundet det under sin værdighed at betro mig, hvorledes han agter at udføre dette vovestykke. Dem har han derimod indviet i alt, det kan ikke fejle, og af Dem venter jeg de oplysninger, han nægter mig."

Emmas ansigtsfarve vekslede, mens hun talte, hendes hjerte bankede hurtigere, idet hun lagde mærke til, hvorledes den forbavselse, der fra først af havde hvilet over alle Jakobs træk, efterhånden forsvandt for et mistroisk og tvivlende udtryk. Han betragtede hende med et spejdende blik, og nægtede ubetinget at vide noget om Gordons plan; men den usikkerhed, hvormed det skete, undgik ikke hendes opmærksomhed.

"Kære Jakob!" udbrød hun og lagde sin bløde hånd på hans og så ham ind i ansigtet, "du min kæreste barndomsven! Vi vil ikke bruge dette spil, denne hyklede uvidenhed imod hinanden; lad os være oprigtige. Gennem måneder og år, Jakob, har jeg bevaret en hemmelighed mellem dig og Anna, Karner har anet jeres forhold, jeg har tilintetgjort hans mistanke, man har sværtet dig for ham, jeg har taget dit parti; fortjener dette ikke en så ubetydelig åbenhjertighed til gengæld? Om få dage fortæller Gordon mig dog selv alt."

"Jeg ved intet!" svarede han, "Gordon har ikke gjort mig til fortrolig i hans planer, han har blot undertiden brugt min hjælp i det øjeblik, der skulle handles; og vidste jeg noget, så har jeg dog aldrig brudt det løfte, jeg gav ham; der gives højere pligter end venskabets, det er taknemmelighedens, det er kærlighed til den, der vågede over en uerfaren, til den, der ledede hans skridt. De selv kunne ikke agte mig, Emma, og Gordon ville foragte mig, hvis jeg røbede en hemmelighed, der var betroet mig."

Hans kinder glødede i dette øjeblik, hans stemme tiltog i sikkerhed; Emma havde ikke før set ham således, men ingen mine forandredes i hendes ansigt, hendes læber smilede, og med den samme rolige og blide stemme som før svarede hun ham: "De har ret, Jakob, taknemmelighedens bånd er stærke, jeg tilstår det, men De nævnte også kærlighedens, hvis jeg nu sagde, at hun, denne ene lykkelige, der blot formår noget hos Dem, ønsker at vide, hvad jeg her beder Dem betro mig, hvis jeg siger Dem, at jeg blot er et bud fra hende, der tilligemed bønnen bringer belønningen for dens opfyldelse med sig, hvad så?"

"De driver et grusomt spil med mig, Emma! Så lad hende da først selv spørge mig om det, ikke fordi jeg tvivler om Deres ord, men jeg vil da sige hende grunden til min tavshed, jeg vil overbevise hende om det rigtige i, ikke at besvare dette spørgsmål; jeg kan ikke gøre det."

"Godt, min herre!" sagde Emma, og i dette øjeblik var hendes rolighed forsvundet, vredens rødme farvede hendes kinder. "De har nu, med en færdighed, som jeg beundrer, sagt alt det, der kunne siges til grund for Deres tavshed, hør nu også, hvad jeg

har at svare. De skal sige mig, hvad De ved om denne plan, for De har allerede bekræftet mine formodninger og tilstået, at der eksisterer en sådan. De forlader ikke værelset, før det er sket."

"Hvorledes?" spurgte han forbavset og rejste sig, "hvad mener De?"

"Som jeg siger, jeg vil vide alt. Læg vel mærke til mine ord, Jakob! Anna er uvidende om deres komme, men jeg ikke om de to breve, De under Deres ophold her har skrevet hende til, det ene er endog i mit værge, og jeg vil ikke betænke mig på at gøre det gældende til straf for Deres trods. Se Dem omkring!" vedblev hun med et hånligt smil. "De er i Annas værelse. Karner har mistanke om et ganske andet forhold mellem Dem og hende, end det som måske finder sted, han arbejder i sit kontor derinde; jeg giver Dem valget: enten meddeler De mig, hvad De ved, og jeg lover Dem tavshed til gengæld, eller jeg kalder ham ind til os. Det er et lune, en grille af mig, jeg tilstår det, men jeg plejer at få mine ønsker opfyldt. Tys! Der kommer nogen, skjul Dem bag gardinet derhenne, De er ulykkelig, hvis han finder Dem her, De kender hans rasende mistænksomhed."

Jakob betænkte sig et sekund, den sædvanlige ubestemthed og frygt syntes atter at vågne, men han beherskede den med en hidtil ukendt hurtighed. "Nej!" sagde han, "jeg har ikke gjort noget, for hvilket jeg behøver at skjule mig. Lad Karner komme, jeg vil fortælle ham alt, og enten overbevise ham om hans ugrundede mistanke, eller også lide under den."

"Men Anna, Anna!" hviskede hun heftigt, "indser De ikke følgerne for hende? Hun alene vil komme til at undgælde for det, skjul Dem blot til han igen er gået, der er intet andet middel at vælge."

Jakob var atter den gamle, han adlød uden at betænke sig og trådte hen bag det nedslåede gardin, der aldeles skjulte ham.

Karner trådte ind, han satte sig ned i sofaen. Emma betragtede ham tavs, hun læste i disse rynkede bryn, i denne foldede pande, at toldinspektøren var i et dårligt humør. Hun glædede sig over det.

"Har De ikke set noget til min kone?" udbrød han i en ligegyldig tone, for dog at sige noget.

"Anna har overtaget min plads nede ved tebordet i aften," svarede hun, "jeg befinder mig ikke vel og foretrak at blive her."

"Der er vel fremmede nede?" spurgte han atter.

"Vi venter Gordon," udbrød hun rolig og tog sit strikketøj.

"Nå! så kommer Jakob formodentlig også, og jeg begriber da ret vel, at hun må være til stede. Jeg bliver nødt til at lade Halberg forbyde dette menneske adgang på Aaberg, hans opmærksomheder mod Anna trætter mig, især da hun slet ikke bryder sig om at vise, i hvor høj grad han interesserer hende."

Emma overhørte denne sidste bemærkning, hun gik til vinduet og lod som hun så ud af det, men da Karner tog en avis på bordet, bøjede hun sig umærkeligt over mod Jakob.

"Vil De åbenbare mig Deres hemmelighed?" spurgte hun, "De hører, hvad der venter Dem."

Jakob var i den dødeligste angst, men han havde nu vished om det spil, hun drev med ham, han fragik atter at vide noget. De få ord, hun talte, havde nået Karners øre.

"Hvad siger De, Emma?" spurgte han og lagde avisen til side.

"Skyerne trækker sammen til et uvejr," svarede hun og gik bort fra vinduet, "der har længe været noget truende i luften,

det vil blive skrækkeligt for den, der ikke i tide ved at undgå det."

"Der gives mange, som glæder sig over det!" svarede Karner, "hvis De i denne time var nede imellem klitterne, ville De finde folk, for hvem uvejret er en herlig lejlighed til vinding; jeg mener smuglerne, til hvilke min kones tilbeder siges at høre."

"Jeg tror ikke, at Jakob Gordon glæder sig til uvejret i aften, i det mindste ville jeg ønske for hans egen skyld, at han i tide viste at sikre sig mod det. Men De er i et dårligt humør, stakkels Karner! alle disse bryderier i Deres embede giver Dem vel årsag til dem?"

"Anna har aldrig fundet, at jeg kunne have anledning til at være i dårligt humør," sagde Karner, idet han greb Emmas hånd og kyssede den, "hun er kold og ligegyldig for mine sorger, ene hos Dem møder jeg velvilje og deltagelse, og jeg er dobbelt taknemmelig for det. Vidste jeg blot, at der fandt noget som helst forhold sted mellem Anna og denne dreng; dersom min mistanke bekræftedes, og det kunne ske, hvis De ville være åbenhjertig mod mig, Emma! for Deres øje kan intet blive skjult, oplys mig om alt, og skulle der være noget, som De ikke kan sige, så antyd det blot, jeg vil forstå Dem, og giver Dem mit æresord på ingensinde at røbe den, der gav mig lys i dette punkt."

"Jeg vil ikke nægte," svarede Emma højt og langsomt, "at der, som De formoder, jo finder et vist forhold sted mellem Anna og Jakob, jeg har været indviet i det lige fra dets første begyndelse, jeg vil også, siden De så ivrigt ønsker det, betro Dem, hvad jeg ved, og give Dem beviser for mine ord. Men jeg synes, der kommer nogen på trappen, jeg beder Dem, Karner, gå hen og

undskyld mig, hvis det er bud til et af disse kedelige spillepartier, som Hendes Højhed ynder så meget, sig, at jeg er syg og kan ikke komme."

I det øjeblik Karner gik, trådte Emma tilbage til gardinet, der skjulte Jakob; "ja eller nej?" hviskede hun. "De har valget."

"For Himlens skyld, Emma, gør det ikke!" bad han. "Betro mig Gordons plan."

"Nej!" hviskede han i den frygteligste kamp mellem pligt og frygt. "Jo, jo! Jeg vil fortælle Dem alt."

Hendes øjne strålede, mens hun begærligt opfangede hver stavelse af disse ord, hun tog sit lommetørklæde op fra gulvet, som hun før havde ladet falde, og satte sig igen lige overfor Karner, der imidlertid havde affærdiget tjeneren. "Det forhold, Karner, som De frygter mellem Jakob og Anna, har fundet sted fra begges barndom, altid så man dem sammen, deres følelser for hinanden var dengang de inderligste og reneste, et menneske kan nære. Siden Annas giftermål har Jakob kun været her ganske få gange, aldrig truffet hende alene, endog selv søgt at forebygge det. Anna, ved jeg, nærer blot en søsterlig velvilje for ham, intet videre, og om end hans følelser for hende skulle være af en noget dybere natur, så ytrer de sig dog kun i en tilbedende hengivenhed, som jeg synes snarere må smigre end forurolige Dem. Anna kender Deres mistanke, hun har bedt Jakob om ikke at komme her oftere, De vil få lejlighed til at overbevise Dem om, hvor strengt han opfylder hendes ønsker. De indser af dette, hvor liden årsag der er til at vredes på Jakob eller at mistro Anna, gå ned og overbevis Dem om, at han ikke er til stede, og afbed dernæst Deres forseelse hos min søster."

Karner mumlede nogle ord og bladede i en opslået bog; Emmas ord havde øvet en synlig beroligelse på ham. Lidt efter forlod han stuen med et tilfreds og opklaret åsyn.

Da Jakob trådte frem af sit skjul, var hans ansigt meget blegt; han skælvede, mens han takkede Emma, fordi hun havde tilintetgjort Karners mistanke. En halv time senere gik han bort og Emma var indviet i alle Gordons planer. Der spillede et hånligt smil omkring hendes læber, mens hun satte sig ned og skrev nogle linjer; hun ringede og befalede tjeneren at besørge brevet til kammerjunker Harder.

Næste eftermiddag, lidt før aften, gik Gordon igennem Aabergs have. Han kom fra fyrstinde Antonovnas værelser, og det udtryk, der hvilede over hans træk, var koldt og mørkt. Han mødte Emma i en af gangene. Efter at have hilst, indlod han sig i samtale med hende. Emma var i de første øjeblikke noget forlegen, hun betragtede Gordon med et spejdende blik, da han bød hende armen og bad om tilladelse til at ledsage hende, men den rolige tone, hvori han talte, gav hende hurtigt den sædvanlige sikkerhed tilbage.

"Det er ret heldigt, at jeg traf Dem, Gordon!" udbrød hun. "Jeg har længe ønsket en samtale med Dem uden vidner."

"Det går netop mig lige så," sagde han smilende, "vi vil begge få grund til at glædes over dette møde."

"Erindrer De en tid," begyndte Emma, "hvori dette hyklede venskab, dette skin af artighed, vi i den senere tid så omhyggeligt iagttager mod hinanden, ikke blot fremgik som en fordring, den gode tone havde på os, men i det mindste fra min side som ytringer af en dybere følelse."

"Om jeg erindrer det, frøken Halberg!" gentog han roligt, "hvorfor tvivler De om det? Jeg har bestandig hørt sige, at man erindrer lykken længere end sorgen."

"Spar disse talemåder til den, der bedre ved at vurdere dem, end jeg," ytrede hun, "jeg minder Dem blot om den tid for at spørge Dem, om jeg dengang et eneste øjeblik har krænket Dem, eller hvorved jeg ellers kan have såret Dem? Svar mig oprigtigt, er der sket noget af alt dette? Nej! Jeg erindrer ikke, at det er sket."

"Nu vel," vedblev hun, opægget ved den kulde, hvormed han talte. "Jeg vil da skåne Dem for erindringen om, hvorledes det behagede Dem at bryde dette forhold. De beskæmmede mig, Gordon, De lønnede min hengivenhed med kulde, med ligegyldighed, og jeg lovede at hævne mig." Hun tav et øjeblik og betragtede ham stift og spejdende.

"Tal kun videre!" sagde Gordon roligt, "De har vist mere at sige."

"Det har jeg også," svarede hun triumferende, "jeg var blot bange for at trætte Deres tålmodighed med den smule, jeg ville tilføje. Deres tilbøjelighed," vedblev hun dæmpet, "er senere faldet på en mere ophøjet genstand, De har rådet denne dame og hendes familie til at forlade Danmark. De har forelagt hende planen, hvorledes flugten skulle gå for sig, berammet stedet, beredt alt, og alene glemt, at jeg, Deres veninde, var medvider i historien, De burde dog ikke have forbigået mig med Deres tavshed, hr. Gordon!"

"De har ret," svarede han med samme ro og fatning som hidtil, "jeg indser min forsømmelse; da De imidlertid selv har fundet det umagen værd at forske efter lys i mine planer, så er

det heldigt, at jeg just mødte Dem her, for at kunne tilføje, hvad Jakob i aftes enten glemte eller ikke vidste besked om. Som De nylig sagde, er alt beredt til flugt, i morgen forlader fyrstinde Antonovna Aaberg for i stilhed at berede sig til afrejsen, om otte dage vil hendes vogn komme til Vædersø Kro, mens Madsalunes kutter venter nede bag klitterne for at føre dem til det sted, de ønsker. Nu ved De alt."

Emma stirrede med et mistroisk blik op på ham, hun så det sædvanlige spottende smil omkring hans læber, men der var noget i denne kolde tone, i denne åbenhjertighed, som forfærdede hende.

"Frygter De da slet ikke for, at jeg lægger Dem hindringer i vejen?" spurgte hun heftigt. "Er jeg da så ubetydelig i Deres øjne, at De tror det umuligt for mig at tilintetgøre alle disse forberedelser? Gordon! den spot, De selv i dette øjeblik tillader Dem, skal jeg vide at gengælde."

"Det beror på Dem selv!" svarede han; "men De vil ikke røbe, hvad De ved, til noget menneske; det forsikrer jeg Dem om." Gordon ledsagede sine ord med et blik, en mine, der tilintetgjorde ethvert håb hos Emma om at se ham ydmyget. Hun havde forhen elsket denne trodsende koldsindighed, denne urokkelige bestemthed, nu frygtede hun den. "Hør mig til ende!" sagde han, "lad os et øjeblik forandre samtalens genstand, jeg vil da betro Dem endnu en hemmelighed, som angår Dem selv, Deres søster, Deres hele familie."

"For to og tyve år siden kom Deres fader til Aaberg. Hans formue var tilintetgjort ved processer, han manglede penge til at skaffe sig den nødvendige besætning på herregården, han var flere gange nødt til at sælge stykker af sine jorder for at udrede

de kongelige skatter og renter, som hæftede på den. Pludselig forandredes hans kår, han fremtrådte i besiddelse af rigdomme, hvis kilde blev en gåde for alle. Selv De kender vel næppe grunden til denne hurtige velstand? Jeg skal fortælle Dem den, tag kun igen min arm, lad os roligt følge langs med klitterne. Ser De denne bakke hist?" spurgte han, pegende på et højt, fremragende punkt i nærheden. – "I mørke nætter, når skyerne slukkede månelyset, og vinden bar ind mod landet, listede en mand sig ned til kysten og skred, til trods for storm og uvejr, roligt og langsomt frem og tilbage på stranden. Han hørte ikke de fortvivledes angstråb eller deres bønner om hjælp. Hvad havet greb, det døde i havet. Manden var alene, hans hånd udstrakte sig efter de skibbrudnes lommer, men ikke for at frelse dem. Det, søen kastede ind på land, tilhørte ham. Han havde strandingsret på kysten. Gik han endnu videre? Jeg vover ikke at tro det, kun så meget er vist, der fandtes dengang flere døde i hans distrikt, end i naboernes."

"Det uhyre!" hviskede Emma.

"Tys!" sagde Gordon, "forband ham ikke, *det var Deres fader*."

"En vinter var han således gået sin vante gang langs med stranden, skønt han allerede var blevet rig ved det, han havde plyndret. Det var en mørk og stormfuld nat. Da stævnede et skib ind på revet, knustes, og næste morgen gravede de tre lemlæstede lig op af sandet, som søen havde skyllet i land. Styrmanden, hans hustru og et lille barn havde et lykketræf reddet, de førtes op på herregården. Konen var imidlertid så forslået, at hun døde kort efter, barnet blev udsat mellem fremmede, styrmanden forlod Aaberg, ligeså fattig som han kom derop, og denne mand, *det var Deres faders broder*." Han tav

her nogle minutter og gik med langsomme skridt henad sandet. Emma skælvede, hun var næppe i stand til at gå længere.

"Det er umuligt, det er ikke sandt, hvad De fortæller."

"Hvert ord er sandt!" svarede han, "De kan selv spørge Halberg om det, hvis De tvivler; men min historie er endnu ikke til ende: Deres moder havde længe anet den måde, hvorpå han erhvervede sig sine rigdomme. Tilgiv, at jeg berører den uenighed, som stedse fandt sted mellem Deres forældre. I et sådant øjeblik truede hun med at ville åbenbare alt, og han indså nødvendigheden af at forekomme dette skridt. Man sagde, at hun var sindssvag, hvem ved det, hvad hun oplevede var i hvert fald nok til at fremkalde en sådan tilstand. Pludselig forsvandt hun. Det hed sig, at hun var bragt ned til en sindssygeanstalt i Sønderjylland. Ingen vidste noget bestemt at sige. Kort efter fortalte rygtet, at hun var død. Folk mumlede en del om det, og så glemte de hende, kammerråden bar sorg og trak på skuldrene, når hendes navn blev nævnt. Imidlertid levede Deres moder indtil for en måned siden."

"Min moder!" gentog Emma med et udtryk af rædsel. "De lyver – jeg mener, De tager fejl, Gordon, det er ikke muligt."

"Deres moder levede for en måned siden," gentog Gordon, langsomt og bestemt, "Madsalune traf hende i de mørke, fugtige kældre under Thim Slot. Der har hun tilbragt tiden, siden De sidst så hende. I mange år har Guds sol lyst over hendes hoved, uden at hun så den, dagene var en bestandig nat for hende; adskilt fra det menneskelige selskab var denne gyselige hule hendes bolig, dens mure har genlydt af hendes skrig, af hendes forbandelser, den har modtaget hendes sidste

suk. Det var Deres fader, som på en sådan måde sikrede sig hendes bestandige tavshed. Nu er hun død. Hun overgav Madsalune de papirer, hvorpå hun havde nedskrevet, hvad hun led, og han har igen betroet mig deres indhold. Min historie er her til ende, jeg ser, at den har angrebet Dem mere, end den De nylig fortalte mig. Lad os vende tilbage. Hvad jeg har sagt, vil De let kunne få vished om; de papirer, jeg omtaler, vil De vel nødigt se offentliggjort, samme dag, jeg forlader Danmark, skal de blive Dem tilsendt, men, ikke sandt, til gengæld tør jeg nok stole lidt på Deres tavshed; De vil ikke være den, der røber Gordons planer for noget menneske?"

Emmas kraft var brudt, der var ikke spor af den nylig så stolte, triumferende mine tilbage; hendes arm skælvede i hans, en dødelig mathed hvilede over alle hendes lemmer. "Hvis det er sandt, Gordon, hvad De har sagt," udbrød hun hulkende, "og jeg kan jo næppe tvivle på det; hvis han, jeg kaldte fader, er ophavsmanden til denne rædsomme historie, så er jeg den ulykkeligste af alle. – Jeg vil tie," hviskede hun med en sagte stemme, "ikke en stavelse skal nogensinde komme over mine læber; men disse papirer, min arme, min ulykkelige moders eneste arv, lovede De ikke, at Madsalune skulle give mig Dem, Gordon? – Dem får jeg jo, når De rejser?"

"De skal få dem alle!" svarede han bevæget, "kom Emma, lad os gå; Gud ved, det er meget imod min vilje, at det skulle komme så vidt mellem os."

Han mere bar end understøttede den halvt afmægtige. Da de skiltes ved havelågen, greb hun hans hånd og hviskede: "Jeg er i Deres magt, Gordon, men jeg ved det, De vil ikke bruge den til min fordærvelse."

"Vær De rolig, frøken Halberg! De kan stole på mig, ti blot med, hvad De selv ved, så skal Deres hemmelighed være sikker i mine hænder." Således skiltes de.

Det var blevet nat, en skyfri himmel hvælvede sig over jorden. Månens blege skive steg op af havet, tusinder af stjerner smilede ned til Gordon, mens han skred hen over vejen til sin faders bolig.

Gordon vandrede alene gennem egnen; ingen larm, ingen forstyrrende virksomhed stillede sig imellem de tanker, der vækkedes i hans indre. Alting forekom ham smukt og værdifuldt, en tilfreds stemning hvilede over ham, billeder af en lys og herlig fremtid vinkede ham i møde.

"Så leder dog dette vilde, planløse liv til et resultat," udbrød han med sin rolige stemme. "Min tilværelse uden mål, uden nogen bestemt tragten, er dog ikke forfejlet, som jeg så ofte troede. Jeg forlader nu Danmark for bestandig; denne søde Antonovna vil skabe mig en virkelighed, endnu bedre end den der hidtil levede i mine drømme. Der bor en vished i mit bryst for, at det vil blive således."

Han gik med hurtige skridt ned mod huset. Da han kom til hjemmet stod den gamle husholderske i vinduet og stirrede ud mod vejen, som om hun ventede ham. Der lå noget ængsteligt i den dæmpede tone, hvormed hun bød ham velkommen.

"Hvor er fader?" spurgte han, "han er da ikke syg?"

"Landinspektøren er gået til sengs for lidt siden," svarede konen, "han var ikke ret vel i aften, men gå kun ind til ham, han har flere gange spurgt efter Dem."

Gordon åbnede døren, lampens skin faldt på hans faders indfaldne træk; men han så disse træk opklares af den

inderligste glæde, idet han trådte ind. Den gamle rejste sig i vejret, vinkede Gordon hen til sig, slyngede sine arme om hans hals, og mens han stift og tavs betragtede ham, rullede tårerne ned over hans kinder. Den lille hund krøb med en glad tuden hen til Gordon og slikkede hans hånd.

"Du er dog ikke syg?" spurgte han sagte og bevæget.

"Nej, gudskelov! Johan, jeg føler mig ret frisk nu, siden du er her; jeg ved ikke hvordan det kan være, men jeg har aldrig længtes efter dig så meget som i aften. Hvor længe vil du nu blive her hjemme denne gang?"

"Otte dage!" svarede han med en blød og kærlig stemme, og dette kolde, strenge åsyn var nu aldeles forandret i en barnlig ømhed, mens hans blik hvilede på den gamle mands træk. "Om otte dage må jeg atter bort," gentog han langsomt.

"Nå, otte dage er jo en lang tid; sid ned min søn, flyt din stol nærmere her hen, vi ville tale lidt sammen, det er så længe siden, vi sidst havde lejlighed dertil. Fortæl mig noget."

"Hvad skal jeg fortælle dig, fader? Det går mig godt, og jeg har et håb, næsten vished om, at den tid er nær, hvor et liv uden sorger, en tilstand fuld af lykke venter mig."

"Stol ikke for meget på håbet, min søn! " vedblev den gamle med en dyb og alvorlig stemme. "Hvad er det vel, denne skygge, som vi kalder håb og hvorpå vi grunder vore glæder? Et pant på Guds godhed, en stjerne i natten, en bro over sorgen; ja vist! en tilstand, hvor himlen og helvede er naboer. Du byggede som barn på dette fepalads af ønsker, af fantasiens og regnbuens farver, og dit blik mødte overalt en strålende sol, enhver genstand forgyldt med glæde, mens sirenen i dit indre hviskede, at det stedse ville vedblive at være således. Du levede

med denne forjættelse, du så rosen blomstre uden torne og lykken spire i ethvert af dine fjed, som græsset om våren. Men du blev ældre og mødte storme og din sol gik efterhånden ned bag skyer, modgang og ulykker kølnede dit varme hjerte. Du lever for at skuffes.

Du bygger som mand på dette håb, i venskab og kærlighed, du kæmper med dit skib for at nå havn; du stoler på fremtiden, fordi øjeblikket svigter dig og dine følelser ville sløves på egoisme, på lavhed eller last, du øjner allerede havnen, ja du øjner den, min søn! Men så kommer stormen og kaster dit skib tilbage, og bølgerne tørner oprørte imod dig, og mens du kæmper, mens du trodsig og fast hæver din pande mod sorgen, så bygger du igen, og bygger for at skuffes.

Og når nu tiden går, når livets blomstringstid er endt, når støvet er faldet af sommerfuglens vinger, når stormene har berøvet træet dets blade og de nøgne grene begynder at vise sig, imedens den kolde vinter stykkevis nedriver dit tempel i grus, da vil du endnu håbe; du har levet med håbet fra barnevuggen til din grav, det går med dig til døden, og du ser da, at gudinden smilede spottende og forsvandt, hver gang du længtes efter at trykke hende til dit bryst. Jo, det er afgjort, min søn." vedblev den gamle med et smerteligt og bittert smil, "håbet er Himmelens skønneste gave."

"Din alder dømmer strengt," sagde Gordon bevæget, "måske tiden og et lignende mål af sorger som dine vil bringe mig de samme anskuelser, for øjeblikket deler jeg dem ikke."

"O nej, kære Johan! Det må du ikke heller, vær glad og tilfreds, lad mit vrantne lune for alting ikke berøve dig din tillid, således som jeg, dømmer blot den, der står ved målet af sit liv,

den som har set verden og kender den." Gordon svarede ikke, han stirrede tavs ind i lyset. Den gamle betragtede ham længe med et rørt blik. "Mine ord har forstemt dig, Johan!" udbrød han, "og det var mindst min hensigt. Hvad tænker du på?"

"Du kender ikke verden," svarede Gordon med dyb alvor og hævede sit blik op til den gamle. "Fader! Du kender ikke engang din egen søn ret."

"Jo, Johan, jeg kender dig. Hvad du troede skjult for alle, så din gamle fader for længst til bunds i, jeg har forsket og sporet, jeg har ledt, til jeg fandt en vej i mørket, men hvorfor skulle jeg bedrøve nogen? Jeg har tiet og skal aldrig lade mig mærke med, hvad du ikke vil have kendt. Jeg er glad, min søn, for hvordan end alting er, så ved jeg, at du dog har fulgt mine lærdomme, du er et godt barn, der er ingen, som har sagt andet om dig." Den gamle hævede sig i vejret, slog sine arme om sønnens hals og kyssede hans pande. "Johan! Du er min stolthed, min glæde, mit eneste håb, som ikke svigter, jeg velsigner den stund, da du så lyset."

Gordon skjulte sit hoved ved oldingens bryst, han græd. – "Gentag din velsignelse, min fader!" hviskede han, "gentag den, for jeg kommer i aften for at tage afsked med dig."

13

Dagen, som var bestemt til fyrstindens flugt, nærmede sig. Rolig og besindig havde Gordon beredt alt til det, ingen tanke af frygt eller mistillid afbrød hans tro til et heldigt udfald. Madsalunes kutter lå nede under kysten. Det nødvendigste rejsetøj var allerede bragt ombord, man ventede blot flygtningene for straks at gå under sejl. Men dagen kom og dagen gik, fyrstindens vogn blev borte. De udsendte spejdere vendte tilbage uden at kunne give nogen underretning, og Gordon tilbragte natten i Vædersø Kro i en meget urolig stemning. I en sag, der angik ham selv, frygtede han aldrig; farer og vanskeligheder var ham bekendte, selv øjeblikkets uheldige tilfælde vidste han at benytte til sin fordel, men her kom det an på flere, det beroede i særdeleshed på en kvinde, om denne plan skulle lykkes, og hans sjæl ængstedes af frygt for, at hun skulle findes ubestemt og vankelmodig i handlingens time. Mod morgenstunden kastede han sig på en hest og red ind igennem heden ned til Horsens for at få underretning om, hvorledes det stod til.

Dagen var lummerhed, efterårets varme sol faldt brændende på hans hoved, hesten stønnede under det fortvivlede ridt, dens vilde rytter sporede den til. Det blev aften og morgen igen, inden han nåede byen. Han gav sig næppe tid til at ordne sin dragt, men ilede op på palæet. Alt var stille og roligt i dets nærhed, schweizeren fortalte, at herskabet var hjemme. Han mødte en gammel tjener på trapperne og gik ind i forgemakket, der altid plejede at være opfyldt af Antonovnas talrige betjente; i

dag var det tomt, han ventede, ingen lod sig se, hans skridt genlød i den store sal, mens han gik til døren, den var kun halvt tillukket, og han trådte ind i Antonovnas audiensgemak. Også dette var tomt og viste en oplukket dør til det næste værelse. Hans gang var ikke hørlig på det bløde gulvtæppe, og Gordon standsede overrasket, da han kom til døren.

Klaveret var slået op, et nodeblad lå på pulten, men Antonovna sad ikke foran det. En lille, hvidlakeret sofa i rococostil, betrukket med mørkegrønt atlask, stod overfor vinduet, men Antonovna sad ikke i den, hun var ligesom ubevidst sunket ned i en halvt liggende stilling, på en fodpude af hermelin, foran sofaen og støttede det bøjede hoved med den ene hånd, mens hun i den anden holdt en genstand, som hendes blik ufravendt betragtede. Solen faldt ind igennem de sammentrukne gardiner, en af dens stråler brød sig på væggen, i rammen af et stort oliemaleri, billedet af hendes ulykkelige fader, en anden større, mere kraftig stråle udbredte et mildt, dæmrende skær over den forkortede profil af fyrstindens ansigt og blændende hvide nakke, og dette halvtskjulte, bortvendte åsyn viste et fugtigt øje, et bedrøvet, smertefuldt udtryk.

Gordon studsede i første øjeblik, i det næste lå hans hele sjæl forenet i det blik, med hvilket han betragtede dette rigdommens, yppighedens forkælede barn, med al dets poesi i væsen og manerer; han ville have trukket sig tilbage, tavs og ubemærket som han var kommet, hvis ikke fyrstinden i det samme havde set i vejret, og hendes blik mødt hans. Hun udstødte et udbrud af forundring, og idet hun rejste sig, faldt en lille guldkapsel ud af hendes hånd og viste billedet af en ung, smuk mand.

Et eneste blik lod Gordon bemærke dette, han så den rødme, hvormed Antonovna tog billedet op, men ingen mine i hans ansigt forrådte, hvad han selv følte i dette øjeblik. "Jeg havde ikke ventet at finde Deres Højhed her i dag," udbrød han med større kulde end øjeblikkets stemning indgav ham, "og jeg vover at udbede mig de grunde, der har bevæget Dem til at opsætte Deres rejse."

Antonovna gik hen til ham og greb hans hånd. "Er De vred?" spurgte hun, mens disse sorte, strålende øjne mildt og bedende hvilede på ham. "Er De virkelig vred, Gordon? Der er dog så meget, som taler til min undskyldning; kom, tag plads! Min broder har ikke været rigtig vel i disse dage. Frygt, tvivl og ængstelse for vor plans heldige udfald har i høj grad angrebet hans svagelige helbred, også hos mig tiltog denne frygt, jo nærmere tiden kom, hvori der skulle handles; det forekom mig, at vi var røbet, kammerherre Playards og fru v. Salderns hemmelighedsfulde ansigter gjorde næsten min formodning til vished. Det var mig umuligt at tage bort i går. Jeg er bange for at flygte."

"Bange!" gentog han med et bittert smil. "Virkelig! Med denne spøg vil Deres Højhed kun opfordre mig til at erindre Dem om det ugrundede, en anden ville måske sige det barnlige, i en sådan frygt. Jeg genkender Dem ikke længere i denne viljeløse ubestandighed. Fra først af udviklede jeg min plan for Dem, for at De skulle prøve, vælge eller forkaste den, som De fandt rigtigst, da lagde De Deres skæbne i mine hænder og tillod mig at handle for Dem. Det er sket, jeg har beredt alt for at sikre dens udfald, for at sikre Deres fremtid held og lykke; enhver forhindring er bortryddet, derfor gælder denne svaghed

og frygt ikke længere, der er nu ikke lejlighed til tvivl eller beregning, det forekommer mig overhovedet, at der slet intet er at beregne for Dem. Hvad vover De vel? Hvis flugten mislykkes, vil man føre Dem tilbage igen, man vil omhyggeligt bestræbe sig for at dølge denne sag for alle, jeg derimod vover livet."

Studsende og forbavset hørte fyrstinden disse kolde, skærende ord, hendes åsyn antog efterhånden al den værdighed, der var hendes væsens naturlige udtryk.

"Hr. Gordon!" udbrød hun, "De synes at glemme, til hvem De taler i denne tone; jeg er ikke vant til at lade mig foreskrive love eller betingelser af noget menneske. Hvad berettiger Dem til at føre dette bydende sprog, eller hvem er vel De, der tror at kunne befale mig og min familie underkastelse i Deres planer, når jeg ikke finder for godt at adlyde?" – Ethvert spor af ømhed var i dette øjeblik tilbagetrængt hos Antonovna. Den værdighed og majestæt, hvormed hun talte, det fornemme, bydende blik, lod alene den kongelige dame tilbage, men Gordon stod uanfægtet; han besad en koldblodighed, en ro og ligevægt i sjælen, som intet var i stand til at forandre.

"Hvem jeg er," gentog han med den dybeste alvor, "jeg er, hvad Deres Højhed i øjeblikket syntes at glemme, et villigt redskab til at arbejde for Deres lykke, et menneske med en milelang tålmodighed, men denne tålmodighed har dog til sidst en grænse."

"Det gør mig ondt at have prøvet den så længe," svarede hun. "Jeg ønsker nu at være alene."

"Som De befaler; jeg går for at give Dem lejlighed til at fortsætte de betragtninger, min nærværelse afbrød, men jeg

kommer igen – Antonovna! jeg kommer tilbage for at høre Dem angre hvert ord, De nylig talte."

Han vendte sig med samme uforanderlige rolighed for at gå; men fyrstindens kraft var i dette øjeblik udtømt, den nylig så stolte skikkelse sank sammen, hendes øjne svømmede i tårer, hun ilede hen imod ham og standsede ham. "Nej, ikke således, Gordon," bad hun med en blød og bævende stemme; "gå ikke fra mig i vrede; jeg har ikke fortjent disse bitre ord; o, jeg forstod Dem straks, da jeg så det blik, De kastede på dette portræt. De kunne tvivle om mig, Gordon!"

"Nej!" svarede han tillidsfuld og bevæget, mens denne fine skikkelse med et bankende hjerte og glødende kinder lå i hans arme. "Nej, tro ikke, at jeg tvivlede om Dem, jeg anser det for umuligt, at mit bryst kan rumme en så ussel følelse. – Lad os ikke videre omtale dette billede, jeg ønsker hverken at se det eller at vide originalens navn; det kan ikke bringe mig til at frygte, for det er langt lettere at vedligeholde, end at erhverve Deres kærlighed."

"Jo, De må se det," svarede hun, "De har før ønsket det; man har sagt, at jeg har en del tilfælles med denne smukke mand; se, Gordon, det er prins Ivan, min kære, ulykkelige broder, som blev dræbt på Schlüsselburg." Hun holdt med et vemodigt smil portrættet hen for ham. "Denne lille kapsel gemmer mine kæreste erindringer," vedblev hun, "De skal se Dem alle." Hun åbnede et låg på den modsatte side af portrættet, og en visnet blomst lå kunstigt sammenlagt indenfor glasset. "Denne lille, blegnede blomst blev mig givet i et yndigt, begejstret øjeblik, af en mand, hvis værd ingen i hele verden vurderer højere end jeg, en mand, som jeg i dag måske har fornærmet, men som også

var hård og ubillig mod mig. De har ikke glemt blomsten, Gordon, Deres smukke øjne sige, at De erindrer den lykkeligste time af mit liv. Vær nu god igen, De er den første mand, der vovede at modsige mine meninger eller at vise ligegyldighed imod min vilje; men jeg er ikke vred over det. Kald mig atter Antonovna, smil til mig som før, så vil jeg adlyde Deres befalinger."

Den samme ubetydelige, faldefærdige hytte, som nu kaldes Vædersø Kro, var 1781 et meget anseligt værtshus, til hvilket talrige gæster, både af omegnens bønder og af de i nærheden boende herremænd, jævnligt søgte. Et uhyre stort maleri, hvorpå man så en mand i en ligkappe med et vinglas i hånden, var indfattet over døren. Værten havde fået det tilsendt fra sin søn i hovedstaden; og da han syntes, at de sirlige gotiske bogstaver, som betegnede den forrige ejermands navn, meget bidrog til at pryde skiltet, lod han dem blive stående, malede selv et vinglas i ligdragerens hånd og skrev ovenover:

"OlE. Rasm Os Eens vers Huus."

Nogle aftener efter, at Gordon havde forladt denne kro, hvor han forgæves ventede den fyrstelige familie, var et talrigt selskab forsamlet derinde. På en bænk ved vinduet sad to sømænd fordybede i en samtale, der lod dem blive udeltagende for alle de øvrige gæsters nærværelse. Af og til rejste den ene sig op og så ud af vinduet, som vendte ind mod Alheden, han vedblev at spejde og lytte, som om han ventede nogen udefra. Lidt efter gik han tilbage igen med et stedse mørkere og mere

vrantent udtryk. Den ene af disse sømænd var Madsalune. Den anden Samson Goliath.

"Det varer ellers lovligt længe, før de kommer," udbrød omsider Madsalune. "Bare der ikke er kommet noget i vejen igen. Jeg tror, det er bedst, du går ned og ser lidt til vor båd, Samson; kanske de er draget sønden om klitterne. Er der noget på færde, så varsko mig blot."

"Det skal jeg!" sagde Samson, og så tømte han sin tevandspunch og gik.

Straks efter kom tre mænd ind, der efter deres ydre lod til at være prangere. De spurgte efter værten og talte længe med ham, mens deres blikke med en vis spejdende opmærksomhed syntes at dvæle på smugleren. Lidt efter tog de plads ved det bord, hvor han sad, og indlod sig i samtale med ham. Hans svar på deres spørgsmål var korte og affærdigende, der lå et misfornøjet og utålmodigt udtryk i Madsalunes ansigt denne aften.

"Hvad siger De om vejret, hr. sømand?" udbrød endelig den, der sad ham nærmest, "det har truet med regn den hele eftermiddag."

"Det kan gerne være!" svarede han koldt, "jeg ser, at De har frygtet regnen på Deres rejse hertil."

"Hvorfor det?" spurgte den fremmede. "Vi prangere er ellers vant til en våd trøje."

"Hvis De ikke havde været bange for en byge, ville De vel ikke have skjult Deres røde trøje så omhyggeligt," svarede Madsalune hånligt og pegede hen til det sted, hvor man gennem mandens overfrakke skimtede en rød kjole; "eller

måske er det skik nu, at prangere bærer den samme mundering som Ringkøbings politibetjente?"

"Deres bemærkning og syn er lige godt, hr. Madsalune," ytrede den fremmede roligt, "mine kammerater bærer en klædning af samme stof, og da De nu lader til at kende os, vil vi straks bede Dem om at følge med vor vogn, som venter udenfor, vi har ordre til at arrestere Dem. Det kan ikke nytte at tænke på modstand, De vil blot derved forværre Deres sag."

"I har en måde at bede på, som jeg umuligt kan afslå," svarede smugleren koldblodigt. "Men jeg må dog først vide, hvilke grunde der er til at fængsle en mand, som ikke er overbevist om nogen lovstridig handling."

"Man vil ikke længe lade Dem blive i uvidenhed om dette, når vi kommer til vort bestemmelsessted," ytrede manden, som lod til at være den fornemste, "gør derfor ingen ind vendinger, jeg håber, De respekterer Hans Majestæts våben."

Med disse ord tog han et lille messingskilt frem af frakken. Smugleren kastede sit blik om i værelset, idet han rejste sig fra bænken. Han skød bordet noget længere fra sig og stod med ryggen mod vinduet.

"Det kan ikke nægtes," sagde han i samme spottende tone, "at dette tegn må respekteres. Deres messingskilt bærer Hans Majestæts våben, jeg har kun mit eget at vise til gengæld." Han rev hurtigt sin pjækkert op og trak to skarpladte pistoler frem af lommen. "Disse to små tingester indeholder en ufordøjelig føde for to mand, mit skud plejer sjældent at fejle, og den af jer, som bliver tilbage, vil næppe vove sig ubevæbnet imod mig. Jeg ønsker Dem en behagelig tilbagerejse, mine herrer, og beklager, at jeg ikke har tid til at gøre jer selskab."

De tre politibetjente stod som målløse og hæftet til stedet. Ingen af dem gjorde noget tegn til at angribe smugleren, idet han gik, udbrød den ene pludselig i en høj latter, døren blev revet op, to mænd greb bagfra Madsalune i armene og vristede ham pistolerne af hænderne, et øjeblik fandt der en rasende kamp sted; men de fem mænd overvældede ham, bandt ham og førte ham ud til vognen, som derpå i ilsom fart kørte bort.

En time senere roede en båd fra stranden ud til smuglerkutteren. Hunden gøede, en mand steg op ad falderebstrappen og lod derpå en af vagten kalde det øvrige mandskab ud af køjerne.

"Folk!" udbrød han, da matroserne dannede en kreds om ham, "jeg vil lade jer vide, at vi denne gang ikke have behov at vente længere. Betjentene har fanget Madsalune i aften og var også nær ved at få fat i mig." Forbavselse og harme udbredte sig i alle de tilstedeværendes miner. "Så gid da også ..." – "Hold mund, David!" vedblev Samson, "jeg taler! Er der nogen af jer her, som ikke vil lade begge sine arme og ben hugge af for at frelse ham? – Du, Jakob, behøver ikke at svare, jeg kender dine tanker." Et almindeligt brøl lød fra mandskabet. "Jeg hører, at vi er af ens religion," tog Samson igen til orde, "og jeg vil derfor gøre en krydstur ind ad land til i morgen, så skal vi nok få at vide, hvor de har ført ham hen; så henter jeg jer, I, folk fra *Strandmågen*, og jeg tænker da, at vi skal vise dem derinde, hvad vi duer til. Sidder han i Ringkøbing fængsel, river vi det ned eller løsner murene ved at tænde en brand, som skal være i stand til at svide hårene på dem; har de ført ham videre bort, slår vi dem ihjel – taler jeg tydeligt? Ikke sandt, vi er jo rede? En

sådan mand som Madsalune skulle sidde i et tyvehul, hvad synes I? I ved jo, at der ikke er en sådan gut til i hele verden."

"Jeg tænker heller ikke, at de vover at gøre ham noget," bemærkede tømmermanden på kutteren.

"Det kommer af, at du er så dum, Asmus, talte jeg tydeligt nok? Nu vil jeg først prøve, om jeg kan frelse ham uden jeres hjælp og komme godt fra det, for jeg rækker ikke min hånd længere ud, end at jeg kan hale den tilbage igen; Jakob fører imidlertid kommandoen her, skulle de komme herud fra land og gå jer for hårdt på livet, så har vi nogle fæle, sorte tønder med pulver dernede, læg en brand til dem, så sprænger I *Strandmågen* i luften. Jeg ved ikke, om jeg har udtrykt mig tydeligt nok? Har I fattet, hvad jeg mener?"

Det enstemmige hyl, som atter lød, overbeviste Samson om, at hans ord var blevet forstået.

Lidt efter drog Samson sig tilbage på halvdækket, hvor han blev siddende i samtale med Jakob, indtil han omsider forsvandt i kahytten.

Nogle dage senere så man på vejen til Ringkøbing to mænd gå ved siden af hinanden. Den ene var høj og bredskuldret, han bar en gråspraglet kjole, som var et ubetydeligt stykke for kort til ham; om halsen havde han et ikke ganske hvidt tørklæde, benklæder af sejldug, på enkelte steder plettede med en smule tjære, men for resten hvide og rummelige. Mandens hat var bredskygget og spidspuldet, lidt rødlig og bulet. Hans hænder var blottede, særdeles store og næsten sodbrune. Der lå en umiskendelig værdighed i den måde, på hvilken han skred frem, ved hvert skridt svingende en tyk spadserestok, som havde en vis lighed med en håndspage. Den, som gik ved hans

side, var klædt i en kort trøje og bar en blank hat, på hvilken der var fæstet en bred tresse, der skulle betegne ham som tjener.

"Tag mig mit lommetørklæde, Jonas," råbte den førstomtalte, "jeg kan ikke få armen så langt tilbage; men pas på, at det kommer til at sidde i de samme folder igen." Tjeneren greb ned i herrens baglomme og tog et stort, rødternet silketørklæde, som han, da det blev leveret tilbage, satte således, at mere end det halve hang ud af kjolen.

"Det begynder at blive noget nederdrægtigt hedt i dag," tog herren atter til orde; "jeg tror, jeg trækker trøjen af. Det går pinedød inte, styrmand," forsikrede tjeneren, "hvad ville folk vel tænke, som vi mødte?"

"Du kan have ret, Jonas, men hold blot mund med dine eder, de passer sig ikke i vor nuværende stilling; se på mig, hvorledes sidder mit tøj? Ser jeg fornem ud?"

"Halskluden er drevet en smule agter om; bi lidt, lad mig rette den."

"Så, godt! giv mig en skrå, Jonas; agter ud, og hold mund, jeg hører en vogn komme."

Tjeneren adlød, herren fortsatte sin tale med sig selv. "Det skulle gå forbandet til, hvis nogen kendte Samson Goliath i den udhaling; hele mandskabet ombord svor sig fordømt på, at jeg lignede en greve; der ser man, hvad tøj kan gøre. Vend dig om Jonas, efter dem, der kommer bag os."

"Det er en af disse nymodens vogne med ruf over," forklarede tjeneren, "så vidt jeg ser, sidder kammerjunkeren fra Thim derinde."

"Vel, vel du! Hold dig en halv favn mere agter, jeg vil prøve, om vi kunne komme op at køre med den mand." – Jonas adlød,

Samson stillede sig på den ene side vejen for at vente på vognen.

Harder havde allerede fået øje på de to vandringsmænd, før han nåede dem. De Samson trådte hen mod vognen og strakte sin hånd ud til tegn på, at han ønskede at tale, befalede Harder kusken at holde.

"Deres Velbyrdighed skulle vel ikke være til sinds at lade en kammerat af Dem køre et lille stykke vej med," udbrød han i den blideste tone, han kunne give sin barske stemme. "Jeg har sendt min egen karosse forud og er imidlertid blevet djævelsk træt, formedelst det, at jeg inte er vant til at bruge mine ben på den måde."

"Hvem er De, min ven?" spurgte kammerjunkeren, som mandens rolige og fripostige væsen i en vis grad forbavsede.
"Jeg er en fransk greve," svarede Samson med den dybeste alvor.

"Virkelig!"

"Jeg vil lade mig grønsalte, hvis jeg ikke er en fransk greve," gentog Samson uden at forandre en mine, "tænker De kanske, at det er løgn? De kan få mine papirer at se. Vil De lade mig komme op at køre eller ikke? Jeg holder ikke videre af, at folk griner mig op i øjnene."

"Med fornøjelse, min herre," svarede Harder, som ventede sig morskab af dette selskab, "vær så god at stige ind til mig."

"Godt!" sagde smugleren. "Jonas, op forud ved styrmanden, og lad os så komme af sted igen." Samson skrævede nu med det ene ben ind i vognen, trak det andet efter sig, og tog plads ved siden af Harder, hvorpå de atter kørte.

"Det er da en djævelsk fiks indretning med sådan en kahyt," bemærkede han, "jeg skal lade mig gøre en af samme slags, når

jeg kommer hjem til Frankrig, folkene der ville rigtignok glo ved at se mig med en sådan karosse."

"Jeg troede, at disse køretøjer allerede længe havde været kendte der," bemærkede kammerjunkeren med den største anstrengelse for at synes alvorlig, "jeg antog endog, at man havde dem langt bedre."

"Bedre?" gentog Samson, i den tanke, at han havde forløbet sig, "man har dem tyvetusinde gange bedre, jeg mener blot, at de har en anden skabelon, hvert land har jo nu sin maner at takle på."

"Deres Excellence har formodentlig opholdt Dem længe her i landet," bemærkede Harder igen efter en lille pause, "siden De taler vort sprog så godt!"

"Jeg er ikke excellence," svarede Samson fortørnet, "jeg har sagt Dem en gang, at jeg er greve. Hvad sproget angår, så taler jeg alle mulige slags tungemål lige godt, og De kan sværge Dem fordømt på, at jeg har set mig om i verden." – Efter disse ord bankede Samson Jonas i ryggen med sin stok og forlangte en frisk skrå. "Jeg skal sige Dem, kammerat, jeg æstimerer ikke penge mere end et stænk af søen, sådan en satans mængde har jeg, jeg rejser blot for min fornøjelse; i dag vil jeg et par mil sønderpå for at besøge en kammerat, jeg har, som også er greve og adelsmand."

"Turde jeg måske spørge om dennes navn," sagde Harder, "jeg er personligt bekendt med de fleste familier i omegnen, det var derfor muligt, at Deres ven også hører til mine."

"Hans navn," gentog Samson med den størst mulige frejdighed, "jeg vil være fordømt, hvis jeg kan komme på det nu i øjeblikket, det er rent gået mig af glemme. Sej du, Jonas!"

råbte han, "hvad er det den greve hedder, som jeg sagde dig i morges, at jeg ville tage ind til?"

"Greve!" gentog Jonas, som ikke besad samme åndsnærværelse som Samson, "hvad mener De?"

"Ja, det er just navnet, jeg ikke kan komme på," vedblev smugleren og blinkede med øjnene, "kan dit bæst ikke huske, at jeg talte med dig om det i morges?"

"Å jo!" udbrød tjeneren glad, i det håb at have fattet Samson, "han hed Stoffer Madsen."

"Rigtigt!" råbte smugleren, uden at bekymre sig om Harders latter, "Stoffer Madsen var det. Men hvad djævlen er det? Dernede har vi jo allerede Ringkøbing for os, og vi skulle have været en halv mil udenom. Nu siger jeg Deres Velbyrdighed mangfoldig tak for køreturen, vil De lade holde lidt, mens vi kommer ned?"

"De må absolut følge med mig ind i byen, hr. greve," bad Harder og gav kusken et vink om at køre stærkere til, "jeg ville gerne forestille Dem for nogle af mine venner."

"Det får at blive til en anden gang," svarede Samson, som nu begyndte at fatte mistanke.

"Men jeg lader Dem ikke komme ud," ytrede Harder bestemt, "De skal køre med til byen."

"Ja, hvis der bare ikke var andet i vejen," svarede smugleren koldblodigt og rejste sig i vognen. "Jonas, hal ind på hestenes skøder! Hvis Deres Velbyrdighed nu ikke straks gør plads, trykker jeg Dem min lille finger ind i vrangstruben, så får De hoste; prøv blot!" Med disse ord lagde han begge sine hænder om Harders hals, og det så eftertrykkeligt, at denne gispede efter luft, derpå tog Samson sin stok og skrævede ud af vognen.

Jonas var allerede sprunget ned, og de to mænd gik derefter så rolige og ubekymrede tilbage ad den vej, de nylig havde kørt, som om intet var forefaldet. Harder og kusken vedblev længe at stirre hen efter dem. Da endelig vognen kørte videre, stod Samson stille og brast i latter.

"Ser du, Jonas! det var en køretur, som vi kunne være bekendt; havde jeg fulgt med kammerjunkeren ind til byen, ville vi knap være sluppet så let, jeg syntes, at han til slutning begyndte at fatte mistanke om, at jeg ikke var den mand, jeg udgav mig for. Lad os nu få en bid brød og en dram, så går vi til Ringkøbing om en halv times tid, når det bliver nærmere mod aften."

Noget senere drog Samson og hans følgesvend ind i byen. "Hold dig bag ved mig, du," råbte styrmanden med en stemme, som om han kommanderede *Mågen* i en storm, "se på mig, Jonas. Hvad ligner jeg nu?"

"En livagtig greve," svarede denne trohjertigt, "mig tykkes blot, styrmand svajer lidt vel stærkt med hovedet; folk står og glor efter os i dørene."

Samson skred veltilfreds ned ad gaden, han svingede sin frygtelige spadserestok med al mulig ynde, så bestandig lige frem, fordi det stive halstørklæde forbød ham at dreje hovedet til siden; ved hvert skridt klippede hans grå kjole bag til, ud og ind, ligesom bladene på en skræddersaks. Pludselig standsede han udenfor en tobaksbutik.

"Sej Jonas! Spring ind i den krambod og hent mig for et par skilling mellemskrå, jeg vil imidlertid vente dig her." Jonas adlød. Da han kom tilbage, fortsatte de deres gang ned til gæstgiverstedet. At værten der, efter den måde Samson Goliath

forstod at fremstille sig på, måtte være særdeles forekommende, er indlysende. Det stemte overens med smuglerens plan at benytte sig af dette. Han indbød ham til at deltage i det bestilte måltid. Mens de spiste, faldt talen, som naturligt nok var, på byen og dens anliggender. "Hvad gives der egentlig for godt nyt eller seværdigt i denne by?" spurgte den fremmede, medes han for syvende gang fyldte værtens glas og tømte sit eget.

"Jeg ved ikke noget, nådige hr. greve!" svarede gæstgiveren. "Det eneste skulle da være den nye sprøjte, vi har fået i disse dage, eller det pæne urværk til kirken."

"Hvad satan kommer urværket og sprøjten mig ved," sagde Samson bistert. "Tror I ikke, jeg har set sådan noget på mine rejser? Er der intet nyt fra fængslerne?"

"Jo, jo!" råbte værten, fornøjet over endelig at vide noget, der lod til at interessere den fornemme gæst. "De har fanget den berømte smugler, Madsalune."

"Hm, hm! Madsalune? Hvad er det for en karl?"

"Å, det er en græsselig krabat den samme, han har været slem efter toldbetjentene og strandrytterne. Forgangen sommer kom han herned til Ringkøbing og rev hele toldpakhuset ned for at få fat på nogle varer, de havde konfiskeret for ham. Der blev en mængde folk undlivet ved samme lejlighed."

"Der lyver du i din hals," råbte Samson, som glemte sig selv i øjeblikkets heftighed, "hvordan kan du sige, at der blev nogen undlivet den nat? – Jeg har hørt, den hele sag gik meget fredeligt af," tilføjede han mere betænksomt.

"Ja, jeg gentager kun, hvad de fortalte i byen, nådige herre!" sagde værten, "jeg selv skal inte kunne sige Madsalune noget

ondt på."

"Tror du, at en fremmed som jeg kan få den klør at se? Jeg er dog nysgerrig efter det," spurgte Samson.

"Å ja, hvorfor ikke? Slutteren kommer hver aften herover for at spørge nyt og få sig en dram; han har såmænd allerede stået syv måneder på den sorte tavle ude i skænkestuen, mig tør han ikke afslå en bøn. Nådig herre behøver heller ikke at frygte for at gå ind til Madsalune; for i går aftes sagde de, at han lå lige og skulle til at dø. Han er formodentlig allerede færdig nu."

"Hvad! Madsalune død!" råbte Samson med en tordenstemme, som rystede husets vægge. "Jeg vil være fordømt, mand, hvis jeg ikke, når du igen binder mig en løgn på ærmet, knuser hvert ben i dig."

Værten krøb skælvende tilbage i vindueskrogen, da han så det raseri, som bemægtigede sig hans gæst ved tidenden om smuglerens død. "Vorherre bevare os! nådige hr. greve! jeg fortæller bare, hvad jeg selv har hørt. Vi kunne jo gå over til arresten, når De har spist, for at se, om det er sandt."

"Ja, kom," sagde Samson, "lad os gå straks; vi vil også se på den nye sprøjte og urværket til kirken, men først må vi vide, hvorledes det står sig med den Madsalune, du taler om."

Fornøjet over den blidere stemning, hans gæst efter nogle øjeblikke atter var kommet i, tog værten sin hue, og de fulgtes over til arresten.

Da slutteren var blevet underrettet om grunden til deres komme, og værten med et par ord havde tilhvisket ham, hvad Samson Goliath var for en betydelig person, tilbød han straks at føre dem op til Madsalunes fængsel. "Fyren er desværre død, hr. greve," udbrød han bedrøvet. "For et par timer siden kom

doktoren og sagde, at han troede nok, det var forbi med ham. Der er ingen, som kan tage sig det nærmere end jeg; for om han også holder sig en otte dages tid til, så kunne der dog tjenes langt mere ved at have ham levende, der vil nu ikke komme nær så mange for at se ham. Jeg har såmænd haft lige så stor profit ved at vise Madsalune frem i de tre dage, han har siddet her, som en hel måneds løn kan beløbe sig til."

Samson Goliath blev blodrød i ansigtet ved at høre disse ord, han betragtede slutteren med et rasende blik, men svarede ikke på hans bemærkninger. Den bedrøvede slutter hentede nøglerne, og de tre mænd steg op til Madsalunes fængsel. "Siden Deres Nåde er fra Frankrig," begyndte slutteren undervejs, "så kender De vel min broder derovre, som bor i Paris, og har været tjener hos ministerens?"

"Ja vel kender jeg ham." svarede Samson uden at betænke sig; "han slår sig ret godt igennem."

"Herregud! gør han det? Vi har såmænd ikke hørt fra ham i fem år, Deres Nåde kunne rigtignok gøre mig en tjeneste, hvis De ville besørge mig en skrivelse til ham."

"Tys, Kræsten!" afbrød værten, som besad langt større takt, "hvad tænker du på, tror du, at sådan en fornem mand vil have noget med det at bestille?"

"Nå nå!" sagde Samson, "det kan endda blive godt, skriv du kun brevet og send det over til min tjener, han skal nok aflevere det, når vi kommer hjem." Slutteren fremsagde en mængde taksigelser, som alle undgik Samsons øre, for han stod i dette øjeblik for Madsalunes lig.

Inde i rådhussalen, på et stort bord, lå smugleren indsvøbt i et groft lagen. Hans ansigt var så vidt den indbrydende

skumring tillod at se, just ikke blegt, men stift og ubevægeligt i alle dets træk. Samson Goliath trådte hurtigt hen til ham, hans øjne syntes at træde ud af deres huler, så skarpt og forskende var det blik, hvormed han betragtede ham. Men som han således stod, opklaredes på en gang hans mørke ansigt, han vendte sig om mod de to andre, der havde standset lidt indenfor døren.

"Jeg har lagt ham herop i aften," fortalte slutteren, "fordi jeg tænkte, at han måske kunne komme til sig selv i en bedre luft end nede i hans fængsel. Desuden kan folk også bedre se ham her. Den første dag begyndte han at skrante, han ville inte æde, og den anden dags morgen bad han mig kalde doktoren. Jeg forstod ikke ret, hvad de talte sammen om, for det var tysk, men jeg kunne nok se, at doktoren trak på skulderen, da han følte hans puls. I morges blev han bestandig værre, og i eftermiddag gav han et hjertesuk, da jeg kom ind for at se til ham, og faldt sammen. Doktoren mente, at frisk luft ville bringe ham til live igen, han sagde, at det kunne være den faldende syge, han havde. Tror Deres Nåde, at jeg beholder ham?"

"Jeg vil være fordømt, hvis jeg tror det," svarede Samson hurtigt, "jeg forstår mig lige så godt på kunsten, som doktoren, den karl vil ikke give dig stor fortjeneste. Men lad os komme bort. Du kan sende brevet, vi talte om, over i gæstgivergården, hvor jeg logerer, men det må ske i aften, for jeg rejser i morgen tidlig. Er der noget mærkværdigt at se i de andre arrester?"

"Nej, Deres Nåde! slet intet, vi har blot en tyv og en gammel natmand i denne tid."

Slutteren og værten gik til døren. Samson fulgte dem, men idet han vendte sig, stak han behændigt en lille pakke ind under liglagenet, der indhyllede Madsalune. Derpå gik han og forlod arresten. "Det bliver nu for sildigt at se den nye sprøjte og urværket," sagde han på hjemvejen, "vi vil opsætte det til jeg om fjorten dage kommer tilbage til byen. Sørg nu for en god aftensmad til mig; jeg er meget sulten."

Hvis nogen havde været til stede i rådhussalen, efter at døren var låset, ville han have set Madsalune åbne øjnene og derpå forsigtigt hæve hovedet for at overbevise sig om at være alene, han rejste sig langsomt op fra bordet og undersøgte ivrigt den lille pakke, Samson havde stukket til ham. Da han løste klædet, den var omviklet med, faldt en lang, skarp fil og en lille pistol ud, Madsalune udbrød i en tilfreds latter. Han skjulte begge i sin klædning og lagde sig atter ned på bordet.

Nogle timer efter, da vægteren råbte elleve udenfor arresten, forlod han sit leje, listede sig sagte hen til vinduet, hvor han begyndte på at overfile den ene af de jernstænger, som hindrede ham i at komme ud. Dette arbejde var næsten fuldbragt, da der lød skridt i gangen udenfor. Madsalune studsede et øjeblik, men da han kun hørte fodtrin af en enkelt gående, tog han pistolen op af lommen, lagde den hen for sig i vinduet og vedblev at overfile jernstangen.

Enten slutteren nu havde hørt den uundgåelige larm, som smuglerens arbejde gjorde, eller han ville se om fangen var kommet til sig selv igen, det er uvist, men hans nøgleknippe raslede, skåderne faldt fra, han åbnede døren. Madsalune havde lagt filen bort og var trådt fra vinduet for at give den anden tid til at komme ind.

Da fangevogteren så ham træde hen imod sig, udstødte han et forskrækket skrig, og ville være flygtet ud af døren igen, dersom smugleren ikke havde stille sig i vejen for ham.

"Du må være rolig," udbrød han dæmpet, idet han hævede pistolen i linje med slutterens hoved, "her gælder det liv eller død, gør du alarm, så dræber jeg dig."

"Å herre jøsses! Hvad gør De ved mig, kære hr. Madsalune? Jeg stakkels mand, som har en kone med seks børn, hvoraf de to ikke engang er konfirmerede."

Smugleren bandt hans hænder og fødder med det klæde, hvori Samson havde indpakket filen, puttede ham et stykke af lagenet i munden for at hindre ham i at gøre alarm, lukkede døren indvendigt, og brød derpå den overfilede jernstang af. "Du kommer til at sidde her til i morgen," sagde han til den bundne, mens han stak pistolen i lommen og beredte sig til at krybe ud, "men du kan trøste dig med, at dit leje ikke har været nær så ubekvemt som mit."

Med disse ord svang han sig ud af vinduet, nåede lykkeligt jorden og var frelst.

Samson Goliath havde i flere timer stået i vinduet overfor. Da han så Madsalune komme frem, udstødte han et frydeskrig, kaldte på Jonas, som efter aftensmåltidet var faldet i søvn på en stol, og på samme tid som fangen, krøb den foregivne greve og dennes tjener igennem vinduet.

"Vorherre ske tak, at du kom så vidt!" udbrød Samson og slog begge sine arme om Madsalunes hals, "lad os nu se at komme bort, før de mærker noget."

De sneg sig hurtigt igennem byen og nåede landevejen. Jonas blev sendt forud for at melde Jakob det heldige udfald af

Samsons togt, og de to smuglere skred frygtløst og roligt fremad. Samson Goliath havde fyldt sine lommer med levningerne af aftensmaden og en flaske vin, hvilket han tilbød Madsalune, mens han fortalte de tildragelser, han den foregående dag havde oplevet.

Næste morgen fandt man efter megen søgen fangevogteren bundet og kneblet på gulvet. Den måde, på hvilken Madsalune havde iværksat sin flugt, forundrede alle.

Der blev affærdiget stikbreve efter ham og udsat belønning for hans pågribelse, men al umage var forgæves. Arrestforvareren fik ikke senere nogen fortjeneste ved at forevise sin fange til de nysgerrige.

14

Der har bestandig hvilet et uigennemtrængeligt slør over årsagen til, at Gordons plan til prinsessernes flugt mislykkedes. Kammerherre Playard, som nu er død, var en af dem, der ivrigst, men tillige skånsomst modarbejdede den. Uden at Antonovna eller hendes søskende anede det, blev Madsalune fængslet, under skin af det indbrud, han tidligere var mistænkt for; vi har set, hvorledes det gik Samson, der ventede flygtningene med sin båd, og efter at således flugten var umuliggjort, lod man fyrstindernes vogn køre ned til Vædersø Kro, hvorfra den igen vendte tilbage til Horsens. Straks efter lod kammerherre Playard sig melde, audiensen varede længe, hvad de forhandlede blev aldrig bekendt. Blot det ved man, at ingen af fyrstehuset efter den tid turde forlade Horsens uden hofchefens ledsagelse. Emma opholdt sig på Aaberg, da hendes fortrolige underrettede hende om denne begivenhed. Hun følte, hvilken ydmygelse Gordon derved måtte lide, men frygtede tillige for, at mistanken til den, der havde røbet planen, skulle falde tilbage på hende. Hver gang hun tænkte sig de omtalte papirer i Madsalunes eje, bevægedes hun af en heftig skræk; hun indså, at hendes fremtid ville være tilintetgjort, hvis disse offentliggjordes. Derfor nedlod hun sig til at vise Petersen velvilje. Ham havde hun udset til at tilvejebringe disse papirer, måden, på hvilken det skete, var hende ligegyldig. Hun havde allerede hans bestemte løfte i denne henseende.

En aftenstund vendte Petersen tilbage fra Ringkøbing, hvortil han var sendt som postbud. Han slentrede langsomt hen ad vejen, med brevsækken over skuldrene, mens hans indre var beskæftiget med håb og drømme, som dog fremtiden aldrig skulle opfylde. Mens han således gik, rejste der sig pludselig en lang skikkelse op fra lyngen, og Niels Skyttes blege træk stirrede ham i møde. "Er det dig, Hans Petersen?" udbrød han og kom hen til ham med bøssen i hånden. "Det var godt, du kom, jeg har længtes efter dig den hele aften."

Besynderligt nok var det, at den stakkels vanvittige altid havde båret en vis hengivenhed til Petersen, man så ham bestandig at være rolig i dennes nærværelse. "Hvad tager du dig for, Niels?" spurgte han, "du driver dog vel aldrig krybskytteri igen?"

"Nej, vist ikke, nu går jeg blot på jagt efter kammerjunkeren fra Thim, du ved nok hvorfor?"

"Hvad ville du da vel gøre den kammerjunker, hvis I engang traf sammen?" spurgte Petersen med et lumsk smil.

"Jeg ville spørge ham, om han ved, hvor mange tænder fem snese katte har, eller hvor mange klør, der går på en pose fuld af ugler? De skulle sønderslide hans krop. Så ville jeg brænde min bøsse af og skyde ham gennem hjertet. Men det er ikke let at nå så vidt. Jeg har søgt efter ham i lang tid, men han slipper altid fra mig. I forgårs nat skulle du have været med mig, Hans! Du kan tro, jeg så noget, som var værd at gå efter."

"Hvad var det?"

"Jeg så en ligskare," hviskede den vanvittige, "ikke sådan en rigtig en, som man ellers ser om natten, jeg har været imellem gravene og kender nok dem, der kommer fra den kant. Du må

ikke sige det til nogen, men det var levende mennesker alle sammen."

Seminaristen blev opmærksom ved disse ord, der begyndte at gå et lys op for ham. "Det har du nok drømt, lille Niels!"

"Jeg vil sulte ihjel, dersom det ikke er sandt," ytrede den anden, "du kan selv få dem at se, for de kommer sammen hver nat. Jeg mødte dem også i går og fulgte bag efter, lige til Kesten Ryles hytte."

"Hvad tager da den ligskare sig for?" spurgte Petersen.

"De snyder kongen og kyser folk," sagde skytten. "Den kiste, de bærer, er fuld af tøj og kaffesække. Du må gerne følge med ned imellem klitterne en aften, så skal jeg vise dig dem. Vil du med straks? Det er en rar nat til at se syner i."

Seminaristen indvilligede, den vanvittige kastede sin bøsse over skulderen og gik foran ham, ned til klitterne.

Det blev efterhånden mørkere i vejret, havgusen rejste sig, dens fugtige ånde gennemblødte de vandrendes klæder. Petersen kunne ikke se en alen frem for sig, han måtte aldeles lade sig lede af den vanvittige og fortrød næsten, at han var fulgt med. Denne lod til at vide fuldkommen besked med vejen. Uden at bryde sig om mørket, vadede han hurtigt gennem engen og advarede seminaristen forud for enhver hindring, de mødte. Således skred de fremad, næsten en time, Petersen var drivvåd, han rystede af kulde, hans frygt tiltog ved denne stilhed, i dette mørke, og ved tanken om det farlige mål, de nærmede sig til. Hans kræfter var næsten udtømt, da Niels drejede ind mellem klitterne og gav ham tegn til at følge efter. Nu måtte de atter en tid lang, undertiden på hænder og fødder, bestige de stejle bakker, og Petersen begyndte endelig at holde

alt, hvad skytten havde fortalt, for ytringer af en forvirret hjerne, da Niels pludselig vendte sig om og pegede på en fremragende klit, som hævede sig lige for dem, idet han hviskede:

"Der skal vi op, så kan du se, hvad de tager sig for. Blot ingen støj og følg varsomt efter mig, der er huller rundt om, og de skibbrudne, som er begravet her omkring, rækker armene op efter de vejfarende, der kommer forbi dem på denne tid af døgnet." Petersen fulgte hurtigt efter skytten. De nåede klittoppen.

Dybt under deres fødder dannede der sig en smal indesluttet lavning, som førte ind til den hule, der i det foregående blev kaldt for Fandens Kedel, midt på den fri plads overraskedes Petersen af et syn, der i høj grad tiltrak sig hans opmærksomhed.

Belyst af et bål og to fakler, der stod plantet i jorden, havde hen ved tolv høje skikkelser nyligt været i færd med at opkaste en art brønd, dækket med brædder. De var just færdige og hentede derefter en rummelig ligkiste, som de fyldte med forskellige pakker og sække, der droges frem fra det opkastede hul, hvilket igen tildækkedes med brædderne og skjultes med græstørv og sand. Da dette var fuldført, blev ligkistens låg bundet fast. Mændene satte sig ned i en kreds på jorden, mens to af dem hentede levnedsmidler og en stor romdunk frem fra hulen, som de gave sig i færd med. Det var den berygtede ligskare, der i flere år uforstyrret havde huseret på egnen og givet stof til frygt og samtaler.

"Ser du!" udbrød den vanvittige, som hidtil havde holdt sig stille, "jeg bildte dig ikke noget ind, som du før sagde. De har

gravet deres synder op for at bære dem ned til Kesten Ryles hytte, så kommer købmandsvognene og henter dem derfra igen. Nu spiser de og drikker rom til, jeg ville gerne ned til dem for at få lidt med."

Skønt afstanden fra smuglerne til klittoppen, på hvilken Niels og seminaristen stod, var temmelig stor, nåede dog hans ord til en af mændenes øren. Han så sig om til alle sider.

"Hvem er I, deroppe!" råbte han. "Svar eller jeg skyder."

"Skyd kun!" skreg Niels, "jeg har også en bøsse og træffer lige så godt som du."

Manden drog en pistol frem under kappen, hævede den op mod den mørke linje, Niels dannede på klitten, og skød. Da røgen drev bort, stod den vanvittige uskadt på samme sted.

"Du duede ikke til at træffe min kammerjunker," skreg han.

"Det er den gale Niels Skytte," ytrede en af mændene, "kom ned til os, så skal du få noget at spise."

"Ja, men I må love mig ikke at skyde, når jeg kommer nærmere," bad han og steg med disse ord ned ad den stejle klint med en vidunderlig sikkerhed.

Da den gale kom ned til smuglerne, opfordrede de ham til at tømme deres dunk, han adlød og drak så længe, til han segnede omkuld og blev liggende uden bevægelse på jorden. Forsamlingen forlod lidt efter stedet. Bålet og faklerne blev slukket, otte mand løftede den tunge kiste op på deres skuldre, og bortfjernede sig lydløst og stille, på en sti, som førte ud mellem klitterne, til landevejen.

De slæbte den vanvittige et stykke med og lod ham endelig tilbage i en lavning, så at ethvert spor af den natlige forsamling kort efter var forsvundet.

Petersen blev en tid lang siddende i sit skjul af frygt for, at der skulle være nogen tilbage, som kunne iagttage ham; da han endelig mærkede, at alt var stille, krøb han frem, så sig forsigtigt om til alle sider, og listede sig langsomt og skælvende hen over klitterne. Det varede længe, inden han fandt ud til landevejen. Natten var mørk, og en fugtig tåge indhyllede alle genstande. Da han omsider kom ind i engene og derfra til vejen, gav han sig til at løbe, så hurtigt han kunne, til han nåede sit hjem.

Alt, hvad han denne nat havde været vidne til, blev øjeblikkelig betroet kammerråden; denne fattede straks, at Madsalune måtte stå i forbindelse med skaren, og underrettede Karner om det, for ved hans hjælp at få det fornødne antal folk til at gribe smuglerne. Næste dags aften samledes i al stilhed en mængde bønder og væbnede strandryttere på Aaberg, som under anførsel af Karner og kammerråden drog ned til brostedet ved Husby, hvor der allerede engang før havde været gjort jagt på smuglerne. Selv Petersen deltog i toget. Emma lod ham kalde op, før han tog bort, og pålagde ham endnu engang at anvende alt for at få Madsalune grebet. "Der skal ikke være noget offer i min magt," tilføjede hun, "uden at jeg vil bringe Dem det, når mit ønske er opfyldt. Gå, min ven, jeg sidder her og tæller minutterne, til De vender tilbage."

Det blev et dårligt vejr den nat, regnen styrtede ned, stormen fo'r med langtrukne hvin hen over den flade hede. Det nærliggende Vesterhavs hule drøn blandede sig derimellem.

Karner havde posteret sine folk i små patruljer langs med klitterne, mens Halberg besatte bakkerne ved broen med bønder. Således ventede de i spændt forventning på de

kommende. Det varede ikke længe, før de hørte et stærkt fodtrin; til samme tid sås ligskaren i dens sædvanlige afmålte gang at skride hen imod broen. Kammerrådens hjerte bankede, mens han dog fast besluttet på at vove det yderste for at få Madsalune i sin magt, havde grebet en af de skarpladte pistoler, han bar hos sig. I samme øjeblik skaren nåede broen, faldt flere skud i nærheden, og som et lynglimt fo'r to ryttere ind over broen. "Flygt! Flygt!" skreg en høj og lydelig stemme. "Kisten i åen, vi er forrådt, broen er besat og Karner kommer bag os med strandryttere." De skjulte bønder styrtede ved dette råb ud på broen for at hindre smuglerne i at undløbe, i det samme jog Karner hen til stedet, i spidsen for strandrytterne og toldbetjentene, således at al flugt syntes umulig.

Men smuglerne var modige folk, hærdede i kamp og farer. Uden betænkning adlød de deres anførers bud, den tunge kiste fo'r ned i dybet, tilligemed dens kostbare indhold, under et vildt skrig kastede de sig derpå ind mod bønderne, som spærrede vejen. Petersen havde trængt sig hen til rækværket på broen, han troede ikke, at den rytter, der havde befalet til flugt, kunne være nogen anden end Madsalune, han indså, hvor meget der var afhængig af dette øjeblik, drog en pistol, tog nøjagtigt sigte på manden og fyrede.

Så snart Madsalune så, at hans folk ikke formåede at trænge gennem bøndernes række, sporede han sin hest lige ind mod klyngen, for på denne måde at bane de andre vej. Til samme tid faldt seminaristens skud, kuglen fo'r ind i bringen på den stejlende hest. Madsalune blev kastet bagover, han så sig rasende om efter skytten, men denne var forsvundet. Samson syntes at have ventet et sådant tegn til angreb, han affyrede

begge sine pistoler på mængden og jog derefter med et rasende hyl ind på bønderne. Uden at agte Karner eller hans ledsagere, drejede han flere gange sin hest omkring mellem dem, skaffede smuglerne en vid åbning til at trænge igennem, og stillede sig derpå alene imod forfølgerne. Hans hest sank under ham, et vanvittigt raseri syntes at have grebet manden, han sprang af og styrtede ind mod betjentene. Alle veg tilbage for det dræbende slag af hans frygtelige håndspage. Da han havde banet sig vej hen til broens rækværk, stod han et øjeblik stille, kastede hovedet tilbage og overså slagmarken med et tilfreds brøl, derefter sprang han ud over rækværket, ned i åen. Et stykke nedenfor broen havde strandrytterne under denne kamp været heldigere. To af smuglerne blev overvældet, bundet og kastet på en vogn, som kørte dem ind til Ringkøbing. Da morgenen brød frem, genkendte man Kirsten Ryle i den ene. Hun havde til dette tog iført sig en fuldstændig mandfolkedragt, den anden var en gammel matros, der i mange år havde været omtalt og kendt som smugler.

Mens dette fandt sted, listede seminaristen sig hen til Madsalunes hest, hans hjerte bankede, mens han bøjede sig ned mod jorden for at søge efter smugleren. Denne var forsvundet, men hans hånd fik fat i en lille vadsæk, der var spændt bag på sadlen, han løste den og ilede hurtigt bort fra kamppladsen. Da han havde tilbagelagt et stykke vej, nåede han et enligt hus, bankede på og trådte ind. Beboerne, en fattig væver og hans hustru, var, skrækkede af skuddene ved broen, stået op, og trængte ind på seminaristen med spørgsmål om grunden til denne natlige larm. Hån forklarede dem med få ord alt, og bad om lov til at hvile sig lidt i deres hytte. Da manden havde ført

ham ind i et andet værelse og sat et lys for ham, foregav han træthed og lukkede omhyggeligt døren af. Derefter foretog han en undersøgelse af vadsækkens indhold, fandt en rulle papirer, stillede lyset i skjul af en stor dragkiste og gav sig til at gennemlæse alt. Hvad han opdagede, lod til at interessere ham, hans blege ansigt rødmede, han smilede, rev sig i håret og læste igen. To timer efter forlod han væverens hytte og gik grundende tilbage til Aaberg.

15

Nogle måneder efter gjorde en sag megen opsigt på egnen. Kirsten Ryle sad endnu i arresten, der blev anlagt sag mod hende, og kammerråd Halberg havde flere gange været inddraget i forhørene, uden at man egentlig kunne forklare sig årsagen dertil. Straks efter at frøken Emma havde forladt Aaberg, udbad seminaristen sig en samtale med kammerråden, i denne betroede han ham, hvad han var kommet til kundskab om af Madsalunes papirer, og endte med at forlange en fabelagtig pris for sin tavshed.

Halberg stod målløs ved denne tidende, han skælvede foran det billede, seminaristen i en bestemt og kold tone afslørede for ham. Alt, hvad han i hint lange tidsrum, der var gået imellem forbrydelsens time og nærværende øjeblik, havde lidt, viste sig nu frugtesløst. Han havde levet sig ind i det håb, at forbrydelsen bestandig ville vedblive at være skjult. Et eneste øjeblik forstyrrede alt. I samme grad som Petersen hidtil var blevet behandlet med ringeagt, frygtede han ham nu, fordi han kendte alle de skjulte spirer i hans karakter, som blot ventede på en lejlighed til at bryde frem, han forudså, at disse ville blive heftige og fordærvelige i deres ytringer.

Det var ham ikke muligt i øjeblikket at give noget sammenhængende svar på seminaristens fordring, og denne gik bort efter at have forlangt en bestemt erklæring inden to dage. Men endnu før denne frist forløb, var Halberg aldeles forandret, han lod Petersen komme for sig, hørte ham med tilsyneladende rolighed gentage, hvad papirerne indeholdt,

nægtede på det bestemteste at opfylde enhver af hans fordringer og befalede ham ufortøvet at forlade Aaberg, han kunne så benytte papirerne som han fandt for godt. Seminaristen troede næppe sine egne øren. Han udstødte ingen trussel, svarede ikke et ord, men gik stiltiende bort, indpakkede sine få ejendele og forlod Aaberg samme aften. Han gik ned til Ringkøbing, lod sig melde hos herredsfoged Selmer, fortalte denne alt og betroede ham papirerne. Selmer havde i flere år været kammerrådens personlige fjende. Skønt den proces, der tidligere var ført mellem dem angående et engstykke, faldt ud til fogedens fordel, blev dog al fremtidig nytte deraf tilintetgjort, idet Halberg ledte grøftevandet fra sine højere liggende marker ned over det, uden at dette kunne formenes ham. Det var derfor en kærkommen og længe ønsket lejlighed til hævn, og han besluttede at anvende den i fuldeste udstrækning.

Kammerråden havde desuagtet valgt den klogeste udvej, han kunne finde. Efter at være kommet til rolig besindelse, indså han straks, at han ikke ville være sikker for Petersen, selv om han indrømmede hans øjeblikkelige fordringer. Det var ikke rimeligt, at disse i tiden ville være tilfredsstillende for et menneske, hvis karakters hovedtræk var egennytte, han måtte stedse befrygte, at seminaristen ville gøre sin hemmelighed gældende for et eller andet øjemeds skyld. Desuden følte han, efter et kort overlæg, hvor usikre og ufuldstændige de beviser måtte være, som kunne bringes til veje imod ham. Kirsten Ryle var det eneste levende vidne, han behøvede at frygte. Han havde besøgt hende i arresten, forstået at sikre sig hendes tavshed ved tilbud og løfter om hjælp i fremtiden. Smuglerkonen gik så

meget villigere ind på dette, dels fordi hun indså, at hun efter ligskarens opløsning ville være berøvet sin fornemste næringsvej, dels fordi hun aldrig havde haft noget synderligt til overs for Petersen, der oven i købet var skyld i den lange arrest, hun måtte finde sig i.

Rygtet om det udbredte sig i byen og dens omegn, folk talte ikke om andet, kammerrådens forhold under hele sagen indtog de fleste for ham; den ro, den tillidsfulde tryghed, med hvilken han udholdt ethvert forhør, kunne umuligt andet end være den uskyldiges særkende. Trods den iver, med hvilken undersøgelserne dreves af herredsfogeden, hengik en rum tid uden at lede til noget. Han forudså endelig, at sagen omsider ville vende sig til kammerrådens fordel, hvis ikke Madsalune, den eneste, der endnu kunne afgive en fuldstændig forklaring, ville optræde imod ham. Det gjaldt blot om at skaffe sig kundskab om hans opholdssted. Forgæves henvendte seminaristen sig til Kirsten Ryle, gjorde hende betydelige tilbud, hvis hun ville angive dennes opholdssted, eller formå ham til at indfinde sig, der blev lovet ham fuldkommen tilgivelse for, hvad han tidligere havde begået. Kirsten Ryle afslog alt, nægtede at vide besked om, hvor Madsalune var at finde, hun mente, at han havde forladt landet; kutteren var for lang tid siden gået under sejl, og man havde senere ikke hørt det mindste til den eller folkene. Halberg triumferede; en tyngende byrde var taget fra ham ved visheden om, at hans fjende intet formåede; han gik ikke længere blot forsvarsvis til værks, men indgav en klage over de krænkelser, han havde lidt, og fordrede, at denne for ham så ydmygende sag snarest muligt måtte bringes til ende. Han lod til at have vundet spillet. Selmer

fandt omsider, efter at han med utrættelig iver havde anstillet alle de undersøgelser, der kunne lede til nogen oplysning, at sagen ville falde ud til kammerrådens fordel, Kirsten Ryle kunne heller ikke overbevises om noget. Han var nødt til at afgive sin kendelse. Dagen blev bestemt, retssalen åbnedes og fyldtes med en mængde mennesker, der alle var begærlige efter at høre udfaldet på denne sag. Kammerråden stod imellem en klynge af sine bekendte med en højtidelig værdighed, og i den tillidsfulde bevidsthed, at han denne dag skulle fejre sin største triumf. Selmer blegnede af harme, mens han rejste sig fra sit sæde for at oplæse den afsagte kendelse og så det hånlige blik, Halberg betragtede ham med. Hans læber skælvede, idet han udtalte de ord, der aldeles frikendte hans fjende. Værelset genlød af lykønskninger, forbitret påbød dommeren rolighed, og det blev igen stille som før.

I samme øjeblik lød en stemme, så dyb og kraftig, at salen gav genlyd af den:

"*Den dom er falsk!*"

En almindelig forbavselse greb mængden, alles blikke søgte den dristige, der vovede at ytre sig således. Man så en høj, kraftig mand, roligt siddende i vindueskarmen, med sammenslyngede arme, dinglende ben og en mine så uforsagt og ligegyldig, som om hans bemærkning angik den ubetydeligste ting i verden.

"Hvem vover at tale sådan?" spurgte Selmer. "Er her nogen til stede, som tror sig i stand til at bevise denne påstand, så lad ham træde frem for os."

"Dommen er falsk!" svarede manden atter, "hvis jeg ellers udtaler mig tydeligt nok." Med disse ord sprang han ned fra sin

plads og gik derefter frem for skranken.

"Hvem er du?" udbrød dommeren, mens han iagttog den bestemte rolighed, hvormed den fremmede udholdt mængdens blikke, og de ytringer af uvilje, der lød fra det sted, hvor Halberg stod, omringet af sine venner.

"Mit navn, Deres Velbyrdighed!" svarede manden langsomt, "gør ingenting til sagen, det ville kanske ikke engang klinge godt i Deres øren, hvis jeg nævnede det, jeg beder kun om forlov til at være forbandet på, at De denne gang har dømt forkert; han derhenne, som står og rangler op ad væggen for ikke at falde over ende, er knap så uskyldig, som de gode folk tror. Jeg er mand for at snakke med om den sag."

"Dit navn, dit navn!" råbte Selmer med en glæde, som han forgæves søgte at skjule. "Er du smugleren Madsalune?"

"Vorherre give, det var så vel!" råbte manden leende, "for så var jeg da den bedste af dem, her er forsamlede. Nej, de kalder mig ikke andet end Samson Goliath i daglig tale, men det navn er også godt, jeg er styrmand ombord på den lille kutter, *Strandmågen*. Kanskesig De skulle have hørt mig omtale," tilføjede han.

"Nej!" svarede dommeren, "jeg ved aldrig, at jeg har hørt dig nævne, før nu."

"Det gør heller ikke noget, Deres Velbårenhed! Er der ingen af de gode herrer, som vil sige god for mig?"

"Det vil jeg!" råbte en kraftig stemme blandt forsamlingen, og en mand trådte frem. Han var iført en gammel uniform, hvori der sad et dannebrogstegn, hans ansigt var solbrændt og af et særdeles vildt og forvovent udtryk. Det var denne toldrytter,

som allerede er omtalt under navn af Mogens Truelsen, og med hvem Samson brødes ved åstedet.

"Å! er det dig, Mogens?" ytrede han glad og rakte den anden sin hånd. "Velkommen her, du!"

"Jeg vil sige god for Samson Goliath med liv og blod! " udbrød strandrytteren, henvendt til dommeren, "skønt han tit har prøvet på at berøve mig begge dele."

"Du har da også gjort dit bedste ved mig," mente den uforbederlige smugler. "Jeg fik en slem en den nat nede ved Skodborg, Mogens! Se engang, lige fra nakken til øjet."

"Den har du betalt såvel, sidst vi mødtes ved Husby, du knuste næsten to af mine fingre med din spadserestok, her ser du mærket."

Selmer bød tavshed; men Samson gav ham ikke tid til spørgsmål, det var hans vane at holde en tale til ende, når han først var kommet til orde. "De venter på beviser for, hvad jeg har sagt. Dem skal De få, men Deres Velbårenhed tillader vel, at jeg indretter mig en smule, jeg kan ikke så godt klare for mig i denne dragt."

Mens han talte således, trak han den gråspraglede kjolefrakke af, som blev omtalt på hans vandring til Madsalunes fængsel, løste halsbindet og flipperne og lagde hver del forsigtigt over skrankerne. "Det hjalp," vedblev han ufortrødent, "nu er jeg klar til at komme frem med, hvad jeg ved."

"Min fader var strømpekræmmer og hørkræmmer, herovre, – hvad, De ler, Deres Velbyrdighed! Kan en strømpekræmmer ikke også være et menneske, og en hørkræmmer en ærlig mand? Folk fortalte, at jeg lige fra barn af har været en kende vild og gudsforgåen, derfor skikkede de mig til søs, så snart jeg vel var

konfirmeret. Jeg fo'r i mange år på lange rejser; da jeg fik lyst til at se Danmark igen, var mine forældre døde, vort hus solgt, ingen kendtes ved mig. Imidlertid havde jeg også en broder, der var en del år ældre end jeg, ham gav de mig til sidst besked om skulle bo et sted nede i Slesvig. Jeg besluttede at gå derned, skønt vi som børn aldrig var kommet synderlig godt ud af det. Jeg måtte rejse mangen forbandet mil til lands, inden jeg kom til hans hus, og havde ikke stor fornøjelse af det alligevel. Han var blevet en fornem mand og tog mod mig som en tigger; hans fine frue slog rynker på næsen ved at være sammen med den grove sømand. Vi to mødte siden hinanden på et sted, hvor hun ikke sad så godt i det."

"Men alt dette vedkommer jo ikke sagen!" udbrød dommeren, da Samson gjorde et øjebliks pause, mens han forsynede sig med en frisk skrå.

"Bi bare lidt, Velbårenhed! Jeg må klare tingen fra begyndelsen af. – da jeg havde betydet min fornemme broder, at jeg gav ham døden og djævlen, rejste jeg igen og svor på, at jeg aldrig mere skulle sætte min fod på hans grund. Jeg blev ved at fare, til jeg fik fod på eget dæk, ved at gifte mig med en skipperenke, hvis mand var gået overbord i en storm under Island. Det var en lykkelig tid, jeg tjente svære penge, og min kone sejlede med på alle rejser. Det kan nu være en snes år siden, da jeg en vinter var fragtet ned til Tønningen. Under Jylland begyndte det at sætte op med en forrygende storm, så at vi med nød og næppe holdt os klar for kysten. Ved nattetid tog uvejret til, og jeg vidste ikke mere, hvordan vi var farne. Ligesom vi troede os sikrest, så gav det et bump, derefter tørnede skuden mod revene, duvede ned i grunden, hævede sig

op igen og splintredes i tusinde stykker. Så tog vandet fat i os, to mand drev ud efter og gik til søs igen, forstå mig vel, som fiskemad. Motter gik også på de lange rejser, men jeg og mit barn, den liden orm, blev verfet ind mod kysten, op på sandet. Da jeg kom til mig selv igen og havde spyet saltvandet fra mig, for jeg havde nok fået en lovlig stor portion til livs, så jeg et ansigt stirre på mig og følte en hånd i min lomme, hvori jeg havde stukket alle mine penge. I det samme fik jeg et slag for panden af en knippel, så voldsomt, at det ville have splintret enhver, der ikke var bygget af så godt tømmer som jeg. Så drattede jeg med respekt at melde over ende. Men den mand, der ransagede min lomme og ham, der gav mig det omtalte knubs, står der henne. Det var min broder."

Efter disse ord fulgte en almindelig tavshed i retssalen. Mængdens blik hvilede på Halberg. Han prøvede på at svare, men stemmen svigtede ham, han mægtede ikke at bortvende sit blik fra Samson Goliaths høje skikkelse. Midt under denne spænding, i denne dybe tavshed, erindrede han dog, hvor meget der beroede på nærværende øjeblik.

"Du har talt syndige ord, mand, og plettet en uskyldig med dine løgne, du kan ikke bevise din anklage."

"Anton!" sagde smugleren, "den nat, jeg så dig sidste gang, mens mine folks dødsskrig og mit barns bønlige klager lød omkring mig, mens jeg lå og ventede døden, da svor jeg ved Ham deroppe, som råder over vind og hav, at hvis vi nogensinde stødte sammen igen, skulle jeg tage hævn over alt, hvad du øvede. Nede i kælderen under Thim har jeg lovet din kone det samme. Som barn var din første handling at fravende mig vore forældres kærlighed, jeg blev udstødt af min familie og skikket

af sted for din skyld, du snød mig for min arv, og da jeg, efter mange år, med et kærligt sind kom ned for at se til dig, lukkede du dine døre og jog mig bort; husker du det? Taler jeg tydeligt nok? Selv i dag vil du ikke vedkendes din broder, derfor skal jeg skaffe de beviser, som du forlanger, lad mig bare få talt til ende."

"Hvor længe jeg lå og sundede mig efter den omtalte velkomst, skal jeg lade være usagt, for jeg så ikke på klokken. I lang tid befandt jeg mig som i en døs, under hvilken jeg af og til så et glimt af et retskaffens fruentimmer, hvis ånde lugtede stærkt af gammelrom, hun gik og plejede mig. Det er hende derhenne med det kønne ansigt. Jeg mener Kirsten Ryle. Da jeg ret kom til mig selv igen, sad jeg overskrævs på en rå og skar fald i en blok, jeg kan straks bande tilstrækkeligt på, at jeg først på dette sted kunne huske, hvordan det hele var gået til. Siden har jeg faret med Madsalune, og han bliver vel den sidste, der skal kommandere Samson Goliath; lykken fulgte mig, for Himlen er retfærdig, vi smuglede med held. Det var historien, nu kommer vi til beviserne. Halløj, David! Træd an!"

På dette råb, som Samson udstødte gennem den hule hånd, trængte en firskåren matros, med et vildt og koparret ansigt, frem af mængden, og stillede sig foran skranken. "Du har vel hørt den tale, jeg har holdt," spurgte Samson; "tør du række dine fingre frem på, at det er sandt?"

"Ja vel, styrmand, straks!" svarede matrosen ligegyldig. "Du var altså vidne til det, denne mand har oplevet?" spurgte dommeren,

"Nej, ingenlunde, Deres Majestæt!" ytrede matrosen med et ærbødigt buk, "jeg har blot hørt Samson fortælle det om natten, når vi havde vagt sammen, men jeg ved da nok, at styrmand

ikke farer med løgn! Han har rigtignok aldrig ladet sig mærke med, at det var hans broder, der spillede ham den streg, men jeg vil alligevel gøre ed på det!"

"De ser nok, at David er et dyr, Deres Velbårenhed!" bemærkede Samson, "et rent dyr, der ikke ved, at man kan have grund til at fortælle noget og tie med noget."

Der lå i sømandens raske, bestemte måde at udtale sig på, så megen ro og overbevisende magt, at den påtrængte sig alle. Hans jævne, ligefremme ord gjorde en langt større virkning end den mest studerede tale. Det var også tydeligt at se den bevægelse, enhver sætning bragte den anklagede i. Ikke alene af den dødelige bleghed, der overfo'r hans træk, men det ængstelige, skulende blik, de halvåbnede læber, talte et forståeligt sprog til forsamlingens erkendelse.

Kirsten Ryle havde overværet den hele forhandling; da Samson trådte frem, kastede hun et frygtsomt blik over mod Halberg, og fra dette øjeblik syntes denne kones fatning bestandig at aftage. Ikke desto mindre fragik hun dog, da hendes tilståelse blev æsket, alt hvad smugleren havde sagt, men det skete på en så ubestemt, forlegen og tvetydig måde, at det ikke kunne være tilfredsstillende for dommeren.

"Hvis Deres Velbårenhed bare ville lade mig give Kesten en lille formaning," sagde smugleren, da hun tav, "så skal jeg nok bringe hende på bedre tanker." Dommeren tillod det, og Samson henvendte sig ganske højt til smuglerkonen.

"Jeg har nu kendt dig i mange år, Kesten, og det kan gerne være, du har haft ret god profit derved. Dersom du bliver ved at holde med ham derhenne i andet, end hvad der er sandt, så ved du, hvad jeg mulig kunne have at sige dig, når vi engang traf

sammen alene. Forstår du? Men hvis du vil tilstå sandheden, som et honnet fruentimmer, og ikke lade så mange løgne fare igennem din forbandede hals," tilføjede han, "så ved jeg et sted, hvor der venter et anker rom og en dunk genever på dig, de skulle være dine, kære Kesten!"

Smuglerkonen blev bestandig mere bevæget, mens manden talte. Hun betænkte sig nogle minutter og hævede derpå sin stemme:

"Samson Goliath har rørt mig, Deres Velærværdighed! Jeg kan ikke modstå længere. Gud bedre det for Dem, hr. kammerråd, men nu bliver jeg rigtignok nødt til at sige min hjertens mening."

Halbergs ansigt fortrak sig. "Kirsten!" skreg han, "Kirsten! betænk, hvad I siger."

"Det kunne også være, der kom to dunke genever i stedet for en," bemærkede Samson tørt.

"Ja, Deres Velærværdighed!" sagde Kirsten Ryle, "retten må have sin gang, jeg kan ikke nægte, at alt, hvad Samson Goliath har sagt, er sandt, ord til andet. Den hele historie har sin rigtighed. Nede i Dejberg sogn bor en natmand, som de kalder Bunken, han har fulgt efter ham mangen nat, når han gik til stranden og fiskede og vendte lommerne på de skibbrudne. Fruen fik nys om det, græd og vred sine hænder for ham, truede til sidst med at sige, hvad hun vidste. Så kaldte han hende tosset og satte hende ned i kælderen ved Thim, og jeg plejede hende, for at der ikke skulle ske hende det, som værre var."

Mere sagde Kirsten ikke, men det var også tilstrækkeligt. Den hele sal var som uddøet, ikke et menneske rørte sig.

Halberg var segnet tilbage, han holdt sig krampagtigt fast i skranken og stirrede omkring sig, som om han ikke ret fattede, hvad der var foregået, indtil han endelig sank sammen med et klagende skrig. Han segnede bevidstløs ned og blev båret bort af de tililende betjente.

Dette sidste optrin øvede en mægtig virkning på de tilstedeværende, selv Samson var rørt. Smuglerkonen vedblev sin forklaring: "Det barn, som Samson reddede fra sit skib, har der endnu ikke været tale om, her står han. Se, Samson, der har du din søn igen." Med disse ord lagde hun sin hånd på seminaristens skulder.

"Min søn!" gentog Samson forbavset. "Fy for den slemme syge! Det var da en forbandet løgn, lille Kesten. Jeg skulle have en skriver til søn, en prokurator! Undskyld, Deres Velbårenhed. Enhver kan være skikkelig på sin måde, og en prokurator kan for så vidt være lige så god som enhver anden, jeg vil bare ikke være fader til ham. Men hvis det alligevel er sandt, at det hvidkålshoved hører mig til, som Kesten siger, nu vel! så lad ham følge med ombord på *Mågen*, ikke sandt, David, han vil vist være velkommen nede blandt jer."

"Å ja, styrmand!" svarede matrosen og viste sine hvide tænder, "lad os få ham ombord – magsvejr, tolv favne vand, surret til et bræt – skures med en håndfuld salt i ryggen, en kanonkugle om halsen, sådan noget, det vil give løjer."

Petersen gyste, han forbandede det misgreb, ved hvilket han havde håbet at forbedre sin skæbne. Dommeren hævede retten.

Natten kom. Halberg lå i sit fængsel på sengen, lægen og en betjent vågede ved hans side. Der var på få timer foregået en påfaldende forandring med ham. En døende bleghed udbredte

sig over alle hans træk, han talte uafbrudt med sig selv. Hen imod midnat blev han mere rolig, sank tilbage på sit leje og syntes at slumre. De to mænd forlod ham sagte og lydløst. Da den sidste skåde blev skudt for døren, rejste han sig og kastede et spejdende blik omkring i mørket. Han fo'r hen til vinduet og prøvede på at bryde de svære jernstænger af, som spærrede det, da han endelig var overbevist om det umulige heri, gik han tilbage og satte sig på kanten af sengen.

Månens blege stråler faldt ind igennem gitteret til ham, natten udenfor var mild og stille, hvor stor en modsætning mellem denne højtidelige, slumrende ro, og det kæmpende kaos, der larmede i synderens bryst? Næste morgen, da væggen rødmede af solstrålerne, mens svalen udenfor sang på taget, rugede døden i det mørke fængsel, og den indtrædende fangevogter fo'r tilbage, idet han kom for at afhente synderen til et nyt forhør. I et halstørklæde, knyttet fast til en af jernstængerne i vinduet, hang kammerråd Halberg, bleg og stiv. Han havde kvalt sig selv.

16

Aaberg stod øde og ubeboet; omtrent samtidig med kammerrådens død indtraf en hændelse, der satte hele egnen i forbavselse. Toldinspektør Karner blev fundet dræbt nede i moserne ved Madum. Aftenen før var han redet tilbage fra Ringkøbing, fulgt af en toldrytter, som boede et stykke udenfor byen. Endskønt de ivrigste undersøgelser blev anstillet, ledte disse dog til intet, det var ikke muligt for herredsfogden at komme på mindste spor om gerningsmanden, ikke heller dvælede der bestemt mistanke imod nogen, da smuglerne, de eneste, man kunne antage for at stå i fjendtligt forhold til den dræbte, siden hint togt mod ligskaren, var aldeles forsvundet.

Anna, den ungdommelige enke, formåede næppe at modstå disse skæbnens dræbende slag. Underkuet af smerte, fortabt i en trøstesløs sorg, syntes hun ikke at ænse de rige frugter, hendes foregående liv nu bragte, i den venlige deltagelse, hun overalt mødte. Flere af de mest ansete familier tilbød hende ophold i deres hus, men hun afslog det for at tage ned til en barndomsveninde, der boede i nærheden af herregården. Den uforstyrrede ro og ensomhed, hun her nød, bidrog vel meget til at holde de friske sår åbne, men den ledte dog ofte og uformærket en lønlig tanke hen til ham, der fra hendes barndom alene havde været genstand for håb og planer, som skæbnen tilintetgjorde. Jakob var fraværende, hendes længsel kaldte ham forgæves tilbage, han var uvidende om alle de forandringer, den sidste tid havde medført.

Skønt der aldrig havde fundet nogen nøjere forbindelse sted mellem Gordon og Harder, syntes den senere tid dog at bringe dem nærmere til hinanden. Harders uvilje havde tidligere ved flere lejligheder lyst frem gennem enhver samtale; Gordon følte sig tilbagestødt og indrettede sin opførsel derefter. I Harders øjne var ethvert af hans medbejlers fortrin en fejl; hans held hos Antonovna forøgede denne bitterhed. Nu derimod havde han sine grunde til at vise sig venligere mod Gordon, der var for meget beskæftiget med sig selv, hvis blik var for hildet i alt, hvad der lå indenfor hans kærligheds cirkelslag, til at antage denne velvilje, denne forekommende udmærkelse, for en maske.

En aften var et stort selskab forsamlet på Thimgård, hvor ritmester Harder, kammerjunkerens fader, boede. Gordon havde flere gange modtaget ritmesterens indbydelse til at besøge ham, men bestandig undslået sig med en eller anden undskyldning; også denne gang ville han ikke være kommet, uden efter fyrstindens gentagne bønner. Selskabet var meget talrigt og meget blandet, dog sås kun meget få borgerlige, for ritmesteren var aristokrat, og antog adelen for den eneste agtbare stand i verden. Med Gordon fandt han, at man vel kunne gøre en undtagelse, den udmærkelse, fyrstinden viste ham, hævede ham i alles øjne. En dame, der ellers plejede at være sjælen i ritmesterens selskab, savnedes denne aften, det var Emma Halberg. Så snart rygtet om den ulykkelige vending, hendes faders sag havde taget, nåede til hoffet, dalede hendes sol, hendes veninder trak sig tilbage, overhovmesterinden lod hende vide, at hun måtte søge sin afsked. Under disse ydmygelser forlod frøken Halberg Horsens. Harder var den

eneste, der ikke forandrede sin opførsel mod hende. I det sidste øjeblik, de tilbragte sammen, sagde Emma: "Vor fælles plan er strandet, jeg har arbejdet forgæves for det mål, jeg sigtede til. Lov mig, at De forliger Dem med Gordon; lad ham i fremtiden ikke ane den uvilje, De føler mod ham, jeg beder om det for Deres egen skyld, De vil selv vinde ved det." Hun indlod sig ikke på at besvare kammerjunkerens spørgsmål om grunden til denne forunderlige bøn. Han lovede alt og Emma rejste.

Der var altså selskab på Thimgård, et selskab i gammel stil, hvor man kom sammen for at spise og drikke, hvor samtalen først begyndte efter bordet, da damerne var flygtet og herrerne mere eller mindre befandt sig i en utilregnelighedstilstand, som gjorde spøgen fri, hvori ethvert sømmelighedshensyn forsvandt, og det mest profane var det mest søgte, indtil endelig den højeste beruselse indtrådte, og en tilstand fulgte efter, der lod mennesket forsvinde og dyret blive tilbage.

Den, som ivrigst hyldede vinen, var en ung baron, nylig kommet tilbage fra en flerårig udenlandsrejse. Kammerjunkeren sad ved hans side, allerede temmelig beruset.

"Tag dit glas, Harder!" udbrød baronen i en dæmpet tone, men dog så lydeligt, at den nåede de nærmestsiddendes øren, "jeg drikker denne skål til ære for den smukke fyrstinde Antonovnas tilbeder."

"Hvad angår det mig?" svarede kammerjunkeren, "jeg takker ikke for det."

"Hvorledes?" spurgte den anden forundret, "er det beskedenhed, der forbyder dig at tilstå, hvad rygtet allerede sagde mig, før jeg kom hjem. Du skulle ikke være den begunstigede?"

"På min ære, nej!" hviskede Harder, "jeg er det ikke, derhenne ved det næste bord sidder en, som har større grund til at takke for din skål end jeg." Han pegede på Gordon og tilføjede: "Det er ikke værd, vi taler mere om det." Men sagen interesserede baronen for meget til, at han skulle agte på denne ytring, han rejste sig op fra bordet og kastede et langt, dvælende blik over til det sted, hvor Gordon sad i samtale med kammerherre Playard og et par andre, der ikke havde deltaget i mængdens lag.

"Jeg må gøre denne herres nærmere bekendtskab!" sagde baronen, idet han atter satte sig; "den, fyrstinden skænker sin gunst, kan umuligt være noget almindeligt menneske. Men hvorledes kan det alligevel være tilfældet? Jeg sad over for ham ved bordet og lagde mærke til, at han satte sit glas urørt ned, da vi før drak din skål som fyrstindens frelser, jeg synes da, efter det, du fortæller, at han burde være den villigste til at takke dig."

"Så du det?" udbrød Harder og sprang op fra stolen. "Løjtnant Gordon!" råbte han, uden at agte baronens forsøg på at holde ham tilbage, og med en stemme, der øjeblikkelig bragte de øvriges larm til at forstumme. "Man fortæller, at De før vægrede Dem ved at deltage i den skål, selskabet gjorde mig den ære at drikke, fordi jeg havde været så heldig at frelse Hendes Højhed, fyrstinde Antonovna. Må jeg udbede mig Deres grunde for det?"

Gordon havde, uagtet han var noget bortfjernet fra det sted, hvor Harder og baronen sad, hørt det meste af deres samtale. I det øjeblik, fyrstindens navn første gang nævnedes, blev han bleg, det var ham pinligt at høre hende omtales således. Dog fortsatte han underholdningen med kammerherre Playard. Da Harder tav, og den almindelige opmærksomhed af dem, som

endnu havde så megen samling tilbage, var rettet på ham, vendte han sig om mod bordet og udbrød:

"Lad disse grunde bero, kammerjunker Harder, til en bedre lejlighed end nærværende øjeblik, så skal jeg ikke undslå mig for at tilfredsstille Dem. Deres forfatning nu er næppe således, at De roligt ville kunne høre på, hvad jeg muligvis kunne have at sige."

"Min forfatning!" gentog Harder med en rasende heftighed, "hvad angår den Dem, min herre? Jeg, kammerjunker Harder, nedlader mig til at spørge Dem, forhenværende løjtnant Gordon, som kun hensyn til visse forhold åbnede adgang i min familie, hvorfor De ikke ville drikke den omtalte skål, så vel som alle de øvrige?"

En almindelig stilhed fandt sted overalt i salen efter disse ord. Man indså, at de måtte give anledning til et afgørende skridt. Alles øjne hvilede tavse og spørgende på Gordon.

Han havde rejst sig fra bordet, han betragtede Harder en stund med et tilintetgørende blik, men dette forsvandt igen, og han sagde koldt og roligt:

"På denne opfordring svarer Gordon, at han aldrig drikker en skål, der med så ufortjent ret tilegnes en anden, som denne. Den samme ubetydelige Gordon har fremdeles kammerjunkerens, adelsmandens ære således i sin magt, at han med et ord kunne tilintetgøre den for bestandig, det beror alene på ham i dette øjeblik at gøre ham til en bestandig spot for sine venner, for sine undergivne, men det gider han ikke, han finder det ikke umagen værd."

Hans stemme var rolig og fast, intet tilkendegav det, som arbejdede i hans bryst, undtagen en dyb rynke i hans pande og

hans læbers bleghed. Også Harder blegnede ved disse ord. Han sprang op fra stolen, men Gordon stod i samme øjeblik ved hans side, hans hånd omfattede den andens arm, han drog ham med sig hen i vinduesfordybningen og sagde:

"Blot to ord for Deres egen skyld, så skal De have lov til at gøre, hvad De vil. Da Deres skål blev udbragt som fyrstindens frelser, tog jeg mit glas med de øvrige for ikke at volde opsigt; at jeg satte det urørt ned, kan De nok begribe. Det var mig, der frelste fyrstinden, mig, der bar hende ud af vognen. Hvor var De dengang? Tvivler De om mine ord, kan De få vidner på dem, men jeg ser, at De tvivler ikke. Skønt hr. kammerjunkeren er drukken, er han blevet så hvid som en kalket væg. Hvis De nu foretrækker, at jeg skal fortælle selskabet historien, så kan det gerne ske, hvis ikke, vender De Dem øjeblikkelig om, og giver mig en undskyldning. Dernæst går jeg min vej, siden ikke engang gæsten er sikker i Deres hus."

"Nej, Gordon," svarede Harder, "jeg vil ikke retfærdiggøre Dem, jeg kan ikke gøre det, hvorledes De så end vil benytte Deres hemmelighed. Lad mig tale ud. Fra det første øjeblik vi sås, har jeg hadet Dem, uden at kunne gøre mig selv noget regnskab hvorfor, Deres tilbagevisende adfærd, Deres anmassende overlegenhed var mig ufordragelig. Jeg søgte at bekæmpe denne uvilje mod Dem, og det lykkedes mig til dels, så længe vore interesser, vore mål ikke førte os på samme veje; men De blev min rival; jeg elskede den ophøjede dame, til hvis hof jeg hører, og De var til stede hin aften for at le over min ydmygelse. Jeg nærmede mig til frøken Halberg, hun viste sig kold og tilbageholdende, så længe De værdigede hende Deres opmærksomhed. Et tilfælde har gjort, at jeg blev antaget for

fyrstindens frelser, hendes hofdamer påstod det, da jeg traf Dem inde hos smuglerkonen, og min tavshed i øjeblikket blev antaget for en tilståelse. Også deri har De hovmestereret mig; min ære, min fremtid hviler i Deres hænder, og denne bevidsthed er mig ufordragelig. Løjtnant Gordon! jeg hader Dem med den mands heftighed, som ser alle sine planer modarbejdet og forstyrret af en anden; også hvad De tvinger mig til at agte i Deres opførsel hader jeg, der gives kun en udvej til at ende denne følelse på – De kender den, De vil ikke undslå Dem for det, vi må slås; og hvis De vægrer Dem, Gordon, så fornærmer jeg Dem igen, jeg fortæller til alle, at De er fyrstindens begunstigede elsker; hvert et sted, vi mødes, skal give anledning til en ny fornærmelse."

"Det er nok," sagde Gordon. "De behøvede ikke at sige så meget for at få Deres ønske opfyldt. Vi to mødes snart igen. De kan lide på det, og jeg skal nok sørge for, at det sker på en plads, hvor våben og vilkår er ligere skiftet, end de har været i dag." Efter disse ord hilste Gordon de tilstedeværende og forlod salen.

"Men hvad djævlen betyder dog alt dette?" spurgte baronen. "Du skylder os regnskab for alle disse hemmeligheder, Harder, og jeg forlanger det af dig i de tilstedeværendes navn,"

"Jeg ønsker helst, vi vælge en anden lejlighed til en sådan erklæring," svarede Harder, "kun det skylder jeg sandheden at tilføje, at jeg har taget fejl og forløbet mig mod Gordon. Han er en hædersmand, der gør ethvert selskab ære."

Et stykke vesten for Borris slynger Skjern Å sig igennem heden. På dette sted er den meget grund og omgivet af

temmelig høje bakker, til alle sider indfattede af den grønlig brune lyng. Langs med åen hælder en del ellebuske sig ud over vandet, der i travl mumlen rasler hen over de nedfaldne stene, eller ind mellem de høje siv, som står på bredden. Den nøgne sandvej løber op mellem bakkerne. Alting har et fredeligt, højtideligt udseende dér, intet forstyrrer stedets stilhed, undtagen fårehjordenes brægen eller hyrdedrengens toner på skalmejen.

Samme aften, som selskabet samlede sig på Thimgård, sad tre mænd ved bredden af denne å. De havde tilbragt dagen med at fiske. Deres medestænger lå ved siden af de fyldte kurve, mens de under fortrolig samtale nød et simpelt måltid, henslængte i lyngen. Rørdrummen sukkede mellem sivenes hvislende rør, ovre i vesten trak en regnbyge op og truede med en våd nat, men de tre mænd syntes ikke at agte på det. Der var et vildt, ejendommeligt præg udbredt over deres mørke, solbrændte ansigter, som særdeles godt passede med det sted, de havde valgt til hvile. Deres klæder var meget pjaltede, sammensyede af de forskelligste stoffer, deres ben blottede og kraftfulde. Ved den enes side lå et langt gevær; et stort krudthorn, tilligemed kuglepungen og jagttasken betegnede denne mand som jæger.

"Ja!" udbrød den ene under samtalens løb, idet han satte proppen i den tømte blikflaske og puttede den i en rift på trøjen, der tjente ham til lomme. "Det bliver så vel det bedste, at vi alle tre går ned til Kirsten Ryles hytte; der må han komme forbi i nat, for frøkenen sagde, at han var til gilde hos ritmesteren; jeg tænker, at vi denne gang ikke skulle tage fejl

som sidst, nu da Bunken går med. For du kender jo Gordon, fra den aften I stødte sammen i Sorte Kro, ikke sandt?"

"Jo, jeg kender ham!" bekræftede skytten, som under samtalen havde iagttaget en bestandig tavshed. "Det var også en dumhed af Abraham Musen, at han gav sig i lag med toldinspektøren fra Aaberg i stedet for denne Gordon. Det kunne let være blevet os en dyr spas."

"Å!" mente den omtalte, "mig tykkes da, at jeg traf ham godt nok, lige i hjertet, han gav ikke et kny fra sig siden. Det er løjerligt, at den sag gik så stille hen, der er ingen, som har os mistænkt for det ringeste."

"Det piner mig alligevel," ytrede manden, som først havde talt. "Vi fik heller ikke en skilling for det; dengang jeg kom til frøkenen, havde hun nok allerede hørt, at det var den fejle, vi gav os i kast med, for hun var færdig at besvime, mens jeg talte med hende. Marren må vide, af hvad grund hun er så striks på at komme denne Gordon til livs, han må have håndteret fælt med hende. Men hvorfor ligger du der, Bunken, uden at mæle et ord den hele tid? Du er vel aldrig ræd for at tage en hånd med i den hanke? Jeg skulle da mene, at sagen var så lige for dig, som at skyde et dyr i en anden mands hegn?"

"Ræd!" gentog bunken med et foragteligt blik på taleren. "Jeg er justement glad over at være med ved denne lejlighed, I skal se, hvem af os tre, der gør det bedst med Gordon."

"Så lad os komme derned," sagde Abraham Musen, mens han tog sin kurv; "aftenen falder på, og vi har en lang vej for os." De tre natmænd beredte sig til at forlade stedet, Bunken blæste fængkrudtet bort fra panden på sin bøsse, hældte nyt på i stedet, og svøbte et gammelt tørklæde om låsen for at beskytte

den mod regnen, som nu begyndte, derpå kastede han den over skulderen og fulgte de øvrige ned mod ruinerne af Thim Slot.

Det var en barsk og kold nat, vinden peb igennem det blegede græs, skyerne fløj hen under den tågede himmel i ilsom fart, mens Gordon, straks efter det forrige optrin, red bort fra Thimgård for at begive sig til hjemmet. Han var i en nedtrykt stemning, en tilstand, som han meget sjældent i sit liv havde sporet noget til; den øde sumpvej, uglen, der skreg over heden, egnens vilde og udyrkede udsende, og dens mangel på menneskelige boliger, gjorde et dybt indtryk på ham, en mægtig og uforklarlig anelse om det mørke, der truede i fremtiden, syntes at opfylde hans tanker. Det var den samme egn, han engang tidligere vandrede igennem, da den forekom ham skøn og tiltrækkende. Hele den poetiske ynde, hans lykkelige kærlighed dengang udbredte over den, var nu forsvundet, han så blot mørke og tilintetgørelse for sig, og ligesom den nat dvælede tanken atter ved mangt et oplevet øjeblik, og fremtryllede billeder af den svundne tid. Hans liv stod klart for ham, han så dets vår, dets glans henvejret, under unyttige, frugtesløse anstrengelser, dets blomster tilintetgjorte uden at bringe frugt, og mere bittert og forstemmende end alt dette, var den bevidsthed, at han ikke længere havde noget håb, noget hvor på han tillidsfuldt kunne støtte sig i fremtiden. Han sporede hesten til et fortvivlet, rasende ridt, og fo'r af sted, for meget beskæftiget med de mørke, bevægede, hinanden modsatte følelser, der gennemstrømmede hans indre, til at agte på vejen. Regnen, der uafbrudt havde holdt ved i flere timer, piskede ham i ansigtet, stormen og havet brølede om kap med hinanden, månen stod i næ, alting var mørkt omkring ham.

Således var han kommen ind på en sti, der slyngede sig ned igennem heden, til en af de mange bøndergårde, som lå spredt på den, da hesten, stønnende og udmattet, sank sammen under ham, idet han sporede den over en grøft, der gennemskar vejen. Faldet var så heftigt, at Gordon kastedes langt ud over dyrets hoved. Bedøvet og sanseløs blev han liggende i grøften, hans kræfter var udtømt, han formåede ikke at rejse sig.

Omtrent på samme tid listede tre mørke skikkelser sig hurtigt hen over stien; de så hesten, der, efter igen at være kommet på benene, blev roligt stående på stedet, da de fandt Gordon bevidstløs udstrakt i grøften, udbrød den ene i en tilfreds latter, mens han hviskede til sine kammerater:

"Så gik vi dog ikke forgæves denne gang, her ligger nok krabaten, som vi skal ekspedere."

"Mig tykkes, at han allerede har ende på det," mumlede den anden og bøjede sig ned over den afmægtige. "Men vi må alligevel lade ham smage kniven, så har vi forrettet, hvad vi skulle."

"Hør, Abraham!" tog skytten til orde og trådte tæt hen til natmanden, der allerede havde taget en foldekniv op af lommen, "lad mig sige dig noget. Sidste sommer reddede den mand, som ligger der, mig fra en svær fortræd nede i Sorte Kro, jeg lovede ham da at gengælde det, som jeg kunne bedst, når lejligheden engang skulle falde således. Derfor har jeg nu fulgt med jer herned i nat. Han er allerede slemt faren, og I skal derfor lade ham ligge i fred, hvis I ikke vil have med mig at bestille."

Natmændene udstødte et rasende hyl, deres heftige gemytter opirredes ved Bunkens trussel; uden at agte det truende

bøsseløb, som sænkedes foran dem, stillede den ene sig hen mod skytten.

"Derfor listede du altså vor hemmelighed fra os, lumske hund!" råbte han, "derfor sleskede du for os og drak os fulde – godt, Bunken! lad mig se, hvad du gælder for."

Og mens endnu de sidste ord dvælede på hans læber, bukkede han sig og fo'r med en lynsnar bevægelse hen imod skytten. Men denne sprang koldsindigt et skridt tilbage, sænkede bøssen og knuste natmandens hoved med et skud rævehagl. Et suk, et højt spring, og den ulykkelige sank ned i lyngen. I samme øjeblik hævede han kolben i vejret for at forsvare sig mod den anden, men natmanden var hurtigere, han sprang ind på ham bag fra, og borede ham med al sin kraft en kniv dybt ind i siden, derpå løb han bort, og forsvandt med hæse skrig i heden. Da Gordon igen åbnede sine øjne, lå skytten udstrakt i lyngen ved hans side, natmandens blod havde oversprøjtet hans klæder. Forfærdet hævede han sig i vejret og lod et spørgende blik dvæle på Bunken, hvem den blege morgendæmring, som efterhånden kom frem på himlen, kastede sit skær på. De forvirrede billeder, der foregøglede hans fantasi, syntes at blive virkelighed. Men Bunken smilede og sagde, idet han søgte at rejse sig over ende:

"Det slog dog til alligevel, kære herre, skønt ingen af os tænkte det, da vi sidst mødtes; det var mig, som De gav fri for den Thimgårds forvalter, den aften, han ville negle mig nede i Sorte Kro, jeg gengælder det nu, så godt jeg kan." Han gjorde ham derpå bekendt med de to natmænds anslag, og hvorledes han havde tilintetgjort det. Først i dette øjeblik bemærkede Gordon de store blodpletter på Bunkens klæder, og rejste sig

hurtigt for at yde ham bistand, men Bunken rystede på hovedet.

"Lad mig ligge," ytrede han roligt, "jeg har selv stoppet sårene til med mos. Min kammerat mente mig det bedre end han vidste. Når det bliver en smule mere lyst, vil jeg se at nå ned til Kirsten Ryles hytte, hun kan nok kurere mig. Rejs De i Guds navn Deres vej, gode herre, jeg er glad over, at det lykkedes mig at være Dem til gavn. Siden De er så god at ville hjælpe mig, så kunne De svøbe dette klæde omkring min bøsselås, den tager skade af morgenduggen."

Bevæget og rystet opfyldte Gordon hans bøn og ilede derpå ned til den nærmeste bondegård for derfra at bringe Bunken den hjælp, han så højligt trængte til. Da han kom tilbage med folk, lå skytten stiv og rolig udstrakt i lyngen, han havde stukket bøssen ind under sig for at vogte den for fugtighed, hans øjne var lukkede. Han åbnede dem aldrig mere.

To dage efter red Gordon ned til Horsens. Den sidste tids hændelser havde efterladt et dybt indtryk på hans sind. Det var ikke længere den sorgløse, ligegyldige mine, der prægede sig i hans træk som tidligere, en kold alvor lyste ud af hans øjne, hans kinder havde tabt deres forrige friske farve, der var noget mørkt i hans væsen, en vis uro i hans indre, som han forgæves søgte at undertrykke; men den samme kraft, den samme bestandighed i beslutninger, den samme udholdenhed i at udføre dem, var endnu hans ejendom.

Hen imod aften nåede han byen og lod sig melde hos fyrstinden. Antonovna sad i det samme værelse, hvor vi allerede engang tidligere har set hende. Hun læste; lampens lys bredte et mildt skær over hendes bøjede hoved og mørke, fyldige

hårfletninger, idet Gordon trådte ind. Også i hendes træk syntes kummer at have tegnet en kedelig skrift, men måske dette lidende præg, der mildnede det stolte bliks glans, denne vemodige mine, blot gjorde hende yndigere for ham. Ethvert andet udtryk end den mest levende glæde var imidlertid forsvundet, da hun rejste sig og gik ham i møde.

"Hvor jeg glæder mig over at se Dem igen," udbrød hun i en blød og bævende tone, "kom, sid ned! fortæl mig, hvorledes De har levet, og hvorfor De lod disse mange dage gå bort uden at se mig." Hun trak en lænestol hen til ham, rullede divanbordet til side, lagde sin hånd i hans, idet hun med et strålende blik så ham ind i øjnene.

"Nej, Antonovna, ikke således," svarede Gordon med et bittert smil og rystende stemme. "Jeg kommer ikke for at hilse på Dem, ikke for igen at fortælle Dem optrin af et eventyrligt liv, jeg selv bedrøves over. Mit mod er svundet, mit muntre lune er borte, jeg vil skynde mig at forkorte det mørkeste øjeblik af min tilværelse, for dette er timen, hvori jeg siger Dem levvel. Denne gang er rejsen lang og målet fjernt, vi ses aldrig oftere."

"Nej, Gordon, kære, kære Gordon, sig dog ikke det," sagde hun, idet tårerne sitrede i hendes øjne, "der er ingen time skabt for at skille os. Jeg har tænkt på Deres ord, prøvet dem, overvejet dem, men vi kan ikke således ophøre at være til for hinanden. Jeg forlader denne by, når De vil have det, jeg følger Dem, hvorhen De går, Deres veje er også blevet mine veje, og det koster mig ikke længere nogen overvindelse, for jeg befæster kun min lykke ved dette skridt, sig blot ikke, at vi skal skilles."

"Offeret er fuldkomment!" hviskede han for sig selv, mens han stod fortabt i beskuelsen af denne yndige kvinde, der halvt knælende hvilede foran ham; men han bekæmpede dette øjebliks følelser med al den kraft, han ejede, og om end hans stemme, da han atter talte, i begyndelsen var usikker og skælvende, så blev den efterhånden rolig og bestemt.

"Søde, kærlige Antonovna!" sagde han og hævede hende op til sig, "lad mig i denne time tale til Deres fornuft, til denne rige, omfattende ånd, der altid forstod mig og gik ind på mine grunde. Sid ned, hør mig med tålmodighed. Jeg har fortalt Dem de fleste hændelser af mit liv; det er tilbragt under en planløs, unyttig anvendelse af kræfter og evner for at nå et mål, der bestandig forekom mig uden værd, efter at øjeblikkets nydelse var forsvundet. De ved, at jeg temmelig ung blev ansat på et af de vagtskibe, der lå stationeret nede ved Holsten. Den tone, der herskede mellem de fleste embedsmænd der, den ringeagt, hvormed enhver borgerlig blev behandlet blandt en adel, der med latterlig stolthed forfægtede sin stands privilegier, var mig modbydelig; flere gange måtte jeg finde mig i at se yngre officerer, ved hjælp af mægtige beskyttere, familieforhold eller begunstigede af et tvivlsomt stamtræ, blive mig foretrukne i avancement; jeg tog afsked fra den danske søetat, og gik til Frankrig, som samme år ved at deltage i de nordamerikanske koloniers frihedskamp var kommet i krig med England. Admiral d'Estaing gav mig kaperbrev, og fra den tid har jeg under krigen ført en lille sejler i de nordlige farvande. Mit hele liv i denne periode var vildt og flygtigt, som det element, jeg befo'r, jeg greb glæden, hvor den tilbød sig, så fremtiden sorgløs i møde og troede, at det bestandig skulle vedblive således. Alt

dette har jeg allerede fortalt Dem, men De ved endnu ikke, at Gordon og smugleren Madsalune var en og samme person."

"Hvorledes!" udbrød Antonovna, idet hun fo'r op og, støttende begge hænder til bordet, betragtede ham med et blik, der udtrykte den højeste grad af overraskelse. "De, Gordon, er den mand man kaldte Madsalune?"

"Ja!" svarede han, "den samme Gordon, en fyrstinde skænkede sin tilbøjelighed, frem for den talrige skare, der forgæves bejlede til den, drev en heftig, uimodståelig trang til eventyr, til afveksling, at slutte en forbindelse med vestlandets handlende, der gjorde ham til smugler. Spørg mig ikke om grunden til dette skridt, hvilke grunde gives der for alle de hinanden modstridende drifter og følelser, som rummes i et menneskes bryst? Se!" vedblev han og tog et sammenlagt papir op af sin brevtaske, "denne lille, fine handske gemmer jeg som et minde fra den aften, da dette rige hjertes følelser gjorde sig gældende mod den fattige smugler, der forfulgt og flygtende anråbte Dem om hjælp på Aaberg."

Antonovna havde længe siddet målløs og stirret på ham med en overraskelse, der afprægede sig i enhver mine. "O, Gordon!" udbrød hun og sank uden længere at kunne beherske sig selv til hans bryst, "forunderlige mand! Allerede dengang syntes jeg, at Deres stemmes toner havde en dybere klang, Deres ansigt et så forskelligt udtryk fra alle andres, at jeg måtte have genkendt det."

"De glemmer min forklædning. Den store paryk og skægget har bestandig gjort mig ukendelig for alle, selv de fleste af mine folk på kutteren ville ikke tro, at Gordon og Madsalune er den samme. Der er ingen andre end min gamle fader, som har

opdaget mig under masken. Men jeg vil gå videre i det, jeg har at sige: – Tilfældet skaffede mig Deres bekendtskab; hvad jeg følte og bevægedes af fra det første øjeblik, behøver jeg ikke at gentage, det har stået tydeligt at se i mit åsyn, i mit hele væsen; men jeg elskede Dem, fyrstinde, med al den varme, med al den inderlighed, med al den tilbedelse, en mand nogensinde følte for en kvinde; min natur forandredes, mine forrige tilbøjeligheder trættede og kedede mig, købmændene savnede Madsalune, deres varelagre stod tomme, indtil jeg efterhånden aldeles opgav smugleriet og lod min plejebroder indtage min plads, når kutteren krydsede i Nordsøen, mens jeg var her. Antonovna! De blev det skønne billede, fuldkomnere, rigere udstyret end det, min dristigste fantasi formåede at danne, der stillede sig imellem mig og mine sorger, der stod ved min side, når jeg savnede kraft til at beherske mig, der lærte mig, barnligt troende og tillidsfuldt, at tilbede den Gud, på hvem jeg hidtil havde tvivlet. Alt det skønne og gode, der stundom rørte sig i mit indre, har De kaldt til liv; hver dag, jeg har tilbragt i Deres nærværelse, lod mig dybere og mere levende erkende min lykke, denne lykke, som jeg nu står i begreb med at frasige mig. Se, Antonovna, jeg syntes at være rolig i dette øjeblik, De hører, at min stemme ikke skælver, mine øjne er tørre, mens Deres svømmer i tårer; ved De grunden? Ved De, at fortvivlelsens iskulde fremgår af lidenskabens skød? – Antonovna! Du, mit skønne ideal, min sjæls tilbedte! Vi må skilles; for os har livet ikke flere roser end dem, vi allerede brød tilsammen, og dem, som erindringen derom bestandig skænker os. De kan ikke flygte med mig; jeg må nu gentage Deres egne ord fra hin aften: Deres slægt, Deres ophøjede navn har fordringer på Dem, som

ikke kan ringeagtes. Med Deres øvrige familie kunne De have unddraget Dem dette tvungne ophold her, for at ombytte det med Frankrig; men hvad vil verden sige, Antonovna, når De forlader hoffet for at følge en eventyrer, en hjemløs mand, der ikke er andet, end hvad han blev ved Deres kærlighed? Hvad vil den indre stemme sige, der bestandig vidste at vælge det rette? – Tro mig, selvbebrejdelsens tårer er bitre, angeren kommer uindbuden, jeg vil skåne Dem for begge. Vort forhold har skænket mig alt, hvad livets bedste lykke kunne skænke, det har været rent og dadelfrit til enhver tid, det har aldrig ytret sig i nogen lyssky eller svag handling, deri vil fremtiden lægge sin velsignelse. Men hvem siger, at det bestandigt ville vedblive at være således? Hvor er kraft i verden, som aldrig blev parret med svaghed, eller lidenskab, som ikke undslap fornuftens og besindighedens tøjler? For dette må jeg vogte Dem; jeg vil ikke bringe anger ind i Deres liv, derfor må vi skilles. – Således bliver der bestandig sympati imellem os," tilføjede han bittert. "Politik og familiehensyn gjorde Dem til et offer, og pligten mig, men det sømmer sig ikke for en mand at klage. Jeg er bundet, lænket, tilintetgjort, sønderslidt, men hvad siger det? Hvad magt ligger der vel på min skæbne?"

"Eller hvad magt ligger der vel på et hjerte, som vil briste? Det skulle De sige, sig hellere det, Gordon! " udbrød hun, og tårer, bitre, brændende tårer strømmede med alle ungdommelige følelsers heftighed ned over fyrstindens kinder, og hendes blege læber dirrede, som De gør, når man med magt søger at tilbageholde gråden.

"Nej!" svarede han langsomt, og hans stemme rystede, mens han talte; "det vil ikke ske. Øjeblikkets smerte er bittert, det må

gøre sin ret gældende. Men jeg forlader Dem med den vished, at der vil komme en tid, hvori De bedre vil erkende og takke mig for dette øjeblik. De vil leve og indse, at jeg handlede rigtigt; denne trøst skal give mig kraft, dette håb skal holde mig oprejst, mens jeg går min vej alene. Lev vel, Antonovna!" hviskede han og hans brændende tårer faldt på den fine hånd, som han trykkede til sine læber. "De er så smuk, så god; jeg bringer Dem et stort, et uhyre offer; jeg ville ønske, at sundhedens og ungdommens friske farve aldrig mere vendte tilbage til disse kinder, jeg ville ønske, at denne lille, hvide, feberagtige hånd lå stiv og kold med dødens klamme fugtighed i min, hellere end at skilles således. Men det må ske. Lad Deres tanker engang imellem følge mig! Jeg vil aldrig bede til Gud uden for Deres ro, for al den lykke, jordelivet kan skænke. Antonovna, min skønne, min eneste Antonovna. Farvel!"

Tårerne styrtede ud af hans øjne, mens han slyngede sin arm om hende og dækkede hendes mund, hendes øjne og kinder med glødende kys. Hun prøvede forgæves på at tale; med et mat og bevidstløst, omtåget blik stirrede hun på ham og segnede endelig tavs og bleg om i hans arme. En stund stod han endnu fortabt, hensunket i synet af hende, det hele åsyns udtryk vidnede om denne mageløse kærlighed, hans bryst nærede. Derpå bar han hende hen på divanen, ringede hurtigt på klokken og forlod værelset. Da fyrstinden atter vågnede i hendes damers arme, søgte hendes længselsfulde øjne ham forgæves, Gordon var borte. Hun så ham aldrig mere.

I slutningen af december måned red tre mænd hen ad en smal vej, der fører fra Vædersø Kro ned til klitbakkerne ved

havet. Det var en fugtig, kold morgen, luften var tyk og tåget, en fin, tæt støvregn havde uafbrudt vædet jorden i flere timer og gjorde vejen næsten ufremkommelig, idet den opløste en mængde tøsne, der var faldet natten i forvejen. Rytterne red tavse og hurtige ved hinandens side, der hvilede et særdeles alvorligt udtryk i deres træk. De to var Gordon og den gamle kammerherre Playard, den tredje en eskadronskirurg fra Horsens.

Gordon havde bestemt denne dag til sit møde med kammerjunker Harder. Alle hans sager var ordnet, den lille kutter ventede nede ved kysten, beredt til at gå under sejl ved første vink. Hans ansigt var meget blegt, men bar et roligt, tillidsfuldt udtryk; man så ham beredt til at møde, hvad skæbnen havde besluttet.

Da de var komne nærmere ind under klitterne, red kammerherre Playard tæt hen til hans side og udbrød: "Løjtnant Gordon! Lad mig tale nogle ord med Dem, mens det endnu er tid. Jeg er en gammel mand, der mener Dem det vel, og De må tilgive, at jeg berører en sag, som ikke vedkommer mig. Kammerjunker Harder har fornærmet Dem, og jeg kender bedre end mange andre de grunde, der bevægede Dem til at modtage hans udfordring, men De har valgt en grusom, en alt for skrækkelig måde at afgøre striden på. Det er udenfor al tvivl, at ingen af Dem levende forlader kamppladsen ved således at skyde på hinanden over tørklædet, De berøver en fader sin eneste søn, han Dem et liv, der kunne blive til velsignelse for Dem selv, til glæde for Deres venner. Betænk Dem derfor, kære Gordon, overlad til mig at forandre denne duels barbariske betingelser, Deres ære fordrer næppe dette

offer. De burde gøre det, om ikke for Deres egen skyld, så dog af hensyn til en, der tager den inderligste del i Deres skæbne."

"Nej, kære greve!" svarede Gordon bestemt, "det kan ikke ske. Jeg indrømmer gerne, at en duel, hvori færdighed eller et blot tilfælde bestemmer sagen, kun meget ufuldkomment er i stand til at yde en krænket den fyldestgørelse, han søger; men der gives fornærmelser, som alene kan udslettes med blod, og i et sådant tilfælde anser jeg duellen for et middel, der enten skaffer hævn eller bestandig sikrer for en gentagelse. Lad os derfor ikke videre dvæle ved dette punkt, jeg er beredt til at møde min skæbne. Vi er på pladsen."

De var nu kommet ind i den af klitterne indesluttede dal, hvor vi førhen så ligskaren færdes. Det klarede i vejret, en skarp nordvestvind rejste sig og fordelte tågen. Gennem en kløft mellem to bakker så man Vesterhavets udbredte flade, og på dette vuggede sig den lille kutter i sagte duvninger. Det franske flag var hejst på storsejlets gaffel. Rytterne var steget af deres heste, kammerherre Playard tog to pistoler frem af sadelhylsteret, Gordon stod med sammenslyngede arme, med et koldt og roligt blik stirrende ud på havet. Harder var endnu ikke kommet.

Og ligesom hin nat hævede sig en lang, mager skikkelse oppe på klittoppen, og den vanvittige Niels Skytte så spejdende ned i dalen. Han havde fulgt efter de ridende i nogen afstand. Et tilfreds smil spillede om hans læber, han klemte sin bøsse fastere i hånden.

"Der har jeg kammerjunkeren fra Thim," udbrød han dæmpet. "Det varede længe nok, før vi to traf sammen." Og som han sagde dette, ladede han sin bøsse, lod to kugler glide ned i

løbet, sank på knæ og tog et langt, fast sigte på Gordon, der endnu blev stående ubevægelig i samme stilling, således at han vendte ryggen mod klitten, hvor Niels lå.

I samme øjeblik kom kammerjunker Harder og hans sekundant ridende ind på pladsen, Niels så det, lo atter og trykkede af. Et mat, hulttonende skrald lød igennem klitterne, Gordon udstødte et svagt skrig og sank sammen. Den vanvittige udbrød i en skraldende latter og sprang ned af klitten med den rygende bøsse i hånden, lige hen til stedet, hvor Playard og kirurgen i en målløs forbavselse var beskæftiget med den faldne.

"Der skød jeg en høg!" skreg Niels, idet han jublende trængte sig ind i kredsen. "Jeg traf dig godt, kammerjunker fra Thim. Hurra! Nu har den gale Niels Skytte hævnet Johanne."

Skuddet havde truffet Gordon i ryghvirvlen, redning var umulig. Der lå han, denne stolte, overmodige mand, som troede at kunne beherske skæbnen. Dødens tågede skygge trådte for hans blik, det stirrede stift og dunkelt hen i luften uden at hæfte sig på nogen bestemt genstand; hans ene hånd knugede sig krampagtigt om en busk hjelmrør; den anden hvilede roligt i sandet. Men end ikke livets sidste, bitre smerte formåede at forandre dette ansigts bestemte træk; den sædvanlige ro lå endnu over det; omkring munden sås et trodsigt smil, som om han selv i dette øjeblik spottede over sin skæbne. Kammerjunker Harder stod ubevægelig fæstet til stedet. Playard bøjede sig ned over den døende, Gordon hævede sin hånd og vinkede ham nærmere til sig. Der fo'r en dyb og heftig bevægelse gennem hans blege, stivnede træk, som døden allerede rugede over. "Antonovna!" hviskede han så sagte, at det

kun nåede Playards øre, "lad hende aldrig vide, hvorledes jeg endte." – – – Han udstødte et langt, dybt og sagte suk; alle hans lemmer skælvede, det var livets sidste ytring, hans øjne lukkede sig langsomt og fast. Gordon døde.

Vintersolen lyste ned blandt klitterne; dalen fyldtes med folk, det var kutterens vilde mandskab, der styrtede ind på pladsen. En høj, blåklædt skikkelse lå bøjet over liget; alle hans ansigts muskler spillede med en frygtelig vildhed, to store tårer rullede ned ad hans kinder. "Madsalune!" skreg han, "Madsalune! Hører du ikke, det er mig, gamle Samson Goliath, der kalder på dig; se engang op, alle dine drenge står rundt omkring; sig os blot et farvel!" Men Gordons læber var forstummede. Det var mærkeligt at se de forskellige udtryk, som hvert øjeblik vekslede i Samsons ansigt, mens de tilstedeværendes blikke var rettet på ham; han rejste sig, og idet han trådte hen til den vanvittige, der var blevet stående, støttende sig til sin bøsse, syntes en eneste vild, tøjlesløs følelse af hævnlyst at gennembæve ham.

"Niels!" udbrød han med en dyb, skælvende stemme, "hvis jeg vidste, at der blot var en eneste gnist af menneskelig forstand i dit bryst, så skulle jeg splitte dine lemmer ad som sand for vinden, forstår du? Svar mig oprigtigt, ved du, hvad du har gjort? Kan du tænke, hvem du her har myrdet?"

"Nej, Samson!" svarede Niels, og et lysglimt syntes pludselig at gennemfare den ulykkeliges sjæl, tårerne strømmede ned over de blege, indfaldne kinder, han græd som et barn. "Jeg ved slet ikke, hvad jeg har gjort, du må gerne undlive mig, hvis du synes det, for jeg ser nok på dig, at det ikke var kammerjunkeren fra Thim, jeg traf. Johanne sagde dog, at det var ham, den aften vi mødtes."

"Der står han, du ville myrde!" råbte Samson heftigt og førte den vanvittige tæt hen til Harder, "tag nu ret kende på ham til en anden gang, og træffer du ham, hvis dit skud ikke fejler, så betaler jeg ethvert krudtkorn, du brugte, med en sølvdaler. Jeg skulle selv gøre det af med Dem, herre!" vedblev han og tilkastede Harder et blik, der funklede af raseri, "men Madsalune forbød mig det, han kendte Samson Goliaths natur og pålagde mig ikke at gå fra borde, før jeg havde hørt skud. Nu manne!" råbte han til matroserne, der, tavse og omringende Gordons lig, hidtil havde stået uden bevægelse. "Løft ham op i jeres arme, bær ham ombord, han skal ikke længere ligge på denne forbandede kyst, der kun blev til for vor fordærvelse; fire mand frem, I andre følger efter og skiftes."

"Min ven!" udbrød kammerherre Playard, "hvorhen har du i sinde at føre løjtnant Gordon? Du må lade dine folk bringe ham op på Aaberg, til vi har underrettet hans fader om, hvad her er foregået."

"Nej, gamle herre!" svarede Samson bestemt, "han skal ikke til Aaberg, mine folk skal ikke føre ham op i denne forbandede rede; han skal ombord på det skib, der bestandig har adlydt hans kommando, mens han gik iblandt os. De kalder ham Gordon! Det må I om, blandt os hedder han Madsalune, det er et navn, der tit har gjort engelskmandens kinder blege. Af sted folk! Hvad står I og glor på?"

Sømændene løftede Gordons lig op fra jorden og bar ham langsomt og under dyb stilhed ned til stranden. Straks efter hejsede kutteren sine sejl og forlod kysten.

Ti måneder senere fandt en usædvanlig bevægelse sted i Horsens. Det var om aftenen. En uhyre menneskemasse havde forsamlet sig omkring det russiske palæ, alle tilstødende gader var oplyst. En høj, med sort fløjl betrukket ligvogn kørte langsomt bort fra slottet, hen til kirken. *Fyrstinde Antonovnas* lig blev bisat i en åben begravelse tæt ved alteret. Lægerne angav en nervesvækkelse som grunden til hendes død. Der var enkelte, som ikke delte denne mening. – Dette skete den 20. oktober 1783.

Nogle mil øst for Thimgård ligger et smukt hus midt i en rig og blomstrende natur. Lyngen fortrænges her af frodige, græsrige marker, buske og træer omgiver haven, den vandrende føler sin opmærksomhed uvilkårligt hendraget til stedet, det synes at være et fristed for sorger, en bolig for huslig lykke og velsignelse.

Nogle år efter Gordons død boede her et ungt par i en fredelig, stille ro. Uanfægtet af verden og dens tillokkelser, syntes de alene at være til for hinanden, kun at leve for hinanden. Livets storme forstyrrede dem ikke, en uafbrudt glæde blomstrede i deres nærhed. Dette hus tilhørte Jakob Gordon og Anna. Aaberg var kommet i fremmede hænder. Anna ville ikke tilbringe sit liv på det sted, til hvilket så mange mørke, bitre minder knyttede sig. Således havde de her levet i flere år, deres kærlighed var ikke en lænke, der knyttede dem til sorg og skuffede forventninger, den syntes at ligge udenfor tidens herredømme og forenede dem blot inderligere med hinanden.

En aftenstund kom en gammel mand gående hen ad vejen, der førte til huset. Hans hår var hvide, hans ansigt mørknet af solen, barskt og strengt i dets udtryk og meget rynket. Han bar en simpel sømandsdragt og støttede sig til en tyk stok, der meget lignede en håndspage. Han stod et øjeblik stille udenfor huset og trådte derpå ind. Jakob sad i værelset, han gyngede en lille, rødmosset dreng på sine knæ. Anna var beskæftiget i køkkenet. Da den fremmede kom ind i stuen, syntes Gordon ikke straks at kende ham, men efter et øjebliks betænkning sprang han overrasket op og sluttede sømanden i sine arme med en kærlig hilsen.

"Jeg ville dog engang se ned til dig, Jakob Gordon!" udbrød den gamle mand bevæget, "og høre, hvordan det gik dig. Fra den dag i december, er du den eneste i hele verden, jeg bryder mig om."

"Det skal du have tak for, min kære ven; se Anna, kender du denne mand? Det er Samson Goliath."

"Å nej!" sagde den fremmede, "kald mig ikke Samson længere, det er nu forbi med den tid; jeg er kun en gammel, svagelig en, der ikke duer til noget synderligt mere i verden. Siden han døde, Jakob, har det aldrig været rigtig fat med mig. – Det ser så lunt og venligt ud her; du lever vel godt, kan jeg tænke?"

"Ja, gudskelov!" ytrede Gordon og slyngede sin arm om Annas liv, "jeg er lykkelig!"

"Sikken en lille en!" vedblev den gamle mand og løftede smilende den lille dreng op i sine arme, "det er vel din søn, Jakob?"

"Ja, det er min egen, lille Johan Gordon!"

Sømanden blev dybt bevæget ved dette navn, han kyssede den lille, en tåre faldt på barnets kind, mens han langsomt hviskede: "Gud velsigne dig, for det du kaldte ham således, Jakob! Du har et stolt navn, du lille hvalp! Gid du må blive til sådan en mand som han, der bar det før dig, hvis jeg ellers taler tydeligt nok?"

Den gamle sømand tilbragte flere dage i Gordons hus, og den stemning, som herskede der, syntes også at virke på ham, han blev blidere og mere venlig end før, den lille Johan var bestandig ved hans side, han legede med barnet og tålte godmodigt alle dets luner. Den tredje dags morgen tog han afsked og gik. Hvert år ved løvfaldstiden vendte han tilbage og tilbragte bestandig nogle dage i Gordons hus.

Engang ventede de ham forgæves, Jakob blev urolig over hans udeblivelse, og omtrent på samme tid drev vraget af en lille kutter ind blandt klitterne ved Husby, på landet. Fiskerne mente, at dette skib tidligere havde tilhørt Madsalune. Det var imidlertid uvist, men den gamle sømand kom aldrig oftere for at besøge Jakob Gordon.

Om "Madsalune"

Forfatter: Carit Etlar (1816-1900).
Org.udgave: Carit Etlar: *Madsalune. En fortælling*. C. Steens Bog- og Papirhandel, København 1841.
Denne udgave baseret på: Carit Etlar: *Skrifter.* Illustreret Udgave. X. Bind: Madsalune, illustreret af Poul Steffensen. V. Pios Boghandel, København 1901.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Poul Steffensen (1866-1923).

ISBN 978-87-7979-892-2

2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-139-8 (Ølstykke 2007)

www.ebib1800.dk

Note 1: **Brunsvig:** d.s.s. Braunschweig. *Red.anm.*